

Guntars Baikovs

Jana Baikova

LAULĪBA:

starp

RADĪŠANU un MŪŽĪBU

Guntars Baikovs

Jana Baikova

LAULĪBA:

starp

RADĪŠANU un MŪŽĪBU

Luterisma mantojuma fonds
Rīga, 2008

Sirsnīgs paldies Biķeru, Katlakalna un Suntažu evaņģēliski
luteriskajām draudzēm par atbalstu šīs grāmatas publicēšanā!

© Guntara Baikova teksts
© Luterisma mantojuma fonds, 2008

Literārā redaktore un korektore - Inga Lievīte
Maketētāja - Sandra Grunde
Mākslinieciskais dizains - Sandra Grunde

Sadarbībā ar *Lutheran Heritage Foundation*
51474 Romeo Plank Road
Macomb, MI 48042, USA

ISBN 978-9984-753-35-5
Iespiests poligrāfijas uzņēmumā SIA "Krauklītis"

Šai grāmatai par savu esamību jāpateicas mīļai māsai Kristū Ingai Rancānei, bez kuras aizrautības un atbalsta tā nebūtu tapusi.

Liels paldies brāļiem M. Th. Voldemāram Lauciņam, M. Th. Sandim Ratniekam un profesoram Dr. Reinhardam Slenczkam D.D. par viņu vērtīgajiem padomiem grāmatas tapšanas gaitā.

Saturs

Priekšvārds jeb ko sagaidīt no šīs grāmatas?	7
I daļa: Iesākumā	11
Kas un kāds ir cilvēks pēc Dieva ieceres?	12
Vai laulība ir Dieva paredzēta?	20
Kas ir pati laulības būtība?	29
Ko vīrs un ko sieva ienes laulībā?	36
II daļa: Lielās izmaiņas.....	45
Ko novēršanās no Dieva izmainīja laulībā?.....	46
III daļa: Šodien.....	54
Kādai jābūt vīra attieksmei pret sievieti?	55
Kādai būtu jābūt sievas attieksmei pret vīru?	65
Ko mums sniedz 6. bauslis?	75
Vai Dievs pieļauj laulības šķiršanu un atkārtotu laulību?	85
Nobeigums.....	94
Bibliogrāfija.....	97
Lingvistiskie palīg līdzekļi.....	101
Bībeles citātu indekss.....	102

Priekšvārds jeb ko sagaidīt no šīs grāmatas?

Man gribētos iesākt ar kādu stāstu.

Reiz dzīvoja divi brāļi. Viņi no vecākiem bija mantojuši zemi, ko kopīgi apsaimniekoja. Visu ražu, ko tā ienesa, brāļi dalīja uz pusēm. Vienam bija ģimene – sieva un bērni, bet otrs dzīvoja viens.

Vientuļais brālis sprieda tā: „Manam brālim jārūpējas ne tikai par sevi, viņam jāuztur ģimene, tāpēc mūsu zemes raža viņam ir vairāk vajadzīga.” Tā nu šis brālis katru nakti ņēma mazliet no savas ražas daļas un paslepus to nesa uz brāļa klēti.

Savukārt precētais brālis sprieda tā: „Mans brālis ir gluži viens. Par mani vecumdienās parūpēsies bērni, bet viņam nav neviena, kas par viņu parūpētos. Viņam mūsu zemes raža ir vairāk vajadzīga.” Tā arī šis brālis katru nakti ņēma mazumiņu no savas ražas daļas un paslepus nesa uz brāļa klēti.

Kādu nakti brāļi pusceļā sastapās...

Jūdu rabīni ar šo stāstu skaidro, kā Dievs izvēlējies vietu Sava tempļa celtniecībai. Tā bijusi vieta, kur sastapās nesavtīga mīlestība. Tāda mīlestība, kas nāk no sirds un pirmām kārtām rūpējās par otru. Tāda pati vieta Dieva nodomā ir ierādīta laulībai. Arī laulībai jābūt tādai, kurā sastopas divu cilvēku nesavtīga mīlestība un rūpes vienam par otru.

Vai mūsdienās atradīsim daudz cilvēku, kuri laulību tā arī uztver un šādā veidā to uzlūko? Vai daudzi no mums izprot, cik liela dāvana ir laulība un ka tā mums dota no Dieva žēlastības? Tai vajadzētu būt dāvanai, ko karsti kāro tie, kuri to vēl nav saņēmuši, un kā acuraugu sargā tie, kuriem tā jau dota. Bet vai daudzi domā par laulību kā par savām mājām, dzīves augsto piepildījumu, miera un drošības avotu, kur saņemt atbalstu un stiprinājumu?

Jautājums par laulību vienmēr bijis saistīts ar zināmu spriedzi. Spriedze laulībā rodas starp vēlmēm un atbildību jeb, kā mūsdienās pieņemts teikt, starp tiesībām un pienākumiem. No vienas puses raugoties – ieguvums no laulības ir ļoti liels, bet liela ir arī izšķiršanās un atbildība, ko tā prasa. Laulība nekad nav viena cilvēka izvēle par turpmāko dzīves ceļu. Pat ne divu cilvēku. Vai nu mēs to atzīstam vai ne, divu cilvēku laulība izraisa pārmaiņas daudzu citu cilvēku dzīvēs. Ļoti tiešas un dziļas pārmaiņas. Tajā tiek iesaistīti abu laulāto vecāki, un vēlāk tā atstāj vistiešāko iespaidu uz bērniem, kuri šajā laulībā dzimst. Tāpat arī lielākā vai mazākā mērā tā ietekmē daudzus citus mums tuvus un mīļus cilvēkus, kuriem nav vienaldzīgi mūsu prieki un bēdas.

Kas tad īsti ir laulība? – Pašu cilvēku izgudrojums vai Dieva radīta un iedibināta cilvēku kopdzīves kārtība? Ko nozīmē dzīvot laulībā, un kā laulātajiem savu dzīvi kopīgi veidot? Ko laulība prasa no vīra un no sievas? Kāds tad ir laulības lielais devums manā dzīvē? Atbildes uz šiem jautājumiem būtu labi pārdomāt daudziem. Gan tiem, kuri jau dzīvo laulībā daudzus gadus, gan tiem, kuri stāv lēmuma priekšā par došanos laulībā, gan arī tiem, kuri savas jaunības dēļ par laulību domā kā par diezgan tālas nākotnes iespēju. Tas, ko tu varētu gaidīt no šīs grāmatas, būs mēģinājums rast atbildes uz iepriekšminētajiem un daudziem citiem jautājumiem.

Izziņai ir divi veidi jeb divi ceļi, pa kuriem dodoties mēs cenšamies izprast likumsakarības pasaulē. Tas pats attiecas arī uz laulības likumsakarībām un principiem. Viens veids, ko dēvē par *aposterioro* (latīņu valodā *a posteriori* – no sekojošā), izskaidro no uzkrātās pieredzes un zināšanu viedokļa. Tas ir nemitīgs skatiens atpakaļ, mēģinot izprast lietu būtību no tā, ko mēs par tām zinām, raugoties, kā tās tiek izmantotas. Otrs izziņas veids ir *apriorais* (latīniski *a priori* – no iepriekšējā). Tam pamatā nav iepriekšējas pieredzes, jo tas radies pirms ikviena cilvēka pieredzes. Šis izziņas veids balstās Dieva, visu lietu Radītāja, iepriekš zināšanā un atklāsmē. Tas jautā, kā un

kādam nolūkam lietas ir radītas, un kā tās būtu vislabāk izmantojamas. Izvēloties šo izziņas veidu, mēs raugāties, ko par konkrēto lietu un tās būtību ir teicis tās Radītājs, proti, Dievs. Jo Viņš jau vislabāk zinās, kādam nolūkam viena vai cita lieta ir radīta.

Te varētu noderēt šāds piemērs. Aplūkojot kādu noderīgu sadzīves tehnikas ierīci, mēs varbūt ne vienmēr spējam uzreiz un nekļūdīgi pateikt, kam ierīce domāta. Vislabāk mums to varētu pateikt šīs ierīces ražotājs. Viņš arī varētu sīki izskaidrot, kā to pareizi lietot, lai gūtu maksimālu labumu, un ko nedrīkst darīt, lai to nesalauztu, tā padarot nelietojamu. Tāpēc ir svarīgi rūpīgi izpētīt un ievērot ražotāja dotās instrukcijas.

Tātad rezumējot mēs varētu teikt, ka viena pieeja mēģina uztvert lietu būtību, raugoties uz to, kas ar tām noticis. Savukārt otra pieeja lietu būtību cenšas atklāt, raugoties no Radītāja viedokļa, vērsot uzmanību uz to, kam tās iecerētas.

Arī aplūkojot laulības jautājumus, ir iespējamas tikai šīs divas pieejas. Šajā grāmatā mēs turēsimies tikai pie otrā – apriorā izziņas veida. Raudzīsimies, ko spējam izzināt, pamatojoties uz to, ko un kā Dievs par šiem jautājumiem ir runājis un mums tos atklājis. Kāpēc izvēlamies šo ceļu? Kā jau iepriekš sacīts – tāpēc, ka Radītājs vislabāk varēs pateikt, kādam nolūkam konkrētā lieta radīta un kā to lietot, lai lietotājs gūtu no tās maksimālu labumu.

Uzreiz gan jāsaka, ka Dieva atklāsmē Svētajos Rakstos – Bībelē – nepiedāvā konkrētas atbildes uz visiem jautājumiem, kādus saistībā ar laulību būtu iespējams izdomāt un uzdot. Tomēr šajā grāmatā mēģināsim īsumā aplūkot tās lietas, kuras mums ir skaidri atklātas. Un to nav maz. Varētu pat teikt, ka pilnībā pietiekami, lai mēs spētu izprast laulības būtību un tās pareizu lietojumu. Tāpat arī skaidri varēsim ieraudzīt tās lietas, kas laulībai ir postošas un tāpēc Dieva aizliegtas.

Grāmatai topot, daudz laika pavadījām sarunās par laulību. Tādēļ arī šī grāmata pie lasītāja nonāk dialoga formā. Turpmākais mūsu kopā pavadītais laiks, šo grāmatu lasot, lai ir kā neliela ekskursija, ieskats

Dieva iedibinātās laulības principos un likumsakarībās. Lai Dievs pats ir mūsu pavadonis šajā ceļā un lai Viņš svētī mūsu kopīgo gājumu. Tad varbūt mēs spēsim Dieva iedibinātajā kārtībā ieraudzīt Dieva gudrības dziļumu un Viņa bezgalīgo mīlestību pret cilvēkiem, veldzēties šajā Dieva mīlestības avotā un gūt kādu noderīgu atziņu un padomu savai dzīvei!

I daļa

Iesākumā

as un kāds ir cilvēks pēc Dieva ieceres?

Jana: Tā nu mēs nolēmām pārrunāt Svēto Rakstu liecības par laulību. Ja lasi šo grāmatu, tad ar laulību saistītiem jautājumiem ir nozīme arī tavās acīs. Es ticu, šajās sarunās mūs sagaida daudz interesanta un, viss iespējams, arī daudz pārsteidzoša. Lai kā cilvēki lūkotos uz kristiešu Svētajiem Rakstiem – Bībeli, tā atspoguļo to pasaules uzskatu, tās vērtības un atziņas, uz kurām izaugusi kristīgā civilizācija un pasaule, kurā mēs visi dzīvojam.

Ja ticam, ka Svētie Raksti ir paša Dieva atklāsme cilvēkiem, tad tam, ko no tās uzzinām, mūsu acīs ir jo īpaša vērtība. Tādā gadījumā spējam ielūkoties ne tikai gadu tūkstošos pārbaudītās atziņās, bet arī paša Radītāja nodomā, laulību iedibinot. Tieši šādā ticības pārlicībā arī mēs meklēsim Dieva atklāsmē atbildes uz šādiem jautājumiem: kur rodama laulības izcelsme? Ko nozīmē laulība vīram un ko sievietei? Vai atļauts laulību šķirt? – Un daudziem citiem jautājumiem.

Guntars: Piekrītu tev, ja ļausim, lai Raksti lej savu gaismu uz mūsu jautājumiem, iegūsim daudz praktisku atziņu. Laulība pati par sevi ir apbrīnas vērtā; nav daudz iedibinājumu, kuri būtu tik nozīmīgi gan indivīdam, gan sabiedrībai kopumā. Tāpat kā laulības devums ir neaizstājams ikviena cilvēka dzīvē, tā veselīga laulība ir neatņemams priekšnosacījums stipras sabiedrības pastāvēšanai. Ceru, ka mums izdosies rūpīgi pārdomāt Rakstu pamācības un tās skaidri izklāstīt, tā lai katrs varētu paņemt savai dzīvei kaut daļiņu no Dieva gudrības.

Jana: Visam ir sākums – gan pasaulei, gan cilvēkam. Savs iesākums arī laulībai. Lai skaidrāk izprastu laulības kā divu cilvēku vienības iesākumu, vai nevajadzētu sākt ar paša cilvēka radīšanu?

Guntars: Nu, labi, ielūkosimies pašā iesākumā, – ko radīšanas stāsts mums atklāj. „Iesākumā Dievs radīja debesis un zemi” (1. Moz. 1:1).¹ Tad sekoja laika un pasaules radīšana un iekārtošana. Sestajā dienā Dievs sacīja: „Darīsim cilvēku pēc mūsu tēla un pēc mūsu līdzības;² tie lai valda pār zivīm jūrā un pār putniem gaisā, un pār lopiem, un pār visu zemi un visiem rāpuļiem, kas rāpo zemes virsū.” Un Dievs radīja cilvēku pēc Sava tēla, pēc Dieva tēla Viņš to radīja, vīrieti un sievieti Viņš radīja” (1. Moz. 1:26–27).

Šajos pantos ir izteikts kas tāds, ko ir vērts aplūkot tuvāk. Vispirms Dieva sacītais par cilvēku: „Darīsim cilvēku pēc mūsu tēla un pēc mūsu līdzības.” Šādi radīšanas uzdevumu Dievs formulē tikai un vienīgi pirms cilvēka radīšanas. Tas norāda, ka cilvēka radīšana pēc būtības atšķirās no citu lietu un dzīvo būtņu radīšanas. Radot sauli un zvaigznes, jūras un sauszemi, radot augus un dzīvniekus, Dievs ne reizi neteica „pēc mūsu tēla un līdzības”. Un, tikai runājot par cilvēka radīšanu, Dievs saka „pēc mūsu tēla un līdzības”.

Jana: Ko tas nozīmē – Dieva tēls un līdzība? Spoguļi redzam, kādi mēs esam – kāds ir mūsu tēls un kam mēs esam līdzīgi. Taču attiecībā uz Dievu katram cilvēkam ir savi, bieži vien visai atšķirīgi priekšstati. Kā saprast šos vārdus – būt radītam pēc Dieva tēla un līdzības?

Guntars: Radīšanas stāstā nav tieša paskaidrojuma tam, ko nozīmē Dieva tēls un līdzība, taču tas tiek atklāts citās Rakstu vietās, un to var izprast arī no konteksta. Ir vairāki aspekti, kā varam aplūkot Dieva tēlu un līdzību cilvēkā.

Vispirms, ko par to saka Raksti? Vēstulē efeziešiem 4:24 rakstīts: „Cilvēks, kas radīts pēc Dieva patiesā taisnībā un svētumā.” Vēstulē Kolosu draudzei apustulis Pāvils raksta, ka cilvēks tiek atjaunots „atziņā

---

1 Svētie Raksti citēti no 1965. gada revidētā tulkojuma elektroniskās versijas „DATORBĪBELE”.

2 Senebreju valodas vārdi *celem* (tēls) un *demwt* (līdzība) luteriskajā teoloģijā (M. Lutera, F. Pipera, Dž.T. Millera u. c.) tiek uzskatīti par sinonīmiem. Saskaņā ar Svētajiem Rakstiem Dieva tēls un līdzība vispirms jau ir „patiesais taisnums un svētums” (Ef. 4:24) un „atziņa” (Kol. 3:10).

pēc viņa Radītāja tēla” (Kol. 3:10). Cilvēks tika radīts labs. Viss, ko cilvēks gribēja, domāja un darīja, bija labs. Cilvēkam piemita taisnums, atziņa un svētums, saskanīgs ar Dieva taisnumu, atziņu un svētumu.³ Šis līdzības aspekts attiecas uz cilvēka garīgajām kvalitātēm pēc radīšanas.

Citu Dieva tēla un līdzības aspektu, kas mums, aplūkojot laulības jautājumus, ir būtisks, atklāj tieši radīšanas stāsts. 1. Mozus grāmatā varam izlasīt, kā Dievs cilvēkam dāvāja brīvību, tas ir, iespēju izdarīt izvēli. Kā rakstīts, Dievs stādīja Ēdenes dārza vidū kādu īpašu koku un sacīja: „No visiem dārza kokiem ēzdams ēd, bet no laba un ļauna atzīšanas koka tev nebūs ēst, jo tai dienā, kad tu ēdīsi no tā, tu mirdams mirsi” (1. Moz. 2:16–17).

Patiesa brīvība var būt tikai tad, ja cilvēks pats ir atbildīgs par savu izvēli, ja ir iespēja izšķirties, kādu ceļu iet – paklausības, vai pretestības. Ja viss ir ļauts, ja vairs nav kritēriju, kas nosaka labu un ļaunu, tā ir nevis brīvība, bet nolemtība. Radīšanas stāstā cilvēks tiek attēlots kā tāda būtne, kura apzinās savu „Es”, tas ir, apzinās savu rīcību un spēj izdarīt pārdomātu izvēli. Savukārt iespēja izdarīt izvēli vienmēr ir saistīta ar atbildību par tās sekām.

Summējot – cilvēks tiek attēlots kā indivīds, kurš apzinās savu esamību, kuram ir izvēles brīvība un kurš ir arī atbildīgs par savu izvēļu sekām. Vēl no cita „Dieva tēla un līdzības” aspekta cilvēks tiek attēlots kā tāds, kuram „nav labi būt vienam” (1. Moz. 2:18). Tātad cilvēks ir gan apzinīgs indivīds, gan arī jau Dieva nodomā paredzēts dzīvei sabiedrībā un nevis vientulībā. Tieši attiecībās ar citiem cilvēkiem var izpausties cilvēka „Es”. Tieši dzīve sabiedrībā nozīmē izdarīt izvēles un uzņemt atbildību, būt spējīgam pašam mīlēt un arī tikt mīlētam. Tas

---

3 Šos trīs Rakstos pieminētos „Dieva tēla un līdzības” aspektus cilvēks zaudēja grēkākrišanas laikā. Lai mēs tos atkal atgūtu, Kristū mums atkal tiek dāvāts taisnums, svētums un patiesā Dieva atziņa. „Bet šī ir mūžīgā dzīvība, ka viņi atzīst [*ginōskō*, sengrieķu valodā – „pazīt”] Tevi, vienīgo patieso Dievu, un to, ko Tu esi sūtījis, Jēzu Kristu” (Jņ. 17:2). Tajā pašā laikā Raksti apliecina, ka Dieva tēls un līdzība cilvēkā saglabājas arī pēc grēkākrišanas (1. Moz. 9:6, Jek. 3:9), lai gan Rakstos nav paskaidrots, kas ir šis saglabātais tēls un līdzība.

viss kopā (un, protams, vēl var būt arī citi aspekti) nozīmē būt radītam pēc Dieva tēla un līdzības.

Jana: Tiktāl skaidrs. Apkopojot iepriekš minēto, iegūstam cilvēku – personību ar savu „Es” un atbildības sajūtu un vienlaikus arī sabiedrisku būtni. Taču augstāk minētajā citātā rakstīts, ka „Dievs radīja cilvēku pēc Sava tēla, pēc Dieva tēla Viņš to radīja, vīrieti un sievieti Viņš radīja” (1. Moz. 1:27). Tātad Dievs it kā radīja cilvēku, tas ir, vienu pašu, bet tālāk paskaidrots, ka Viņš „radīja vīrieti un sievieti”, tātad divus. Kā to saprast?

Guntars: Lai tiktu skaidrībā, kāpēc vienā teikumā cilvēks aprakstīts gan vienskaitlī, gan daudzskaitlī, jāņem talkā Svēto Rakstu Vecās Derības teksta oriģināls senebreju valodā⁴ un papildus jāaplūko vēl pāris Rakstu vietas. Oriģinālā rakstīts nevis „vīrietis un sieviete”, bet gan „vīrišķs un sievišķs”⁵. Tātad izmantoti vārdi, kas raksturo cilvēku dzimumu atšķirības – vīrišķo un sievišķo. Mēģinot šīs Rakstu vietas domu izteikt citos vārdos, varētu sacīt, ka Dievs radīja cilvēku un cilvēks bija vīrišķais un sievišķais.

Aplūkosim vēl vienu Rakstu vietu no 1. Mozus grāmatas 2. nodaļas. „Un Dievs Tas Kungs sacīja: „Nav labi cilvēkam būt vienam; Es tam darīšu palīgu, kas atbilstu viņam.” Tad Dievs Tas Kungs veidoja no zemes ikvienu lauka zvēru un ikvienu putnu gaisā un pieveda tos pie cilvēka, lai redzētu, kādā vārdā viņš tos nosauks, un, kā cilvēks nosauktu ikvienu dzīvu radījumu, tāds lai būtu tā vārds. Un cilvēks nosauca vārdā visus lopus, visus putnus gaisā un visus lauka zvērus, bet viņš neatrada palīga, kas viņam atbilstu. Un Dievs Tas Kungs lika cietam miegam nākt pār cilvēku; un tas aizmīga, un Viņš izņēma vienu viņa ribu, aizpildīdams vietu ar miesu. Šo ribu, ko Viņš no cilvēka bija

---

4 Senebreju teksta izpētei izmantots „Biblia Hebraica Stutgartensia” („Hebrew Old Testament 4th Edition”).

5 Senebreju valodā vīrietis un sieviete tiek apzīmēti ar vārdiem *'iyš* (vīrietis, vīrs) un *'išah* (sieviete, sieva), savukārt 1. Moz. 1:27 izmantoti vārdi *nekebāh* (sieviešu dzimums) un *zākār* (vīriešu dzimums).

ņēmis, Dievs Tas Kungs izveidoja par sievu un pieveda to pie cilvēka. Tad cilvēks sacīja: „Šī tiešām ir kauls no mana kaula un miesa no manas miesas!” (1. Moz. 2:18–23a).

Mēs jau pārrunājām, kā Dieva tēls un līdzība sastopami cilvēkā – viņa individualitātē, apzinoties savu „Es”, izvēles brīvību un atbildību, kā arī sabiedriskumā, nepieciešamībā pēc attiecībām. Šajā Rakstu vietā abi šie cilvēka aspekti tiek ļoti labi paskaidroti. Dievs, uzlūkojot pirmo cilvēku, pēc radīšanas secina, ka viņam „nav labi būt vienam”. Vārds, kas latviski tulkots kā „būt vienam”⁶, ietver arī nozīmes „būt nodalītam” un „būt atšķirtam”. Tas jau ir kas vairāk, nekā vienkārši „būt vienam”. Var saprast, ka radīšana vēl nav pabeigta, tādēļ Dievs to turpina, lai darītu cilvēkam palīgu, kas tam atbilstu.

Kas īsti domāts ar vārdu, ko mēs tulkojam kā „atbilst”⁷? Oriģinālā izmantotā vārda nozīme ietver tādu atbilstību, kas ir tieši pretī, kas ir kā otra puse veselumam. Prātā nāk salīdzinājums ar labi zināmo laika kavēkli puzzle. Ja iztēlojamies vienkāršu puzzle no diviem gabaliņiem, katrs no tiem ir savādāks un satur ko citu. Taču abi šie gabaliņi ir pilnībā atbilstoši, un tikai abi kopā tie veido veselumu. Šeit lietotā vārda „atbilstošs” nozīme ir tieši tāda, kā puzzles piemērā minētā. Dievs gribēja radīt cilvēkam tādu palīgu, kurš viņam pilnībā atbilstu – otru pusi, kuras klātbūtne padarītu cilvēku par pabeigtu veselumu.

Turklāt no palīga radīšanas apraksta uzzinām vēl ko interesantu. Pirmkārt, varam šeit izlasīt, ka visa dzīvā radība tika veidota no zemes – gan pirmais cilvēks, gan lopi, gan putni, gan zvēri. Otrkārt, varam ieraudzīt pirmā cilvēka apbrīnojamās prāta spējas – kad Dievs pieveda pie viņa dzīvo radību, cilvēks bez pūlēm varēja saskatīt katras radības būtību. Turklāt viņš to darīja pilnīgā saskaņā ar Dieva nodomu, jo Dievs pieņēma par labiem tos vārdus, kurus cilvēks radībai deva. Treškārt, mēs

---

6 Senebreju vārds *bād* nozīmē „atšķiršana, atsevišķa daļa”; kopā ar partikulu *le* vārda *lebād* nozīme ir „būt atšķirtības stāvoklī”.

7 Senebreju vārds *neged* nozīmē „priekšā, pretī”; 1. Moz. 2:18 savienojumā ar partikulu *ke* vārda *keneged* nozīme ir „atbilstošs, pretī esošs”.

redzam, ka arī cilvēka vēlmes bija pilnīgā saskaņā ar Dieva gribu. Dievs bija atzinis, ka nav labi cilvēkam būt atšķirtam. Tad Dievs cilvēkam pieveda radību, lai cilvēks to nosauktu vārdos, taču cilvēks pievestās radības vidū meklēja sev palīgu. Skaidrs, ka pirmais cilvēks saprata – nav pārāk labi būt vienam.

Jana: Tātad pēc Dieva tēla radītais cilvēks izjuta vajadzību pēc līdzvērtīgām attiecībām, tādēļ bija vajadzīgs atbilstošs palīgs. Kā radīšanas stāsts skaidro – ko nozīmē būt pilnībā atbilstošam?

Guntars: Gan Dievs, gan pirmais cilvēks atzina, ka „cilvēkam nav labi būt vienam”. Tad Dievs apņēmas radīt cilvēkam palīgu. Jādomā gan, ka Dievam jau iesākumā bija absolūta skaidrība par abu cilvēka dzimumu, vīrišķā un sievišķā radīšanu. Kad Dievs bija cilvēku iemidzinājis, Viņš ņēma cilvēka ribi, aizdarīja to vietu ar miesu un izveidoja sievieti. Lai būtu precīzi, tad oriģinālā tekstā ir nevis vārds „izveidoja”, bet gan „būvēja”⁸ sievieti. Tē ir kāda interesanta detaļa, pie kuras vērts pakavēties. Visa dzīvā radība, kā to tikko lasījām, bija ņemta no zemes un veidota. Sieviete vairs netiek ņemta no zemes un vairs netiek veidota. Sieviete tiek ņemta no cilvēka miesas un kaula un būvēta.

Daudzi ir lauzījuši galvas, ko tas varētu nozīmēt. Kristīgais humors skaidro, ka sieviete ir radīta no augstvērtīgāka materiāla nekā vīrietis. Taču ir arī citi redzējumi, ko nozīmē „būvēta”. Vecajā Derība vairākkārt tiek lietots izteiciens „uzcelt namu”, ar to domājot „dzemdēt bērnus”⁹. Dr. Mārtiņš Luters savā komentārā par radīšanas stāstu raksta, ka, tā kā Ēdenes dārzā nebija vajadzības ne pēc ēkām, ne pēc kādām citām palīgceltnēm, kuras nodrošinātu nama esamību, tad sieva tika radīta kā pirmā cilvēka nams.¹⁰

---

8 1. Moz. 2:22 izmantots vārds *bānāh* (būvēt, celt).

9 Piemēram, 1. Moz. 16:2, 1. Moz. 30:3.

10 Luther, M. (1999, c1958). *Vol. 1: Luther's works, vol. 1: Lectures on Genesis: Chapters 1–5* (J.J. Pelikan, H.C. Oswald & H.T. Lehmann, Ed.). Luther's Works (Ge 2:23). Saint Louis: Concordia Publishing House.

Te atkal jānorāda uz kādu niansi, kura mums ir liegta latviešu valodas īpatnības dēļ. Vecās Derības senajās valodās, gan sengrieķu, gan senebreju, sievieti un sievu apzīmē viens un tas pats vārds.¹¹ No tā varētu secināt, ka senatnē abi šie jēdzieni savā nozīmē bija ļoti tuvi. Sieviete un sieva. Latviešu tulkojumā rakstīts „izveidoja par sievu”. Tā nu varētu sacīt, ka sieva ir vīra nams. Sieviete ir radīta kā vīrieša otrā, atšķirtā puse. Lai abi kopā viņi veidotu cilvēku, kurš pēc Dieva vērtējuma tiktu atzīts par labu. Ne tikai pēc Dieva vērtējuma, bet, kā rakstīts, arī pēc pirmā cilvēka vērtējuma.

Mēs jau runājām, ka pirmais cilvēks parādīja apbrīnojamas spējas saredzēt lietu būtību, kad viņš visu Dieva radīto dzīvo radību nosauca vārdā. Taču palīgu neatrada. Tagad Dievs vēlreiz pieved kādu pie cilvēka. Tikai šis kāds ir atšķirīgā ceļā „būvēts” – no pirmā cilvēka paša ņemts. Arī šajā situācijā cilvēks nekļūdīgi saredz lietas būtību. Pat nezinādams, kā Dievs sievieti „būvējis”, viņš priekā iesaucās: „Šī tiešām ir kauls no mana kaula un miesa no manas miesas!”

Tā top skaidrs, ka vīrietis un sieviete ir kā viens veselums. Radīti tādā veidā kā neviena cita dzīvā radība. Lai būtu pilnībā atbilstoši un, kopā esot kā vienots veselums, kā cilvēks tiktu Dieva acīs atzīti par ļoti labiem. Tē nu beidzot esam saņēmuši atbildi uz jautājumu, kāpēc vienā teikumā cilvēks aprakstīts gan vienskaitlī, gan daudzskaitlī un ko nozīmē būt pilnībā atbilstošam.

Jana: Kad šādi aplūko pašu cilvēka radīšanu, kļūst skaidrs, kas ir vīrietis un kas ir sieviete pēc Dieva nodoma. Šādā izpratnē, manuprāt, vairs neatliek vietas stereotipiem un aizspriedumiem attiecībā uz dzimumu atšķirībām.

Guntars: Tieši tā, un tieši tas ir ļoti svarīgi. Vēstures gājumā atrodams milzum daudz pārestību un sāpju, kas tikušas nodarītas un vēl arvien tiek pieļautas nepareizas izpratnes dēļ par vīrieša un sievietes

---

11 Senebreju valodā vārdam *'išah* ir divas nozīmes – „sieva” un „sieviete”, tāpat sengrieķu valodā divas nozīmes – „sieva” un „sieviete” – ir vārdam *gynē*.

stāvokli pēc radišanas kārtības. Bieži vien vīrieša stāvoklis ir nepamatoti padarīts pārāk par sievietes stāvokli. Itin kā Dievs būtu radījis vienu augstāku būtņi un otru zemāku. No tikko pārrunātā labi varam saprast, ka vīrietis un sieviete ir abi kopā radīti kā cilvēks. Viens nav augstāks par otru. Radišanas secība nenorāda uz viena dzimuma pārākumu pār otru. Radišanas secība parāda vīrieša un sievietes ciešo saistību Dieva nodomā. Jo tikai cilvēks kā vīrišķā un sievišķā vienība Dieva acīs tika atzīts par labu esam.

Radišanas secība parāda vīra un sievas pilnīgu atbilstību un savstarpējo saskaņu. Ir uzdevumi, kādus Dievs cilvēkam paredzējis, un ir spējas, kas nepieciešamas, lai šos uzdevumus veiktu. Vīrišķais dzimums nes sevī vienu daļu no šīm spējām, taču nepilnīgu. Tādēļ ir vajadzīgs sievišķais palīgs, kurš ietver iztrūkstošo daļu. Abi kopā veido veselumu – pilnīgu un pietiekamu, lai Dieva uzdevumus spētu piepildīt. Tā tas ir pēc Dieva nodoma iedibināts un noteikts. Dievs Radītājs pats nosaka Savus spēles noteikumus. Ja ievērojam šos noteikumus, viss ir labi, ja pārkāpjam, tad atliek vien palūkoties apkārt, lai redzētu cik daudz sāpju un pārestību tas izraisa.

Iesākumā Dievs radīja Cilvēku pēc Sava tēla un līdzības; ar savu „Es”, spēju izvēlēties un atbildības sajūtu. Arī ar nepieciešamību pēc sabiedrības. Vīrišķu un sievišķu; abus kopā kā Cilvēku. Pilnīgi atbilstošus un vienotus Dieva uzdevumu izpildei; katru ar savām spējām, taču abus vienādus Dieva priekšā.

Un Dievs atzina Cilvēku par labu esam...

Vai laulība ir Dieva paredzēta?

Jana: Esam jau pārrunājuši cilvēka, vīrieša un sievietes, radīšanu. Jau aplūkojot radīšanas norisi, top skaidrs, ka vīrietis un sieviete ir radīti viens otram pilnībā atbilstoši. Tāds arī bija Dieva nolūks. Radīt cilvēku, kas ietver gan vīrišķo, gan sievišķo dzimumu. Vai tas nozīmētu, ka laulība ir Dieva paredzēta jau radīšanas kārtībā?

Guntars: Vārds „laulība” mūsdienās parasti tiek saprasts visai konkrēti. Pirmkārt, kā stāvoklis, kad kāds ir vienots ar pretēja dzimuma personu kā vīrs vai sieva, kā likuma akceptētas vienošanās un līguma attiecības. Otrkārt, kā akts vai rituāls, kuram ir laulību statuss. Interesanti, taču Svēto Rakstu senajās valodās vārds „laulība” parādās tikai pāris reižu Vecajā un pāris reižu Jaunajā Derībā.¹²

Un arī šajās pāris reizēs vārdam „laulība” ir tikai šī otrā nozīme, un arī tā mazliet niansēta. Kā mielasts un dzīres, kā pasākumu kopums, kurš tiek izdzīvots, kad divi cilvēki radu un draugu pulkā svin savas vienības slēgšanu. Mēs to šodien drīzāk apzīmētu ar vārdu „kāzas”. Tomēr, atbildot uz jautājumu, jāsaka, ka abu dzimumu kopdzīve ir paredzēta jau kopš radīšanas.

Jana: Taču katrs, kurš uzmanīgāk palasīs Svētos Rakstus, bez grūtībām atradīs daudzas vietas, kurās minēts vārds „laulība”. Vai arī

---

12 Sengrieķu valodas vārds *gamos*, kura nozīme ir „kāzas, kāzu mielasts”, Vecās Derības sengrieķu tulkojumā LXX parādās tikai Gen. 29:22, Est. 1:5, 2:18, 9:22 un vēl vairākkārt Vecās Derības apokrifu grāmatās (Tobitas, 1. un 3. Makabeju un Salamana gudrības grāmatā). Jaunajā Derībā šis vārds izmantots Lk. 14:8, Jņ. 2:1–2, Mt. 22:2–4, 8–12, Ebr. 13:4 un Jņ. atkl. 19:7, 9. Senebreju vārds *mišteh*, kura primārā nozīme ir „mielasts” un tikai sekundārā – „kāzu mielasts”, Vecās Derības masoretu tekstā izmantots vairāk nekā 30 reižu.

šajā gadījumā mēs sastopamies ar kādu valodas īpatnību? Un kas tad būtu tā abu dzimumu vienība, kuru Dievs paredzējis kopš radišanas?

Guntars: Svēto Rakstu tulkojumā latviešu valodā vārds „laulība” tiešām ir visai bieži sastopams. Jo īpaši bieži vārdu salikumā „laulību pārkāpt”. Taču oriģinālajā tekstā ir izmantots pavisam cits izteiksmes veids. Tur runa ir nevis par kāda stāvokļa, laulības, pārkāpšanu, bet par kaut kā aizliegtu darīšanu.¹³ Pārtulkot burtiski latviešu valodā ir praktiski neiespējami. Ja mēģinātu paskaidrot izteikuma „laulību pārkāpt” nozīmi, tā varētu būt apmēram šāda: pirmkārt, Dieva aizliegto seksuālo attiecību piekropšana, otrkārt, Dieva iedibināto un svētīto seksuālo attiecību piekropšana aizliegtā veidā. Turklāt tas attiecas ne tikai uz darbiem, bet arī uz vārdiem un domām. Tomēr izteikuma „pārkāpt laulību” izpratne vien līdz galam nepaskaidro, kas tad ir tas, ko saprotam kā laulību.

Bieži vien vārdu nozīmi labi var izprast, aplūkojot to pretmetus. Šoreiz ir zināms vārds oriģinālajā tekstā, kas apraksta laulības pārkāpšanu. Tā precīzākie pretstati pēc nozīmes ir vārdi „uzticība”, „patiesība”, „stingrība” (solījums), „noteiktība”, „nelokāmība”. Varētu teikt, ka Dieva aizliegums, kuru mēs tulkojam kā „nepārkāpt laulību”, izteikts kā pavēle, skanētu šādi: „esi uzticams”, „esi paties”, „esi stingrs” (savos solījumos), „esi noteikts” un „esi nelokāms”. Šie vārdi iekrāso fonu, uz kura varam izprast abu dzimumu vienības nozīmi Dieva redzējumā.

Vēl zīmīgi, ka senajās Rakstu valodās tie paši vārdi, kuri apzīmē laulības attiecības, apraksta arī attiecības ar Dievu. Tieši tas pats vārds, kas apraksta laulības pārkāpšanu, tiek izmantots arī, aprakstot elku pielūgšanu un novēršanos no patiesā Dieva, Radītāja un Pestītāja.¹⁴ Un tieši tas pats vārds, kas apraksta uzticību un pastāvību vīra un sievas attiecībās, apraksta arī uzticīgu pieķeršanos Dievam. Tas vedina domāt,

---

13 Senebreju valodā vārdi *lo' tināp* nozīmē „tu nedari/tu nedarīsi netiklību”, ar netiklību saprotot seksuālās attiecības ar kādu citu, nevis savu laulāto partneri. Citviet tekstā ar vārdu *nā'ap* tiek saprata elku pielūgšana.

14 Piemēram, Jer. 3:8, 13:27, Ec. 23:43 u. c.

ka laulībai ir ļoti īpaša vieta arī Dieva acīs. Tā, labāk saprotot atsevišķu vārdu pielietojumu, mēs varam skaidrāk izprast arī jēdzienus, kurus šie vārdi apraksta.

Jana: Vai tas nozīmē, ka uz vīra un sievas attiecībām būtu jālūkojas ar tādu pašu nopietnību kā uz cilvēka un Dieva attiecībām un ka tieši uzticībai, patiesībai, stingrībai solījumos, noteiktībai un nelokāmībai būtu jābūt vīra un sievas attiecību pamatā?

Guntars: Tieši tā. Šie vārdi precīzi apraksta to pamatu, uz kura jābalstās divu cilvēku, vīra un sievas, kopdzīvei sabiedrībā. Vēl lielāku skaidrību par vīrieša un sievietes savienību mēs varam gūt no šiem Svēto Rakstu vārdiem: „Tad cilvēks sacīja: „Šī tiešām ir kauls no mana kaula un miesa no manas miesas! Un viņa sauksies par sievu, jo tā ir no vīra ņemta. Tādēļ vīrs atstās tēvu un māti un pieķersies savai sievai, un tie kļūs par vienu miesu”” (1. Moz. 2:23–24).

„Pirmajā sarunā” jau pieminējām, ka pirmais cilvēks kopš radīšanas bija apveltīts ar īpašu gudrību un spēju saredzēt lietu būtību. Šeit lasām, ka cilvēks, ieraudzījis sievu, nopriecājās – beidzot ir atrasts palīgs, kas viņam pilnībā atbilst! Pirmais cilvēks tiešām domāja un lietas saprata saskaņā ar Dieva prātu. Mēs lasām, ka Dievs „būvēja” sievieti. Tā tekstā šis brīnišķais Dieva veidojums nosaukts, vēl pirms cilvēks bija viņu redzējis, un, kad Dievs pieveda sievu pie pirmā cilvēka, cilvēks uzreiz viņu nosauca tieši šajā vārdā – „sieva”. Senebreju valodā vārds „sieva” tiek rakstīts gandrīz tāpat kā vārds „vīrs”, tikai tam vēl ir pievienota sieviešu dzimtes galotne.¹⁵ Mēģinot šos vārdus tulkot burtiski, sanāktu „vīrs” un „vīrene”. Arī valoda vēlreiz apstiprina abu divu, vīra un sievas, savstarpējo ciešo saistību un atbilstību saskaņā ar Dieva radīšanas nodomu.

Pēc šīs ekskursijas pa vārdu nozīmēm beidzot tuvojamiem atbildei, kas tad būtu tā abu dzimumu vienība, kuru Dievs paredzējis kopš radīšanas? Vai atminies, ka 1. Mozus grāmatas 1. nodaļā cilvēks, raugoties

---

15 Senebreju valodā vīrs un sieva tiek apzīmēti ar vārdiem 'iyš un 'išah.

no Radītāja viedokļa, tika dēvēts par vīrišķā un sievišķā vienību? „Dievs radīja cilvēku.., vīrieti un sievieti Viņš radīja.” Precīzi tulkojot, tur bija teikts – vīrišķo un sievišķo. Savukārt 1. Mozus grāmatas 2. nodaļā aprakstīts, kā cilvēks nosauca lietas vārdos saskaņā ar to būtību.

Jana: Jā, tā kā cilvēka domas bija pilnībā saskanīgas ar Dieva domām, cilvēks visu nosauca tā, kā Dievs to bija iecerējis. Vai tas pats būtu attiecināms arī uz sievieti, vai vārds „sievā” aprakstītu cilvēka sievišķā dzimuma būtību?

Guntars: Jā, tieši tas pats attiecas arī uz sievu. Kad Dievs sievieti pieveda pie pirmā cilvēka, viņš to uzreiz nosauca vārdā „sievā”. Pievērs uzmanību! Šī ir pirmā reize, kad parādās abi šie vārdi – „vīrs” un „sievā”. Kad Dievs runāja par cilvēka radīšanu, Viņš minēja „vīrišķo” un „sievišķo”, tātad dzimuma atšķirības. Savukārt cilvēks, kuram Dievs bija uzdevis lietas nosaukt saskaņā ar to būtību, izsaka šos vārdus: „Un viņa sauksies par sievu, jo tā ir no vīra ņemta. Tādēļ vīrs atstās tēvu un māti un pieķersies savai sievai, un tie kļūs par vienu miesu.” Tā cilvēks izsaka vārdos Dieva paredzēto kārtību.

Līdz šim brīdim runa bija tikai par diviem dzimumiem. Sākot no šīs vietas, Raksti mums stāsta par veidu, kādā vīrišķajam un sievišķajam kopā dzīvot. Te notiek pāreja no „vīrišķs un sievišķs” uz „vīrs un sievā”. Pāreja no cilvēka radīšanas veida uz cilvēka kā vīra un sievas radīšanas mērķi, uzdevumu un papildījumu. Citiem vārdiem sakot, šajā vietā parādās Dieva iedibinātā vienība starp vīru un sievu jeb, kā mēs to šodien saucam, – laulība, kurā tad arī izpaužas radīšanas kārtība.

Jana: Taču Mateja evaņģēlijā var izlasīt arī par citu kārtību. 19. nodaļā rakstīts: „Jo ir bezdzimuma cilvēki, kas tādi no mātes miesām. Un ir bezdzimuma cilvēki, ko citi padarījuši par tādiem. Un ir bezdzimuma cilvēki, kas paši sevi padarījuši par tādiem Debesu valstības dēļ” (Mt. 19:12). Tas taču nav sacīts par laulību, vai ne tā?

Guntars: Nedaudz iepriekš Matejs apraksta Jēzus sarunu ar farizejiem, kuri Viņam jautā par laulības šķiršanu. Mozus likumos bija paredzēts veids, kā vīrs varēja sievai dot šķiršanās rakstu un viņu atlaist.

Farizeji tieši par to jautā Jēzum. Jēzus Savā atbildē norāda uz radīšanas kārtību, uzsvērdams, ka Dievs vīru un sievu ir radījis, lai tie būtu kā viena miesa, un „ko nu Dievs savienojis, to cilvēkam nebūs šķirt” (Mt. 19:6). Pēc tam Jēzus vēlreiz uzsver, ka katra laulības šķiršana, izņemot kāda laulātā netiklības dēļ, ir Dieva kārtības pārkāpums. Tad mācekļi, izbijušies no šādām stingrām Dieva prasībām, izteica pieņēmumu, ka „tad jau labāk neprecēties” (Mt. 19:10).

Uz šo mācekļu pieņēmumu Jēzus saka, ka ne katrs to spēj, ne katram tas ir dots, taču esot bezdzimuma cilvēki, kuri spēj dzīvot ārpus laulības. Tāda ir Dieva paša liecība: lai gan radīšanas kārtība izpaužas vienībā starp vīru un sievu, tomēr mēdz būt cilvēki, kuri ir apveltīti ar spēju dzīvot bezlaulībā. Kā konkrētu piemēru no Rakstiem varam minēt apustuļi Pāvilu.

Jana: Ja nošķiram šos izņēmumus, vīrišķā un sievišķā dzimuma mērķis un uzdevums pēc radīšanas kārtības ir dzīve vienībā kā vīram un sievai, un šī vienība, kas balstīta uzticībā, patiesībā, stingrībā solījumos, noteiktībā un nelokāmībā, tad arī ir laulība. Tas būtu saprotams. Bet kurš ir tas brīdis, kuru var uzskatīt par laulības sākumu?

Guntars: Dievs pats Svētajos Rakstos atbild uz šo jautājumu. Aplūkosim notikumu secību vēl pirms laulības slēgšanas. Kad cilvēks bija saskatījis sievas būtību saskaņā ar Dieva nodomu, tad tika izteikts pirmais pravietojums. „Tādēļ vīrs atstās tēvu un māti un pieķersies savai sievai, un tie kļūs par vienu miesu.” Par pravietojumu tas saukts tādēļ, ka vēl nebija ne tēvu, ne māšu, ne bērnu. Bija tikai pirmais cilvēks un viņa sieva. Daži uzskata, ka šo vārdu autors ir Dievs. Citi, ka cilvēks pats. Taču, lai kurš arī būtu izrunājis šos vārdus, autors ir un paliek Dievs, jo, pirmkārt, cilvēks pirms grēkākrišanas domāja saskaņā ar Dieva nodomu un gribu un varēja paust Dieva redzējumu un, otrkārt, visi pravietojumi ir un paliek Dieva Gara iedvesti.¹⁶

---

16 2. Pēt. 1:21: „Jo pravietošana nekad nav cēlusies no cilvēku gribas, bet Dieva cilvēki ir runājuši Svētā Gara spēkā.”

Tā tad tiek izteikts pirmais pravietojums, un te parādās laulības iesākums. Kā zināms, bauslis „tev būs savu tēvu un māti godāt, lai tev labi klājās un tu ilgi dzīvo savā zemē” (2. Moz. 20:12 un 5. Moz. 5:16) tiek minēts kā pirmais cilvēku savstarpējās attiecībās. Šis bauslis nodrošina Dievam iespēju dot mums Savu svētību un pasargāt no ļaunuma, kurš mūs pasaulē apdraud. Šis bauslis atspoguļo arī iesākumā doto Dieva pavēli „augļojieties un vairojieties, piepildiet zemi un pakļaujiet to sev” izpildes secību.

Vīra un sievas savienība ir iesākums un pamats, lai augļošanās un vairošanās patiešām notiktu. Vīrs un sieva nes sevī arī tēva un mātes amatus. Tā rodas nākamā paaudze – mazie „vīrišķie” un „sievišķie”. Kamēr šie mazie vēl nav pietiekami izauguši, attiecības ar vecākiem ir pašas svarīgākās viņu dzīvē. Taču pienāk brīdis, kad viņi izaug, un tad notiek lielā pāreja. Tad svarīgākas par vecāku un bērnu attiecībām kļūst vīra un sievas attiecības. Tas ir tieši tas brīdis, par kuru runā šis pravietojums.

Jana: Vai laulība aizsākas ar to brīdi, kad vīrs atstāj savu tēvu un savu māti un sieva atstāj savus vecākus, kad viņi abi kļūst viena miesa; vai pareizi būtu saprast, ka intīmās tuvības brīdis ir laulības aizsākums?

Guntars: Intīmā tuvība ir laulības piepildījums. Vīra un sievas savienība tiek dibināta, atstājot savu tēvu un māti. Šī atstāšana nenozīmē tik daudz fizisku attālināšanos no vecākiem, kā tieši pašu svarīgāko attiecību nomaiņu no bērnu un vecāku uz vīra un sievas attiecībām. Ja intīmās tuvības brīdis notiek, pirms tēvs un māte ir atstāti un pirms vīrs un sieva ir uzsākuši savu dzīvi vienībā, tas ir nevis laulības aizsākums, bet gan laulības pārkāpums.

Tē jāatgādina tas, par ko mēs jau runājām – ka 6. bauslis senajās Rakstu valodās nozīmēja nevis kāda esoša stāvokļa pārkāpšanu, bet kaut kā aizliegta darīšanu. Tādēļ intīmā tuvība jeb, precīzāk sakot, seksuālās attiecības pašas par sevi, bez kopdzīves uzsākšanas, ir Dieva acīs tikai un vienīgi laulības pārkāpšana. Tās laulību neiedibina. Laulību iedibina

abu, jaunā vīra un jaunās sievas, atbildīga vienošanās par kopdzīves uzsākšanu. Brīdis, kad viņi abpusēji pieņem lēmumu atstāt savus tēvus un savas mātes un kļūt par vienu. Kļūt vienoti kā vīrs un sieva, lai uzsāktu dzīvi tādā veidā, kā Radītājs to kopš iesākuma ir iedibinājis. Dzīvi, kas pamatota uzticībā, patiesībā un stingrībā solījumos.

Jana: Tas nozīmē, ka patiesībā Dieva priekšā pilnīgi pietiktu tikai ar to, ka vīrs un sieva viens otram apliecinātu vēlēšanos stāties vienībā un savu uzticību otram. Taču tradicionāli ir pieņemts, ka laulības tiek slēgtas, šo faktu dokumentāli fiksējot. Vai nu attiecīgajā valsts iestādē, vai savā draudzē. Vai tad nesanāk, ka mūsdienās izplatītā prakse, ka pāri dzīvo kopā kā vīrs un sieva bez formālas reģistrēšanās, nebūt nav pret Dieva kārtību?

Guntars: Vai tas ir, vai nav pret Dieva kārtību? Ja vīrs un sieva pēc abpusējas vienošanās atstāj savus vecākus ar nodomu stāties vienībā uz mūžu, lai piepildītu Dieva iedibināto cilvēku kopdzīves kārtību, tad to Dieva priekšā varētu uzskatīt par pilnvērtīgu laulību. Bet ir kāds būtisks „bet”. Ja cilvēki vēlas pieņemt Dieva iedibināto kārtību, tad tam būtu jāattiecas uz visiem Dieva iedibinājumiem.

Viens no tiem skan šādi: „Ikviens lai ir paklausīgs varām, kas valda. Jo nav valsts varas, kā vien no Dieva, un tās, kas ir, ir Dieva ieceltas” (Rom. 13:1). Tātad arī paklausība valsts likumdošanai pieder pie paklausības Dieva iedibinātajai kārtībai. Taču valsts likumdošana par esošu uzskata tikai tādu laulību, kura ir oficiāli reģistrēta – draudzē vai atbildīgajā valsts institūcijā. Grūti piemeklēt pamatojumu, lai neietu šo ceļu un neslēgtu laulību valsts likumdošanā noteiktajā kārtībā.

Turklāt, atskatoties vēsturē, varam uzzināt, ka laulības reģistrēšana valsts priekšā un valsts aizsardzība laulībai ir ieviesta tikai pirms nepilniem pieciem gadsimtiem. Šī jaunieveduma iemesls bija tieši lielais laulības šķiršanu skaits un to sekas. To rezultātā sievas bija spiestas rūpēties par bērniem vienas, bērni auga nepilnīgās ģimenēs un zemes laicīgie valdnieki no tā iemantoja tikai galvassāpes. Tad arī tika pieņemts lēmums, ka laulībai jādod laicīgo likumu pasargājums. Ja cilvēki nevēlas

laulības uzticību turēt paši, tad tas viņiem jāpalīdz ar likuma spēku. Palūkojies apkārt, vai daudz ir to pāru, kuri izvēlas neregistrēt laulību oficiāli tādēļ, ka vēlētos pieturēties pie Dieva iedibinātās kārtības?

Jana: Šķiet, ka lielākā daļa to tomēr dara, lai pieturētos pie savas, nevis pie Dieva kārtības. Ja jau cilvēks izvēlas respektēt Dieva gribu, tad parasti tam jānotiek visos jautājumos, nevis tikai dažos pēc savas izvēles.

Guntars: Nu ja. Turklāt šajā pašā Rakstu vietā nākamajos pantos ir teikts: „Tātad tas, kas pretojas valsts varai, saceļas pret Dieva iestādījumu. Bet tie, kas saceļas pret to, paši sev sagādā sodu. Jo valdītāji nav bīstami labam darbam, bet ļaunam. Tu negribi būties valsts varas, labi, dari to, kas labs, tad tu saņemsi viņas uzslavu, jo tā ir Dieva kalpone tevis labā. Bet, ja tu dari ļaunu, tad bīsties; ne velti tā nes zobenu, jo tā ir Dieva kalpone, atriebēja un soda nesēja tam, kas dara ļaunu” (Rom. 13:2–4).

Katrs, kurš tiešām rūpēsies par Dieva iedibinātās vīra un sievas vienības veidošanu, arī izmantos visus Dieva dāvātos līdzekļus. Arī valsts ir Dieva kalpone tavā labā. Ne vienmēr cilvēki valsts amatos rīkojās tā, kā atbildība Dieva priekšā to prasītu. Taču, ja palūkojamies kaut vai laulības likumdošanā, tur ir daudz pantu, kuri sargā ģimeni. Aizsargā abus, vīru un sievu, un, kas ļoti svarīgi, – sargā arī bērnus.

Jana: Diemžēl šodien cilvēki bieži vien ir paraduši kā patērētāji uzlūkot arī vīrieti un sievieti. Arī kopdzīve nereti tiek uzlūkota kā savu vēlmju apmierināšanas līdzeklis; kamēr šis partneris interesē un nav atrasts cits labāks, tikmēr laulība var pastāvēt.

Guntars: Ir kāds visai precīzs, cilvēka atbildību aprakstošs modelis. Gadījuma sakaros cilvēka acīs nozīme ir tikai viņam pašam un viņa labsajūtai. Visa centrā atrodos „ES pats”. Par pārējiem man nav nekādas daļas. Neregistrētā kopdzīvē cilvēki jau uzņemas atbildību viens otra priekšā, lai arī uz nenoteiktu laiku. Civillaulībā jeb laulībā, kas tiek reģistrēta attiecīgajās valsts institūcijās, cilvēki apliecina savu atbildību gan sava laulātā drauga, gan arī valsts un sabiedrības priekšā.

Turklāt apliecina to uz mūžu. Un visbeidzot, laulībā, kura tiek noslēgta Dieva priekšā draudzē, cilvēki apliecina savu atbildību gan viens pret otru, gan valsts un sabiedrības, gan arī Dieva priekšā.

Šo visu apzinoties un izprotot laulību kā Dieva iedibinātu kopdzīves formu, nav iemesla kavēties ar došanos laulībā, gan vīram un sievai savstarpēji vienojoties, gan savu uzticību un lēmuma stingrību publiski apliecinot un tad arī noteiktajā kārtībā savu laulību noslēdzot. Varam būt droši, ka arī Dievs šādu laulību atbalstīs un uzturēs. Ja iesākumā mīlestības jūtas ved pie laulības un to uztur, tad vēlāk, ar Dieva palīgu, laulība pati uztur un sargā laulāto mīlestību.

Attiecības vīra un sievas starpā ir īpaši nozīmīgas Dieva acīs. Tām jābalstās uzticībā, patiesībā, stingrībā solījumos, noteiktībā un nelokāmībā. Dievs, jau radot cilvēku, radīja viņu dzīvei vienībā. Vīrieti kā vīru un sievieti kā sievu. Vienība vīra un sievas starpā jeb laulība tiek dibināta abpusēja lēmuma pieņemšanas brīdī. Publiski tā tiek apliecināta, reģistrējot savas attiecības atbilstošā valsts iestādē vai draudzē. Iesākumā mīlestība ved uz laulību, pēc tam laulība nes un uztur mīlestību.

Kas ir pati laulības būtība?

Jana: Iepriekšējā sarunā aplūkojām, ka laulība jau no iesākuma ir Dieva iecerēta. Dievs cilvēkus radīja, lai tie dzīvotu laulībā. Divi dzimumi, vīrišķais un sievišķais, un divi amati – vīrs un sieva. Jau pieņemot lēmumu vienoties kopdzīvē, vīrietis un sieviete faktiski dibina laulību. Esam pārrunājuši, ka laulība ir Dieva paredzēta. Noskaidrojuši, kā tā tiek iedibināta. Uzticība, patiesība, stingrība solījumos ir satvars, kurš laulību nes. Bet kas ir pats laulības saturs un būtība?

Guntars: 1. Mozus grāmatas 1. nodaļā Dievs uzreiz pēc radišanas dod cilvēkam uzdevumu. Pirmais, ko Dievs saka ir: „Augļojieties un vairojieties, un piepildiet pasauli” (1. Moz. 1:28). Tas ir pirmais, kas tiek pavēlēts vīrišķajam un sievišķajam. Taču, kā jau iepriekš runājām, tad tieši 1. Mozus grāmatas 2. nodaļa detalizēti atklāj cilvēka radišanu un arī laulības iedibināšanu. Tādēļ meklēt atbildi uz jautājumu par laulības būtību vajadzētu tieši 2. nodaļā.

Pravietojumā par laulību lasām, ka „tādēļ vīrs atstās tēvu un māti un pieķersies savai sievai, un tie kļūs par vienu miesu” (1. Moz. 2:24). Ja aplūkojam šo Rakstu vietu kontekstā un secīgi, tas palīdz rast atbildi uz jautājumu par laulības saturu. Iepriekšējā teikumā stāv rakstīts, ka „viņa sauksies par sievu, jo tā ir no vīra ņemta” (1. Moz. 2:23).

Tā cilvēks, nosaucot vārdu „sievā”, atklāja laulību kā Dieva paredzētu kopību, kurā vīrs un sieva, abi laulību veidojošie elementi, atrodas pilnīgā atbilstībā un saskaņā viens ar otru. Pirmais cilvēks priecīgs redz, ka nu ir radīts viņam pilnībā atbilstošs palīgs. Secīgi pēc tam tiek parādīts laulības iedibināšanas brīdis, kad „vīrs atstās tēvu un māti”. Tātad nav šaubu, ka sievas un vīra atbilstība ir tik lielā mērā

pārāka par visām citām attiecībām, ka pirmais cilvēks uzreiz ir gatavs apgalvot – visas citas attiecības tiks atstātas laulības dēļ. Tad nāk pats galvenais, ja runājam par laulības būtību. Vīrs „pieķersies savai sievai, un tie kļūs par vienu miesu”.

Te mums atkal jāņem palīgā Svēto Rakstu oriģinālā valoda, lai labāk izprastu, par ko te tiek runāts. Izteikuma „pieķersies sievai” burtisks tulkojums būtu „ielipināsies sievā”¹⁷. Latviešu valodā vārds „pieķerties”, manuprāt, vairāk izsaka kādu emocionālu saiti. Piemēram, pieķerties savam paziņam, vecajam kaķim vai jaunajam auto. Taču vārds, kas izmantots oriģinālā, ir ar krietni plašāku un arī dziļāku nozīmi. Īpaši vajadzētu izcelt divas šī vārda nozīmes.

Viena no tām saistīta ar uzticību. Tieši šis pats vārds vairākkārt tiek izmantots, lai aprakstītu Dieva un cilvēku attiecības.¹⁸ Uzticība, palikšana uzticīgam, uzticīga pieķeršanās, pielipināšanās. Visi šie vārdi raksturo gan Dievam uzticīgo cilvēku attiecības ar Dievu, gan arī vīra un sievas attiecības. Ja no šīs vārdu rindas būtu jāizvēlas viens vārds kā pats svarīgākais, tad es ieteiktu tieši vārdu „uzticība”.

Otra nozīme vārdam, ko mēs lasām kā „pieķerties”, ir tieši saistīta ar vīra un sievas attiecībām. Ir rakstīts – „pieķersies savai sievai, un tie kļūs par vienu miesu”. Precīzi tulkojot – „ielipināsies sievā”. Un šī otra nozīme ir tieši saistīta ar vīra un sievas intīmo tuvību. Par pirmo nozīmi – uzticību – varētu sacīt, ka tā iedibina, kopj un uztur laulību. Savukārt par otro varētu teikt, ka tā ir laulību veidojošās uzticības izpausme un laulības papildījums. Uzticīga pieķeršanās, kurai seko intīma tuvība.

Jana: Nu jā, laulība ir tas iemesls, kādēļ vīrs un sieva atstāj savus vecākus, un tieši seksuālā dzīve vīra un sievas vienībā nozīmē kļūšanu par vienu miesu. Tātad tas nozīmē, ka intīmā jeb seksuālā dzīve ir laulības papildījums – kā Dieva sagatavota dāvana vīram un sievai.

---

17 Senebreju vārds *dābāq*, kas izmantots 1. Moz. 2:24, lai aprakstītu vīra un sievas attiecības, nozīmē „pielipt, pieķerties”; savukārt partikula *be* nozīmē „iekš”.

18 Piemēram, 1. Kēn. 11:2, Ps. 63:9.

Bet vai varētu teikt, ka laulība var pastāvēt arī bez intīmās tuvības, kā tas zināmā vecumā vai dažkārt kādu apstākļu dēļ notiek, taču nevar pastāvēt bez uzticības?

Guntars: Gribru vēlreiz uzsvērt, ka abas aplūkotās vārda „pieķeršanās” nozīmes ir Dieva nodomā cieši saistītas attiecībā uz cilvēku kopdzīvi. Uzticība ir tā, kas aizsāk laulību, to uztur un arī aizvada līdz kopdzīves noslēgumam. Tomēr nekādā ziņā nedrīkst samazināt arī intīmās tuvības nozīmi. Atceries, ka „vīrs pieķersies savai sievai, un tie kļūs par vienu miesu”. Tā nevar būt patiesa laulība, ja nav savstarpējas laulāto uzticības. Tāpat nevar būt patiesa laulība, ja nav intīmas tuvības laulāto starpā. Tas gan, kā jau minēts, nav attiecināms uz situācijām, kad šādas attiecības nav iespējamās objektīvu apstākļu dēļ. Ja intīma tuvība nav iespējama, tas nepadara laulību nepilnvērtīgu. Laulību nepilnvērtīgu var padarīt intīmās tuvības nonicināšana.

Jana: Ja uzticība un intimitāte ir laulību raksturojošie jēdzieni, kā tas saskan ar Dieva pirmo pavēli un uzdevumu cilvēkiem „augļojieties un vairojieties”? Tā, manuprāt, satur citu akcentu – uzsvāru uz nākamās paaudzes radīšanu. Kā šī pavēle būtu jāuzlūko, jo tā taču ir aprakstīta vēl pirms ir darītas zināmas visas ar cilvēku kopdzīvi saistītās nianšes?

Guntars: Svētie Raksti nav kāds izdomāts stāsts. Aiz visa, kas rakstīts, stāv patiesi notikumi pasaules un cilvēces vēsturē. Ir svarīgi šo patiesību paturēt prātā, kad lasām Svētos Rakstus. Ir labi, ja izdodas ieraudzīt notikumu, kā tas ir risinājies. Ja aplūko 1. nodaļu 1. Mozus grāmatā un tad 2. nodaļu, tad var viegli pamanīt, ka 1. nodaļa visu radīšanas stāstu izklāsta lielos vilcienos un bez smalkākām detaļām. Savukārt 2. nodaļa, kā mēs to jau arī iepriekš pārrunājām, veltī daudz vairāk uzmanības tieši cilvēka radīšanai un arī laulības iedibināšanai. Tātad, ja mēs mēģinātu ieraudzīt notikumu aiz visa šeit rakstītā, tad 2. nodaļā aprakstītais hronoloģiski nostātos kaut kur starp pirmās nodaļas 27. un 28. pantu.

Tā nu redzam, ka pavēle „augļojieties un vairojieties” tiek dota tikai pēc tam, kad laulība jau ir iedibināta. Tā tiešām ir kā pirmā

pavēle un uzdevums cilvēkiem, kuriem laulība jau ir dota. Vispirms tiek radīts pirmais cilvēks, tad no viņa miesas un kaula būvēts viņam pilnībā atbilstošs palīgs. Kad Dievs pieved pirmajam cilvēkam sievu, viņš uzreiz to saredz kā lielu Dieva dāvanu. Saredzot vīra un sievas atbilstību, pirmais cilvēks izsaka pravietojumu par laulības kārtību. Tikai tad seko Dieva pavēle „augļojieties un vairojieties un piepildiet zemi”.

Te ir vēl kāda būtiska nianse. 1. Mozus grāmatā 2:15 ir rakstīts: „Dievs Tas Kungs ņēma cilvēku un ielika viņu Ēdenes dārzā, lai viņš to koptu un sargātu.” Tātad cilvēkam jau bija viens uzdevums dots – kopt un sargāt Ēdenes dārzu. Taču, kad Dievs ir uzbūvējis un Pirmajam cilvēkam dāvājis palīgu, sievu, Viņa nākamā pavēle izskan pavisam citā mērogā: „Augļojieties un vairojieties! Piepildiet zemi un pakļaujiet sev to, un valdiet pār zivīm jūrā un putniem gaisā, un katru dzīvu radījumu, kas rāpo pa zemi” (1. Moz. 1:28).

Te parādās lielās kvalitatīvās izmaiņas, kādas cilvēkam dod laulība. Ja pirms tam pirmā cilvēka uzdevums bija saistīts ar Ēdenes dārzu, tad pēc laulības iedibināšanas Dievs cilvēkiem, vīram un sievietei, uzdod pavisam cita mēroga uzdevumu. Ar to laulība tiek ļoti pagodināta. Tikai laulībā, kā vīra un sievas vienībā, ir iespējama šādas pavēles izpilde. Te mēs varam ieraudzīt laulības diženumu Dieva iecerē! Laulība ir avots, no kura izplūst cilvēka spēja veikt Dieva uzdevumu. Tikai laulībā cilvēki var augļoties un vairoties, lai piepildītu pasauli. Tikai vairošanās dod iespēju piepildīt, pakļaut un valdīt pār pasauli.

Jana: Tātad laulība ir tā vieta, kurā tiek rasts spēks un pamats Dieva uzdevumu pildīt, kā ietvars, kurā Dieva uzdevumu augļoties un vairoties pildīt. Viegli ir iedomāties sekas, ja cilvēkā mītošā vēlme pēc seksuālajām attiecībām tiek apmierināta ārpus vīra un sievas laulības attiecībām. Nevajag jau pat iztēloties, pietiek palūkoties apkārt. Ja no visa laulības iedibinājuma tiek paturēts tikai viens pats norādījums „augļojieties”, turklāt ar izmainītu izpratni – kā „piekopiet dzimumattiecības”, tad tur vairs nepaliek vietas nedz uzticībai, nedz stingrībai savstarpējos solījumos, nedz pavēlei „vairojieties”.

Atliek tikai „es gribu”, „man patīk” un pēc brīža – „man vairs nepatīk”. Kad Dieva iedibinātā kārtība tiek ignorēta, cilvēki paši piedzīvo savu izvēļu sekas. Neuzticību, melus, sāpes un rezultātā – vientulību, bailes no attiecībām, bailes atkal tikt sāpinātam. Atkāpe no Dieva kārtības ved uz postu. Gan katra viena cilvēka, gan visas sabiedrības postu. Savukārt Dieva kārtības turēšana – uz mieru, prieku un mīlestību. Tā nu būtu skaidrība par laulības sākumu un laulības būtību, bet kā ir ar laulības beigām? Cik ilga ir paredzēta laulība pēc Dieva ieceres?

Guntars: Jaunajā Derībā Mateja evaņģēlija 19. nodaļā lasām Jēzus paša vārdus: „Un farizeji nāca pie Viņa, To kārdinādami, un sacīja Viņam: „Vai ir atļauts šķirties no savas sievas katra iemesla dēļ?” Bet Viņš atbildēja un sacīja: „Vai neesat lasījuši, ka Radītājs iesākumā tos radījis kā vīru un sievu, un sacīja: tādēļ cilvēks atstās tēvu un māti un pieķersies pie savas sievas; un šie divi būs viena miesa. Tātad viņi nav vairs divi, bet viena miesa; ko nu Dievs savienojis, to cilvēkam nebūs šķirt” (Mt. 19:3–6).

Šeit skaidri ir aprakstīts Dieva redzējums attiecībā uz laulību. Tā ir Dieva iedibināta, uzticībā balstīta, vīra un sievas intīma savienība, kura pēc Dieva ieceres vieno vīru un sievu uz mūžu. Laulībā vīrietis un sieviete pēc savstarpējas piekrišanas vienojas uzticīgi pavadīt kopā visu savu dzīvi. Kā Jēzus norāda, tad nav neviena pamatojuma, lai šo Dieva iedibināto kārtību mainītu vai lauztu. Laulība kā Dieva iedibinājums ir uz mūžu, tātad nevis uz kaut kādu laiku, bet gan līdz Dievs pats to šķirs, kādu no laulātajiem ņemot pie sevis.

Tas labi saprotams jau iepriekš pārrunāto Rakstu vietu gaismā. „Tādēļ cilvēks atstās tēvu un māti.” Te runa ir par pašu ciešāko saišu pārraušanu. Nav bērnam nekā tuvāka kā viņa vecāki. Taču arī šīs saites tiek sarautas, lai vīrs un sieva veidotu vienu veselumu, jaunu ģimeni. Šī Rakstu vieta nesaka, ka vīrietis vai sieviete pametīs savas iepriekšējās laulības attiecības, lai ar rožainu cerību mestos nākamajās, domādami, ka tās labāk piepildīs viņu ilgas pēc miera, prieka un uzticības.

Tālāk rakstīts, ka vīrs „pieķersies pie savas sievas”. Atminies šī izteikuma nozīmi oriģinālajā tekstā – „uzticība”. Vai gan uzticībai būtu noilgums vai kādi nosacījumi? Vai tev būtu pieņemami, ja kāds solītu uzticību līdz brīdim, kad nāks kādas grūtības? Vai arī līdz atradīsies kāds interesantāks partneris? Uzticībā un solījumu stingrībā pieķerties savam vīram vai sievai nozīmē laikā un apstākļos neierobežotu vienību laulībā. Tikai šāda attieksme un droša pašāvēība var būt par pamatu patiesai laulībai. „Un šie divi būs viena miesa.”

Kā Kristus saka, tad šāda kļūšana par vienu miesu ir paša Dieva darbs. Tieši Viņš dāvina vīram sievu un sievai vīru. Vīra un sievas lēmums stāties uzticīgā vienībā pēc Dieva kārtības padara arī Dievu par iesaistīto personu. Dieva iedibinātā kārtība nav paredzēta laušanai vai noniecināšanai; ja Dievs laulību iedibinājis, tad cilvēks nedrīkst to lauzt. Tā nu redzam, ka laulība tiek iedibināta uz mūžu.

Jana: Viens aspekts laulības pastāvības pamatošanai ietver tieši laulības būtību – uzticību un intimitāti. Lielākā daļa cilvēku, kuri ir dzīvojuši laulībā un kaut nedaudz izbaudījuši laulības svētību, taču lauzuši šo vienību, jau drīz vien atkal meklē iespēju doties jaunā laulībā. Tas tikai skaidri apliecina, ka cilvēks ir radīts dzīvei laulībā.

Taču vajadzētu ņemt vērā vēl vienu aspektu – laulības lielos uzdevumus! Tieši pēc laulības vienības iedibināšanas cilvēkiem tika dotas pavēles piepildīt zemi un to pārvaldīt. Tieši šo uzdevumu pildīšanai taču jo īpaši nepieciešama stabila un droša vīra un sievas savienība.

Guntars: Patiesi, šajā aspektā parādās Dieva iedibinātās laulības turpinājums nākamajās paaudzēs. Dieva uzdevumu pildīšana ietver augļošanu un vairošanu, un pasaules pārvaldīšanu. Tā bērni ir gan līdzdarbošanās Dieva radīšanas darbā, gan Dieva redzama svētība vīra un sievas savienībai. Taču bērni ir arī pienākums – vīra un sievas pienākums laulības ietvaros. Laulība ir tā drošā un stabilā vide, kurā nākamajai paaudzei pieaugt, līdz tā pametīs tēvu un māti un pieķersies savam izredzētajam.

Šo saprotot, vēl lielāku skaidrību iegūst vārda „pieķersies” nozīme. Uzticība un stabilitāte laulībā ir absolūti svarīga. Vispirms jau vīra un sievas garīgās un fiziskās labklājības dēļ. Taču uzticība laulībā ir nepieciešama arī Dieva uzdevuma pildīšanas dēļ. Bērni uzaug laulībā. Tā ir vieta, kurā viņi iegūst izpratnes pamatu par to, kā savu dzīvi vadīt. Ja vīra un sievas, tēva un mātes starpā valda Dieva iedibinātās attiecības, uzticība, pieķersšanās un intīma tuvība, tad tā ir ceļamaize, kuru bērns paņems līdzī savā dzīvē. Tad arī bērns īstajā laikā būs gatavs, spējīgs un atbildīgs atstāt tēvu un māti, lai „pielipinātos” savam laulātajam draugam.

Taču bērns var uzaugt arī tēva un mātes kopā sadzīvošanā, kura varbūt pat publiski nav apliecināta par laulību. Vai uzaugt redzot, ka jēdzienam „uzticība” praksē nav nekādas nozīmes. Vai arī augot pagūt piedzīvot un pārdzīvot vairākas laulības. Ko šāds cilvēkbērns aiznesīs līdzī kā ceļamaizi? Tieši to, ko būs redzējis. Dieva iedibinātās laulības kropļojumus. Un savā dzīvē viņš turpinās nest tālāk nākamajām paaudzēm tieši šo sakropļoto izpratni par vīrieša un sievietes, vīra un sievas attiecībām.

Šīs lietas apzinoties, varam saprast, cik liela loma ir laulībai tādā formā, kā to Dievs ir iedibinājis. Lai tas mums palīdz rūpīgāk izvērtēt savu attieksmi gan pret otru cilvēku, gan sabiedrību kopumā.

Vīrietis un sieviete jau iesākumā ir radīti dzīvei laulībā kā vīrs un sieva. Noteiktajā laikā sieviete un vīrietis pamet savus vecākus, un par svarīgākajām attiecībām viņu dzīvē kļūst laulība. Laulības ietvaru nosaka vīra un sievas savstarpējā uzticība, un laulības piepildījums ir vīra un sievas intīmā dzīve. Abiem cilvēkiem kopā laulībā ir uzticēti Dieva lielie uzdevumi – augļoties, vairoties, piepildīt un pārvaldīt pasauli. Gan laulības būtība, gan Dieva uzdevumi cilvēkiem nosaka laulības pastāvīgumu un laulāto atbildību vienam pret otru, pret nākamo paaudzi un sabiedrību.

ko vīrs un ko sieva ienes laulībā?

Jana: Tātad vīrietis un sieviete abi kopā ir radīti kā cilvēks un pēc Dieva nodoma paredzēti dzīvei vienībā, ko mēs esam paraduši dēvēt par laulību. Uzticība, kā to aplūkojam, ir laulību iedibinošais un uzturošais elements, intīmā tuvība – laulības piepildījums, kas kulminē ar cilvēka līdzdarbošanos radīšanas procesā. Pirmajā sarunā par vīrieti un sievieti mēs runājam, ka sieva tika radīta kā pilnībā atbilstošs palīgs pirmajam cilvēkam.

Ja vīrs un sieva laulībā ir kā veselums, tad man ir jautājums – ko katrs no viņiem šajā veselumā ienes? Kā lasījām, tad tikai abus kopā, vīru un sievu, Dievs atzina par labiem esam. Kas ir tas unikālais, kas piemīt katram no viņiem? Ar ko viņi viens otru papildina?

Guntars: Tiešā veidā atbildes uz šiem jautājumiem mums nav atklātas. Taču daudz varam uzzināt, aplūkojot pirmās trīs nodaļas 1. Mozus grāmatā. Vispirms jau 1. Moz. 2:15 lasām, ka Dievs „ielika viņu [pirmo cilvēku] Ēdenes dārzā, lai viņš to koptu un sargātu”. Te redzam, ka Dievs dod pirmajam cilvēkam konkrētus uzdevumus. Otrā nodaļa, ja atminies, ir tā, kurā cilvēku radīšana un ar to saistītās lietas aprakstītas visai detalizēti. Savukārt 1. Moz. 1:28 lasām par lielajiem uzdevumiem, kādus Dievs uzticēja cilvēkam, vīrišķajam un sievišķajam. Tie ir: „Augļojieties un vairojieties! Piepildiet zemi un pakļaujiet sev to, un valdiet..” (1. Moz. 1:28).

Vēl mazliet tālāk, 1. Mozus grāmatas 3. nodaļā aprakstīts grēkākrišanas notikums. Lai gan stāsta centrālā tēma nav par vīru, sievu un laulību, šo Rakstu vietu uzmanīgi lasot, daudz kas var kļūt skaidrāks. „Sievai Viņš sacīja: „Vairodams Es vairošu tavas sāpes un

tavu radību mokas – sâpēs tev būs bērņus dzemdēt; un tev būs kârot pēc sava vîra, un viņam būs valdît pār tevi.” Un cilvēkam Viņš sacîja: „Tâ kâ tu esi klausîjis savas sievas balsij un esi ēdis no šî koka, par kuru Es tev pavêļēju, sacîdams: tev nebūs no tâ ēst, – lai zeme ir nolâdeta tevis dēļ; tev, smagi strâdâjot, būs maizi ēst visas sava mûža dienas. Ērkškus un dadžus lai tâ tev dod, no lauka augiem tev būs pârtikt. Sava vaiga sviedros tev būs maizi ēst, līdz, kamēr tu atkal atgriezies pie zemes, jo no tâs tu esi ņemts: jo tu esi pîšļi, un pie pîšļiem tev atkal būs atgriezties” (1. Moz. 3:16–19).

Šajos pantos aprakstîtas sekas, kâdas cilvēku dzîvē ienesa grēks. Jau iepriekšējās sarunās esam aizskârûši domu, ka atteikšanās un nepaklausîba Dieva iedibinâtajai kârtîbai ved sarûgtinâjumâ un grûtîbâs. Tas ļoti uzskatâmi attêlots arī šajā Rakstu vietâ. Kâ jau visâ 1. Mozus grâmatas iesâkumâ, tâ arī šeit notikumi ir aprakstîti ļoti îsi un kodolîgi. Ko parasti cenšas pateikt, ja jâizsakâs îsi? Pašu bûtiskâko. Tâ mēs droši varam pieņemt, ka augstâk citêtajos pantos minēts tieši bûtiskâkais vîra un sievas dzîvē, kas pēc novēršanās no Dieva tika skarts.

Ko tad no šîm Rakstu vietâm varam izlobît? Sâksim ar vîru. Apkopojot šos îsos aprakstus, varam mēģinât izprast, kâds tad bija un ir vîra uzdevums laulîbâ pēc Dieva nodoma. Kopt un sargât, augļoties, vairoties, papildît zemi, pakļaut to un valdît pār to, un strâdât, lai iegûtu maizi. Tâs visas ir lietas, kas minētas pirmajâs trîs 1. Mozus grâmatas nodaļâs. Varētu arī droši sacît, ka visas šîs lietas ir vîra uzdevums pēc Dieva radîšanas kârtîbas. Tomēr rūpîgi jâpadomâ, kuri uzdevumi vispirms attiecas uz dzîvi laulîbâ un kuri uzdoti cilvēkam, vîrišķajam un sievišķajam kâ visas cilvēces pârstâvjiem. Saproņams, ka visiem šîem uzdevumiem ir kâda loģiska secîba, kura laulîbas dzîvē izpaužas praktiski. Ja arī pasaules pakļaušana un valdîšana pār to pieder pie Dieva dotajiem uzdevumiem, tad šie nav gluži tie uzdevumi, ar kuriem vîram bûtu jâuzsâk laulîbas dzîve.

Kâ redzam to aprakstîtu gan pie pirmo uzdevumu došanas 1. Moz. 2:15, gan pie izmaiņâm, kas skar vîru pēc grêkâkrišanas

1.Moz. 3:17–19, tad vispirms minēti uzdevumi, kas saistīti ar iztikas nodrošināšanu sev un sievai. Un, kad šie uzdevumi tiek veikti, tad dabiski tiem pievienojas cilvēkam, vīrišķajam un sievišķajam, jeb visai cilvēcei dotie uzdevumi – augļoties, vairoties un piepildīt pasauli. Tā rezumējot varam sacīt, ka vīra pirmais un galvenais uzdevums pēc Dieva radīšanas kārtības ir rūpes par savas ģimenes – sevis paša, sievas un pēc tam arī bērnu apgādību ar visu šai dzīvei nepieciešamo. Tas viņam ir Dieva uzdots.

Jana: Ja visi šeit augstāk minētie uzdevumi tiek doti vīram, kas tad tādā gadījumā atliek sievai? Kas ir viņas atbildība, ko viņa ienes laulībā?

Guntars: Tas viss ļoti skaidri izriet no jau iepriekš runātā. Pēc pirmā cilvēka radīšanas Dievs secināja, ka nav labi cilvēkam būt vienam. Vai, kā jau noskaidrojām, tad precīzāk šo izteikumu būtu tulkot kā „nav labi cilvēkam būt atšķirtam”. Tad Dievs nolēma radīt palīgu, kurš būtu cilvēkam pilnībā atbilstošs. Atšķirībā no citas dzīvās radības, cilvēka palīgs tika veidots nevis no zemes, bet gan būvēts kā „miesa no miesas un kauls no kaula”. Sieva tika ņemta un „būvēta” no sava vīra; ne vairs no zemes, bet no vīra. Tas tika darīts ar mērķi, lai palīgs būtu pilnībā atbilstošs cilvēkam. Viens materiāls un viena būtība. Tikai viena daļa pārstāv vīrišķo, un otra – sievišķo pusi laulības vienībā. Bet kur un kā parādās tas, ko sieva ienes laulībā?

Atslēgas vārds sievas pienelumam ir „palīgs”. Palīgs, kurš ir pilnībā atbilstošs. Dievs cilvēkam bija devis lielus uzdevumus, un pirmais cilvēks viens pats tos nemaz nespētu izpildīt. Viņš gan varētu mēģināt viens pats kopt un sargāt zemi, to pakļaut un pārvaldīt, taču ar uzdevumiem „augļojieties un vairojieties, un piepildiet pasauli” viņam vienatnē laikam tomēr būtu gājis visai pagrūti. Tādēļ arī grēkākrišanas seku aprakstā 3. nodaļā tiek akcentēts sievas unikālais uzdevums: „Vairodams Es vairošu tavas sāpes un tavu radību mokas – sāpēs tev būs bērnus dzemdēt.” Tā kā šajos pantos koncentrētas pašas būtiskākās lietas, tad varam saprast, ka tieši jaunas dzīvības nešana savā miesā un tās ievēšana šajā pasaulē ir sievas lielais pienelums laulībā.

Protams, ka palīgs tiek radīts ne jau tikai šī viena uzdevuma – augļoties un vairoties – pildīšanai. Kad palīgs tika radīts, šis uzdevums vēl nemaz nebija dots. Vārds „palīgs” izpauž pašu Dieva nolūku, „būvējot” sievieti. Būt par palīgu savam vīram – visos uzdevumos, kuri vīram ir Dieva doti. Jo vārdam „palīgs” ir divējāda nozīme. No vienas puses, tas ir kāds, kurš secīgi tiek pieaicināts kāda uzdevuma veikšanai. Uzdevums ir dots citam, un palīgs tiek pieaicināts vai „būvēts” pēc tam.

Tātad palīga loma tiek nosacīta attiecībā ar uzdevuma ņēmēju, šeit – ar vīru, nevis ar uzdevuma devēju – Dievu. No otras puses, palīgam piemīt spēja darīt ko tādu, ko uzdevuma ņēmējs pats nemaz nespēj. Jo, ja spētu, tad palīgs nebūtu vajadzīgs. Tā uzdevuma ņēmējs un palīgs, abi kopā, veido veselumu, kurš ir spējīgs dotos uzdevumus veikt. Šajā gadījumā – vīrs un sieva, katrs ienesot laulībā savu daļu, nodrošina šo veselumu, lai Dieva uzdevums tiktu paveikts.

Kā mēs to redzam ikdienā, tad dažkārt vīrs spēj izpildīt lielāku daļu no Dieva uzdevumiem, dažkārt lielāku daļu spēj un uzņemas viņa palīgs, sieva. Jo īpaši mūsdienās, kad pasaules izkārtojumi un cilvēku dzīvesveids ļoti atšķiras no tā, kāds bija pirms diviem simtiem vai diviem tūkstošiem gadu; nereti sastopamies ar to, ka uzdevumus, kuri kādreiz tika uzskatīti par vīra pienākumiem, labāk var veikt sieva, savukārt vīri spēj prasmīgi palīdzēt darbos, kuri tradicionāli tika uzskatīti par sievas pienākumiem. Taču sievas absolūti unikālais pienesums nenoliedzami ir un paliek tieši spēja iznēsāt un laist pasaulē jaunu dzīvību.

Jana: Tātad sieva tika veidota par palīgu vīram, lai viņi abi kopā laulības vienībā varētu veikt Dieva dotos uzdevumus „augļojieties un vairojieties, piepildiet pasauli un pakļaujiet to”?

Guntars: Jā, un te mēs varam ieraudzīt arī kādu brīnišķīgu paralēli. Paralēli starp cilvēka radīšanas secību un starp vīra un sievas pienesumu laulībā. Dievs radīja pirmo cilvēku no zemes, „iedvesa viņa nāsīs dzīvības dvasi” un tad būvēja tam palīgu no cilvēka paša kaula un miesas. Ar nodomu, lai vīrs un sieva atstātu tēvu un māti un būtu

viena miesa. Un vienoti kopībā, kuru mēs lepni dēvējam par laulību, piepildītu Dieva uzdevumu.

Un, skat, kur ir paralēle. Vīram, kas no zemes veidots, tiek uzdots rūpēties par zemi, par iztiku sev un ģimenei. Vīra uzdevums pēc Dieva nodoma ir nodrošināt ģimenei nepieciešamo pamatu, lai sieva varētu veikt savu uzdevumu. Savukārt sieva, no vīra ņemta, par palīgu veidota un vīram pievesta, kļūst par izšķirošo elementu laulībā, lai cilvēks Dieva pavēli varētu izpildīt. Tikai vīram un sievai kļūstot par vienu miesu, viņi abi kopā var līdzdarboties Dievam radīšanas procesā. Sieva kļūst par to laulības elementu, kurš šo Dieva pavēli spēj īstenot. Tikai pateicoties sievai, var rasties jauna dzīvība, jauns cilvēks.

Jana: Jā, redzams, ka palīga pienesums ir ievēribas cienīgs! Vīrs veido un nodrošina apstākļus, lai sieva varētu veikt savu uzdevumu. Visaugstāko uzdevumu, jo par tādu to padara Dieva pavēle cilvēkiem. Dievs radīja pasauli cilvēkam un cilvēku radīja kā augstāko no visas radības – „pēc Sava tēla un līdzības Viņš to radīja”.

Ieklausies šajos vārdos: „Tikai mazliet Tu viņu esi šķīris no Dieva, ar godību un varenību Tu viņu esi pušķojis, esi to darījis par valdnieku pār Saviem radījumiem, visu Tu esi nolīcis pie viņa kājām” (Ps. 8:6–7). Tas teikts par cilvēku, par Tevi! Sievai ir izšķirošā loma, lai tiktu radīts jauns cilvēks. Vai gan varētu būt kāds vēl augstāks pienesums laulībā? Lai gan ar skumjām jāatzīst, ka šodien šāda izpratne par laulību ir visai reti sastopama.

Guntars: Ir tāds ļoti zināms teiciens – likuma neievērošana neatceļ likumu. Ja arī augstāk aprakstītā izpratne par laulības kārtību šodien ir visai reti sastopama, tas nekādā ziņā, pat ne vismazākajā mērā nemaina Dieva iedibināto kārtību. Ne jau cilvēki nosaka, ko un kā Dievam būs darīt. Dievs pats kā visu lietu Radītājs iedibina Savu kārtību un likumus, kuri ir spēkā un darbojas vienmēr. Un darbosies līdz pasaules galam.

Pēdējā laikā sabiedrība gan ir paradusi pieņemt vairākuma viedokli par patiesību. Taču, pat ja visi pasaules cilvēki nobalsotu, ka

Dieva iedibinātā laulības kārtība vairs nešķiet pievilcīga, tas Dieva nodomā neko, itin neko nemainītu. Dieva likumi nevar tikt atcelti, jo tieši tie uztur kārtību pasaulē – gan dabā, gan sabiedrībā. To varam viegli pārbaudīt. Iekāp ūdeni – samirksi, ielec ugunī – sadegsi, palecies gaisā – nokritīsi uz zemes. Nekas nav mainījies kopš radīšanas, un paliks nemainīgs līdz laika beigām.

Tieši tāpat ir ar Dieva iedibināto kārtību sabiedrībā. Jā kāds neievēro Dieva iedibināto laulības kārtību, tas nekad nesaņem to svētību, kas laulībai apsolīta. Gribētos jautāt, vai kāds no tiem, kas kaut ko iebilst pret Dieva iedibināto laulības kārtību, pats ir baudījis tās svētību? Es varu atbildēt – nē, nav gan! Jo katrs, kas Dieva kārtības sniegto iepriecinājumu un mieru ir baudījis, pie tās arī turas! Tie, kuri iebilst pret šo kārtību, visdrīzāk paši savā dzīvē ir piedzīvojuši tikai postu un nelaimi, kādu nes izkropļotas laulības attiecības, un vienkārši nesaprot, pret ko viņi iestājas un no kā viņi labprātīgi atsakās.

Jana: Kas ir tie iemesli, kas šodien neļauj Dieva iedibināto laulības kārtību uzlūkot kā vispareizāko?

Guntars: Tie paši, kas vienmēr un visos laikos. Citi dievi. Daudzi gan varētu sacīt, ka vispār netic Dievam. Ne Trīsvienīgajam Dievam Radītājam un Pestītājam, ne kādam citam. Ļoti precīzi par to ir rakstījis Dr. Mārtiņš Luters savā Lielajā Katehismā: „Ko nozīmē – man ir Dievs vai, citiem vārdiem sakot, – kas ir Dievs? Atbilde: Dievs ir tas, no kā sagaidām visu labo un pie kā meklējam patvērumu visās grūtībās. Tātad.. kam tava sirds pieķeras un uz ko tā paļaujas, tas arī ir tavs Dievs.”¹⁹

Tē nu viņam jāpiekrīt. Katram cilvēkam ir kaut kas, uz ko viņš paļaujas un kam viņš pieķeras. Protams, izplatītākie dievi visos laikos ir bijuši un ir šādi: manta, vara, slava, paša cilvēka gudrība, iekāre. Šodien gan cilvēki ir pamanījušies šīs lietas nosaukt apbrīnojami labskanīgos

---

19 *Luters Mārtiņš, MĀRTIŅA LUTERA LIELAIS KATEHISMS, Rīga, Augsburgas Institūts, 2001, 18. lpp.*

vārdos. Tā mantkārību var lepni dēvēt par uzņēmību, varaskāri – par mērķtiecību, tieksmi pēc slavas un gudrības – par sevis realizāciju, iekāri – par izvēles brīvību un dzīvošanu saskaņā ar savu es un tā joprojām.

Jana: Tātad, ja cilvēki izvēlas kādu no šīm lietām par savu augstāko vērtību vai prioritāti, tad laulība, kādu Dievs to ir iedibinājis, zaudē savu nozīmi viņu acīs?

Guntars: Jā, tieši tādas ir likumsakarīgās sekas. Ja patiesais Dievs ir arī tavš Dievs, tad Dieva iedibināta kārtība, arī laulībā, un tai līdzī nākošās svētības ir tas, ko cilvēks kāro un pēc kā tiecas. Turpretī, ja tas, ko cilvēks uzskata par visa labuma avotu un mērķi, ir nopelnāms, nopērkams, izkārtojams, izkarojams vai kā citādi iegūstams un baudāms, tad laulība kā patiesā Dieva iedibinājums var kļūt ne tikai nesvarīga, bet pat nevēlama. Tad tas, ko Dievs ir iedibinājis kā ideālo kārtību, kā dievišķo principu laulībā, tiek sakropļots un nicināts. Tad vīram vairs nav svarīgi uzņemties atbildību par ģimeni, savukārt sievietei kļūst nesvarīgi atbalstīt vīru un rūpēties par pašu vērtīgāko un augstāko – par cilvēku.

Protams, kā jau minējām, milzīga nozīme ir tam, kādu laulības modeli redzot katrs konkrētais cilvēks ir izaudzis – vai laulību, kura pastāv pēc Dieva noteiktajiem principiem, vai tādu, kura atspoguļo sakropļotu izpratni par laulību. Tas ļoti lielā mērā nosaka, kādu laulību katrs cilvēks vēlēšies īstenot savā dzīvē un cik liela saskaņa valdīs šajā jaunajā laulībā.

Tāču, ja padomājam – kas gan var būt brīnumaināks kā jauna cilvēka tapšana? No nekā tapušam, pasaulē nākušam, augošam, mīlošam un mīlētam. Vai kāds cits uzdevums savā nozīmībā var aizstāt vīra rūpes par ģimeni un sievas rūpes par bērniem? Es pat neatspēkošu dažādos uzskatus par pārprastu sevis realizāciju, pilnīgi sajaucot Dieva iedibināto kārtību. Par aklu sekošanu citiem dieviem, kurus jau tikko minējām. Katrs cilvēks, kurš ir izvēlējis Dieva kārtībai pretēju ceļu, lai pats atbild savai sirdij – cik daudz miera, prieka un mīlestības viņš tā ir iemantojis?! Apkarot citas pārlicības nav šīs grāmatas uzdevums.

Jana: Turklāt rūpes par cilvēku taču nebeidzas pēc viņa ienākšanas pasaulē. Tas taču ir tikai sākums, vai ne tā?

Guntars: Tieši tā. Nevienā cilvēkā nav un nevar būt nekas cits kā vien tas, ko viņš no ārpuses ir saņēmis. Viss – zināšanas, vērtības, attieksmes – ir no ārpuses sniegts un uzņemts. Kā zināms, tad visspēcīgākie un paliekošākie iespaidi un ietekmes nāk tieši no agrīna vecuma. „Augļojieties un vairojieties” nav tikai bioloģiskas pavairošanas uzdevums. Augļoties un vairoties ir pavēlēts cilvēkam. Cilvēkam, kurš ir radīts pēc Dieva tēla un līdzības, lai pārvaldītu šo pasauli. Tieši tādēļ šī pavēle ietver sevī ne tikai vairošanās bioloģisko aspektu, bet gan galvenokārt uzdevumu radīt jaunus cilvēkus. Cilvēkus šī vārda vispilnīgākajā un cildenākajā nozīmē. Tā ir abu divu un jo īpaši sievas lielā atbildība; viņai ir uzticēts savā miesā iznēsāt jauno dzīvību, sieva ir tā, kura jauno dzīvību audzina par cilvēku. Par tādu, kurā ir saskatāms Dieva tēls un līdzība.

Vai kāds var iedomāties vēl augstāku un atbildīgāku uzdevumu? Lielu atbildību ne vienmēr ir viegli nest. Sievas atbildībā ir nodots cilvēks. Cilvēks, kurš izaugs un dzīvos pats savu dzīvi. Cilvēks, kurš saskarsies un dos no sevis tik daudziem. Abu laulāto, bet jo īpaši sievas atbildība sniedzas tālu pāri vienas paaudzes un vienas ģimenes robežām. Tā iesniedzas sabiedrības pašā sirdī – cilvēkos.

Jana: Jā, nevaru tev nepiekrīt. Par nelaimi, šodien sabiedrībā daudzviet valda pavisam citi uzskati par laulību. Tādēļ tik daudz sieviešu nemaz neuzdrīkstas domāt par savu galveno uzdevumu, sievas un mātes amatu, izpildi. Jo tad taču neatliks laika pārējiem amatiem! Tiem, kurus sabiedrība teic un slavē. Tad taču sievietei neatliks laika uzņemt visas tās lomas un amatus, kurus veic vīrieši! Ko lai piebilst...

Par laimi, Dievs ir visa Radītājs. Tikai Viņš ir noteicis, kas ir pareizs un labs un kas nē. Protams, mēs varam izvēlēties ceļu, kuru sabiedrība diktē un atbalsta. Taču sabiedrība nav ne mans, ne tavs Radītājs. Turklāt sabiedrībai arī tu kā cilvēks neesi svarīgs. Tikai Radītājs zina, kas mums patiesi vajadzīgs, un tieši to caur Saviem likumiem un

Savu kārtību Viņš vēlas mums dot. Varam atraidīt Dieva dotos laulības uzdevumus un lomas, bet varam arī tos pieņemt un izbaudīt, kā Dievs tur Savu vārdu. Tas ir to vērts.

Dievs ar uzdevumiem ir vērsies pie vīra. Viņam ir uzdots vispirms jau rūpēties par savas ģimenes apgādību, tad arī par augļošanu un vairošanu, pasaules piepildīšanu un tās pakļaušanu. Sieva ir radīta kā palīgs vīram Dieva uzdevumu veikšanai. Palīgs, kurš laulības vienībā ienes savu devumu. Spēju iznēsāt un laist pasaulē jaunu dzīvību. Palīgs, kurš atbalsta vīru visu viņa uzdevumu veikšanā. Šādu kārtību Dievs ir iedibinājis cilvēku dzīvei sabiedrībā. Paliekot šajā kārtībā, mēs saņemam Dieva svētību, mieru un iepriecinājumu. Sekojot cilvēku izdomātai kārtībai – labprātīgi noraidām Dieva dāvanas.

II daļa

ielās izmaiņas

Ko novēršanās no Dieva izmainīja laulībā?

Jana: Iepriekšējā sarunā aplūkojām, kāds ir vīra un kāds ir sievas pienesums laulībā. Noskaidrojām, ka vīrieša uzdevums pēc Dieva radišanas kārtības ir veidot un nodrošināt apstākļus, lai sieva kā viņam pilnībā atbilstošais palīgs varētu veltīties pašam augstākajam uzdevumam – jauna cilvēka radišanai. Tas būtu saprotams.

Bet vai ar to pietiek, lai laulāto attiecībās valdītu savstarpēja mīlestība, cieņa un prieks? Jautāju tādēļ, ka ļoti bieži praksē ir nācies sastapties ar situācijām, kad vīrietis it kā veic savu uzdevuma pusi un nodrošina iztiku un sieviete veic savu – audzina bērnus, taču viņu attiecības ne tuvu nevar nosaukt par labām, cieņas, mīlestības un prieka pilnām. Un iemesli tam var būt dažādi!

Guntars: Problēma, uz kuru Tu norādi, ir visaptveroša. Tā skar ne tikai laulību, bet cilvēku un sabiedrības dzīvi visā kopumā. Patiesi, ir daudz laulību, kurās formāli Dieva iedibinātā kārtība it kā pastāv. Tik daudz, cik tas attiecas uz vīra un sievas pienesumu. Taču attiecības laulāto starpā ir ļoti tālu no tādām, kuras gribētos dēvēt par Dieva iecerētām. Kāpēc gan tā? Ja Dieva iedibinātā laulības forma it kā pastāv, tad kāpēc gan saturs ir tik neatbilstošs? Kādēļ tik bieži savstarpējas cieņas un mīlestības laulāto starpā nav?

Ja problēma tiek saprasta, tad ir iespēja meklēt risinājumu. Un tieši par šo problēmu, faktiski par visu cilvēku nebūšanu cēloni, mēs varam uzzināt 1. Mozus grāmatas 3. nodaļā. Šī nodaļa apraksta grēkākrišanas notikumu un tā sekas. Bieži vien par grēkākrišanu ironizē un tā tiek izsmieta, nemaz neizprotot tās nozīmi.

Aizliegtā augļa baudīšana tiek saistīta ar pirmā cilvēka un

sievas seksuālajām attiecībām. It kā tieši šo attiecību piekopšana būtu grēkākrišana, nevis laulības piepildījums! Daudzu tautu valodās iegājušies tieši šāda izteikuma „aizliegtais auglis” nozīme. Taču, kā atceries no iepriekšējām sarunām, tad vīra un sievas intīmā tuvība ir Dieva dāvana laulībai un nevis „aizliegtā augļa” baudīšana. Grēkākrišana ir kas pavisam cits. Viss cilvēkiem tika ļauts, taču, lai cilvēkiem sniegtu izvēles brīvību, Dievs noteica vienu – simbolisko aizliegumu.

Jana: Jā, mēs jau „Pirmajā sarunā” pārrunājām, ka, ja viss ir atļauts, tad būtībā nekāda izvēle vairs netiek piedāvāta. Tad tā ir nevis brīvība, bet pilnīga nosacītība. Tad praktiski nav nekādas brīvības pašam pieņemt lēmumu.

Guntars: Nu ja. Tāpēc Dievs noteica vienu simbolisko aizliegumu. Caur šo aizliegumu Dievs cilvēkam deva izvēles brīvību, lai viņam būtu iespēja piepildīt Dieva tēlu un līdzību, pieņemt lēmumus, izdarīt izvēles un nest atbildību. Cilvēks varēja paklausīt Dievam, kurš ir visa labā avots un devējs, vai paklausīt kādam citam. Runājot par cilvēkiem, varētu sacīt, ka viņiem dzīvība, patiesība un mīlestība kā īpašības kaut kādā mērā piemīt. Runājot par Dievu, jāsaprot, ka šie vārdi neraksturo Dievam piemītošas īpašības, bet gan pašu Dieva būtību. Dieva būtība nosaka šo vārdu nozīmi. Nav grūti secināt, kas ir pretējs visam, ko saucam par labu.

Kas ir pretējs dzīvībai, pretējs mīlestībai, pretējs patiesībai? Nāve, naidis un meli. Grēkākrišana nebija nekas cits kā cilvēku izvēle nepaklausīt Dievam, bet paklausīt Dieva pretiniekam. Dievs ir visu redzamo un neredzamo lietu Radītājs. Viņš ir iedibinājis visu lietu kārtību un likumus. Šie likumi un kārtība nosaka un noteiks likumsakarības pasaulē līdz pat laika beigām.

Taču, kā rakstīts 1. Mozus grāmatas 3. nodaļā, – cilvēki izvēlējās nepaklausīt Dievam. Cilvēki izvēlējās paklausīt balsij, kura teica: „Jūs būsit kā Dievs, zinādami labu un ļaunu” (1. Moz. 3:5). Grēkākrišana bija Dieva nomainīšana pret citu autoritāti jeb 1. baušļa „Es esmu Tas Kungs, tavs Dievs, tev nebūs citus dievus turēt Manā priekšā” pārkāpums.

Neviens nevar izskaidrot, kāds bija grēkākrišanas mehānisms, kas notika un kas izmainījās cilvēkā, kad Ādams un Ieva ēda no aizliegta koka?

Zinām tikai to, ka nāve ienāca pasaulē un ka šis grēks iedzimst no paaudzes paaudzē. Mēs redzam tikai tā izpausmes. Vispirms kā Dieva nepazīšanu un pretestību Dieva likumiem un autoritātei, lai cik tas nesaprātīgi arī liktos, jo Dievs taču ir visa labā avots, kas mums grib un var dot visu pašu labāko, ja vien vēlamies to no Viņa pieņemt! Turklāt Viņš vienīgais zina, kas ir pats labākais priekš mums, bet mēs Viņa viedokli pat negribam uzklaustīt. Tā parādās viena no traģiskākajām grēkākrišanas sekām. Mēs iedomājamies, ka paši varam zināt, kas ir labs un kas ir ļauns, kas pareizs un kas nē, un pēc tā arī tiecamies.

Jana: Tā nu musinošā balss kopš novēršanās no Dieva vēl arvien skan mūsu ausīs un domās. Kopš tā laika cilvēki arvien grib domāt un ticēt, un rīkoties tā, it kā mēs paši būtu kā dievi. Neesam viss. Taču kā tieši šī grēka samaitātība izpaužas laulības dzīvē?

Guntars: Vispirms grēkākrišanas sekas bija Dieva iesākumā iecerēto laulības attiecību deformācija. Ja pirms grēkākrišanas cilvēku domas un griba bija saskaņā ar Dieva nodomiem un gribu, tad, novēršoties no Dieva, cilvēku domas pavērsās pretējā virzienā. Cilvēks vairs negribēja pieņemt to kārtību, kādu Dievs bija iedibinājis un atzinis par labu. Cilvēks nostājās pret labo un kopā ar ļauno.

Atceries, kad Dievs pieveda Ādamam Ievu, cilvēks priekā iesaucās: „Šī tiešām ir kauls no mana kaula un miesa no manas miesas!” (1. Moz. 2:23). Pēc grēkākrišanas viss mainās. Kad cilvēks izdzird Dieva balsi, viņš izbīstas un slēpjas no sava Radītāja. Cilvēka un Dieva attiecības ir sarautas...

Kad Dievs jautā: „Vai tu neesi ēdis no koka, no kura Es tev aizliedzu ēst?” (1. Moz. 3:11), cilvēks nevis atzīst, ka ir pārkāpis Dieva pavēli, bet gan saka: „Tā sieva, ko Tu man devi, lai viņa būtu ar mani, tā man deva no tā koka, un es ēdu” (1. Moz. 3:12). Es jau neesmu vainīgs, bet gan tā sieva, kuru Tu man devi! Kur gan palika „kauls no mana kaula, miesa no manas miesas”? Arī attiecības cilvēku starpā tika izpostītas...

Tādēļ Dievam, lai pasargātu cilvēku un ierobežotu ļaunuma varu, bija jāiedibina citi likumi dzīvei sabiedrībā. Likumi, kuri ar varu, autoritāti un pienākumu nodrošinātu kārtību.

Šos likumus darbībā mēs ikdienā redzam, piemēram, valsts varas izpildījumā – kad valsts rūpējas par drošību, uztur kārtību, apvalda un soda likumu pārkāpējus un Dieva iedibinātā kārtība tiek uzturēta spēkā ar noteiktu institūciju palīdzību. Nevienš cilvēks, kurš šo Dieva varu, autoritāti un uzticēto pienākumu pilda, pats par sevi nav nekas vairāk vai lielāks kā jebkurš cits cilvēks. Taču uzticētais amats šim cilvēkam piešķir varu un autoritāti un arī uzliek pienākumus un atbildību. Ne jau cilvēkam pašam ir vara un autoritāte Dieva kārtību tālāk nest, bet gan amatam. Un ikdienā mēs redzam, kā armija, policija, valdība un citi amati šo Dieva doto autoritāti iemieso.

Jana: Šos pašus likumus un likumsakarības mēs taču varam saskatīt ne tikai valsts darbībā, bet arī dažādos iedibinājumos mūsu ikdienā?

Guntars: Tieši tā. Ir cilvēki, kuru amati tiem dod lielu varu un arī uzliek lielus pienākumus. Cilvēki amatā var nomainīties, bet amata nestā vara, pienākumi un atbildība paliek. Tieši tos pašus likumus mēs redzam skolās un ģimenēs. Vecāki un skolotāji ir šīs Dieva dotās varas un uzdevumu nesēji. Taču tas, ka kādam ir uzticēts Dieva uzdevums un tā izpildei nepieciešamā vara un autoritāte, nepadara nevienu no viņiem augstāku par otru. Ne vecāki ir augstāki un svarīgāki par bērniem, ne skolotāji par skolniekiem, ne vadītāji par padotajiem. Tikai viņu amats viņiem uzdod ieviest dzīvē Dieva paredzēto kārtību. Nereti gan cilvēki iedomājas, ka nevis amats, bet gan cilvēks pats nes sevī šo varu un autoritāti.

Šī kārtība un likumi, kuri caurstrāvo un satur visu sabiedrības dzīvi, ir nepieciešami, jo cilvēki pēc atkrišanas no Dieva paši vairs nezina, kas ir labs un kas ļauns. Ar šo likumu, ar varas un autoritātes palīdzību Dievs rūpējas par cilvēkiem pēc grēkākrišanas. Šie likumi, šī vara un autoritāte ir Dieva lielā dāvana cilvēcei, lai caur šo kārtību Dievs varētu rūpēties un gādāt par ikvienu cilvēku.

Padomāsim pavisam nedaudz! Kas notiktu, ja valsts vara pārstātu darboties kaut uz pāris dienām? Tā laiku pa laikam atgadās. Tādu piemēru ir pietiekami daudz tepat nesenā pagātnē. Kad kādas energoapgādes problēmas, dabas stihijas vai politiskās nekārtības paralizē valsts varas darbību, pat valstīs ar izslavētu kārtību sākas marodierisms, haoss un visatļautība, jo pēkšņi nevienam vairs nav jābaidās no soda par savas darbības sekām.

Ja pirms novēršanās no Dieva visas cilvēku domas bija labas un vienīgā aizlieguma nolūks bija sniegt cilvēkiem izvēles brīvību, tad pēc grēkākrišanas viss ir pilnīgi otrādi. Cilvēks nepazīst Dievu un atrodas ļaunuma varā jau kopš ieņemšanas brīža, un Dieva aizliegumu un likumu nodoms ir pasargāt cilvēku no šī ļaunuma, kas mīt viņā pašā. Padomā, cik apjomīgi un ietilpīgi ir likumu krājumi, kuri ar to vien nodarbojas, lai nepieļautu cilvēka ļaunās dabas izpausmi. Un lai detalizēti aprakstītu visu, ko NE–drīkst darīt.

Kas notiktu bērnudārzos un skolās, ja skolotājiem vairs nebūtu vara un autoritāte apvaldīt savus audzēkņus? Ja bērni kļūtu par tiem, kuri noteiktu, ko nu mēs darīsim un ko nedarīsim? Mācīsimies vai dauzīsimies?! Un kas notiktu, ja nevis vecāki pildītu savu pienākumu un bērniem noteiktu un mācītu, kas labs, kas ļauns, ko drīkst un ko nē, bet bērnu vēlmes būtu izšķirošas?

Jana: Jāsaka gan, ka tas diemžēl patiešām daudzviet jau notiek. Domāju, ka daudzi spēs atsaukt atmiņā labus piemērus šādām situācijām.

Guntars: Kad tas notiek, tad tā pamatā ir maldīgais uzskats, ka cilvēks kopš dzimšanas savā būtībā ir labs. Nav gan. Vecāki jau kopš agrīnas bērnības rāda un māca saviem bērniem, kas ir labs, kas nē; par labo tiek saņemta uzslava, par slikto – sods. Šī pati mācīšana turpinās skolā. Pamazām, bērniem pieaugot, vecāku un skolotāju pamācību un pārmācību funkciju uzņemas valsts. Caur likumdošanu un tiesībsargājošām institūcijām.

Šajos vienkāršajos piemēros varam labi redzēt, ka šādi, caur

amatiem, t.i., caur valdību, vecākiem, personām atbildīgos amatos, skolotājiem u.c. Dievs var par mums rūpēties. Caur šādiem amatiem, kuriem ir Dieva iedibināta vara, autoritāte un pienākums, Dievs mūs aprūpē kopš pašas bērnības, pasargā mūsu nezināšanā un nevarēšanā, mūs pamāca, audzina un ļauj drošībā un pasargājumā vadīt mums atvēlēto laiku. Caur šādu kārtību Dievs var dot mums lietas, kas mums nepieciešamas. Kā redzējām, ja šī kārtība tiek deformēta vai grauta, tad arī Dievam tiek liegta iespēja dot mums Savu mieru, prieku un mīlestību.

Jana: Ja pareizi sapratu, tad Dievs ir iedibinājis noteiktus amatus, kuri ar Dieva dotu autoritāti un uzdevumu darbojas, lai nodrošinātu Dieva rūpes par mums. Pirms cilvēku atkrišanas no Dieva tas nebūtu bijis vajadzīgs, jo visas cilvēku domas un vēlmes saskanēja ar Dieva nodomiem. Cilvēks jau dzīvoja Dieva tiešā tuvumā, un cilvēkā vēl nebija grēka ļaunuma, no kura Dievam mūs tagad jāsargā.

Pēc grēkākrišanas Dievs caur valsti gādā par iedzīvotājiem, caur vecākiem – par bērniem, caur kungiem un priekšniekiem – par padotajiem, caur skolotājiem – par skolniekiem un tā joprojām. Ja šie Dieva iedibinātie Viņa gādības saņemšanas ceļi darbojas, tad cilvēki var baudīt mieru, prieku un mīlestību, cik nu tas pēc grēkākrišanas iespējams. Ja nedarbojas, tad arī Dievs mums Savas dāvanas nevar sniegt.

Guntars: Tieši tā. Viss tikko minētais attiecas arī uz laulību. Iesākumā Dievs radīja cilvēku, vīru un sievu, kā pilnībā atbilstošus, kā cilvēku un viņa palīgu, un abiem kopā deva vienus un tos pašus uzdevumus. „Augļojieties un vairojieties! Piepildiet zemi un pakļaujiet sev to.” Viņi abi vienlīdz varēja nodoties Dieva uzdevumu pildīšanai. Taču pēc grēkākrišanas situācija mainījās.

Grēks bija atšķīris cilvēkus no Dieva, viņi bijās Dieva un bēga no Viņa. Tāpat tas atšķīra arī vīru no sievas, jo vīrs atbildību par nepaklausību centās novelt uz sievu. Un atšķīra arī cilvēkus no dabas, jo daba vairs nepakļāvās cilvēkiem un nedeva tiem savus augļus. Gan vīra,

gan sievas uzdevumi kļuva daudz grūtāki. Sievai bērnu dzemdēšana nāca ar sāpēm. Savukārt vīram zemes kopšana kļuva par smagu darbu, kas tam vaiga sviedros būs jādara visas mūža dienas. Bet, kas pats nepatīkamākais, grēks bija iedzinis plaisu viņu vienībā. Nebija vairs pilnīgas saskaņas ar Dievu un arī pilnīgas saskaņas vienam ar otru.

Tādēļ Dievs arī attiecībā uz laulību iedibināja noteiktu kārtību, lai Viņš arī pēc grēkākrišanas varētu rūpēties par cilvēkiem laulībā. Un šī kārtība ir izteikta 1. Mozus grāmatas 3. nodaļā: „Un tev būs kārot pēc sava vīra, un viņam būs valdīt pār tevi” (1. Moz. 3:16). Ja pirms grēkākrišanas vīrs un sieva bija kā partneri, tad nu viņiem katram tiek dots savs amats, uzdevums un vieta laulībā.

Jana: Kas tieši jāsaprot ar vārdiem „kārot pēc vīra”? Un vai jāsaprot, ka pēc grēkākrišanas Dievs piešķir vīra un sievas amatiem dažādus statusus?

Guntars: Savā ziņā teikums „un tev būs kārot pēc sava vīra, un viņam būs valdīt pār tevi” pats paskaidro, ko nozīmē „kārot pēc vīra”²⁰. Teksta oriģinālā izmantota izteiksmes forma, kas, burtiski tulkojot, nozīmē „kārot [virzienā] uz vīru”. Teikuma otrā daļa paskaidro, ka te nav runa par vīra fizisku iekārošanu, bet gan par kārtības attiecībām laulībā. Pēc grēkākrišanas sievas amats ir ticis nostatīts pakļautībā vīra amatam. Kā rakstīts – „viņam būs valdīt pār tevi”. Un „kārot pēc vīra” jāsaprot kā kārot pēc vīra amata varas un autoritātes.

Mēs jau aplūkojām, kādas autoritātes, varas un uzdevumus Dievs iedibina sabiedrībā pēc grēkākrišanas un kādu nolūku Viņš to dara. Tā arī laulības kārtība ir viena no šādiem Dieva iedibinājumiem. Laulība ietver zināmu hierarhiju – vīram būs valdīt, sievai pakļauties. Var sacīt, ka vīra un sievas amata uzdevumi pēc novēršanās no Dieva tiešām ir mainījušies.

Ja līdz tam vīra un sievas amati bija pilnībā līdzvērtīgi un viņiem abiem kopā tika uzdoti Dieva lielie uzdevumi „augļoties, vairoties

---

20 Senebreju valodā izteikums *'el-'iyšek* nozīmē „(virzienā) uz tavu vīru”. Prievārds *'el* apzīmē kustību virzienā „uz” vai „iekš”.

un pakļaut zemi”, tad pēc grēkākrišanas sievas amats tiek nostādīts pakļautībā vīra amatam. Taču, lai saprastu, ko nozīmē vīra amata pacelšana pār sievas amatu jeb ko tieši nozīmē vīram paredzētais „valdīt” un sievai paredzētais „pakļauties”, mums šie vārdi jāaplūko to Rakstu vietu gaismā, kuras par šiem jautājumiem runā izvērsti un skaidri. Tam tad arī pilnībā veltīsim nākamās sarunas.

Grēkākrišana bija cilvēku novēršanās no Dieva. Tajā brīdī cilvēki izvēlējās paklausīt citai autoritātei. Pirms grēkākrišanas cilvēku domas bija labas, pēc tam tās jau no dzimšanas ir ļaunas. Dievs ar likumu, varas un amatu palīdzību sargā cilvēkus un rūpējas par viņiem. Tādā pasaulē pastāv laulība. Arī laulībā, vīra un sievas amatos, pēc grēkākrišanas ir notikušas izmaiņas – tie vairs nav vienlīdzīgi, bet sievas amats ir pakļauts vīra amatam. Tā Dievs nodrošina iespēju rūpēties par laulību pēc grēkākrišanas.

III daļa

Šodien

Kādai jābūt vīra attieksmei pret sievu?

Jana: Iepriekšējo sarunu noslēdzot, apņēmāmies kārtīgi iedziļināties vīra un sievas amatu uzdevumos pēc grēkākrišanas. Darot to secīgi, šajā sarunā mēs varētu aplūkot, kādi tad ir vīra amata uzdevumi? Kādu attieksmi vīram pret sievu paredz Dieva iedibinātā laulības kārtība?

Guntars: Vispirms atcerēsimies, ka vīriešu un sieviešu kopdzīvi sabiedrībā Dievs pašos pamatos ir iedibinājis kā dzīvi laulībā. Tālāk mēs varam aplūkot, kādas ir Dieva atbalstītas attiecības laulāto starpā. Te nu Svētie Raksti mūs bagātīgi apveltī ar pamācībām. Tā lasām apustuļu rakstītos vārdus: „Vīri, mīliet savas sievas, tāpat kā Kristus ir mīlējis Savu draudzi, pats nododamies viņas labā.. Tā arī vīriem pienākas savas sievas mīlēt kā savu miesu. Kas mīl savu sievu, tas mīl sevi pašu. Jo neviens nekad vēl nav ienīdis pats savu miesu, bet katrs to kopj un glabā, tāpat kā Kristus draudzi.. Bet arī katram no jums būs savu sievu mīlēt kā sevi pašu” (Ef. 5:25, 28, 29, 33). Un arī: „Vīri, mīliet savas sievas un neesiet skarbi pret viņām” (Kol. 3:19). Un tāpat: „Vīri, sadzīvojiet prātīgi ar sievu kā ar vājāko radījumu, godājiet viņas kā tādas, kas ir žēlastībā dotās dzīvības līdzmantineces, lai jūsu lūgšanas netaptu traucētas” (1. Pēt. 3:7).

Kā redzams, par šo jautājumu Jaunajā Derībā ir daudz rakstīts. Tas liecina, ka jautājums par attiecībām starp vīru un sievu ir bijis aktuāls arī Kristus laikā. Spriežot pēc rakstītā, arī tajā laikā cilvēkiem nav bijis skaidrs, kādas attiecības laulāto starpā ir iedibinājis Dievs. Uzskatu daudzveidība par vīra un sievas attiecībām laulībā ir ne tikai šodien un mūsu sabiedrībā, tā pilnīgi noteikti ir pastāvējusi vienmēr un visos

laikos. Tieši tādēļ apustuļi, Dieva vadīti, ir ļoti rūpīgi izvēlējušies, kādus vārdus draudzēm rakstīt. Šīs pamācības ir dažādu autoru pierakstītas, taču to patiesais avots ir viens – Dievs.

Jana: Manuprāt, šajos Rakstu citātos dotie norādījumi daudzviet atkārtojas. Man likās zīmīgi, ka pamācībās vīriem liels uzsvars ir likts uz mīlestību. Tas ieskanas gandrīz katrā iepriekšminētajā Rakstu vietā. Vīri, mīliet savas sievas! Skan labi!

Guntars: Jā, varētu pat teikt, ka šī ir pati galvenā vīriem dotā pamācība. Viss cits sacītais ir tikai kā paskaidrojums un papildinājums. Pamācība it kā ir vienkārša un skaidra, tādēļ neviļus rodas jautājums, kāpēc gan apustuļi to daudzkārt atkārtō?

Atkal lieti noder Svēto Rakstu oriģinālais teksts sengrieķu valodā. Izrādās, ka sengrieķu valodā ir veseli četri darbības vārdi, kas apraksta mīlestību, un katrs izteic kādu īpašu mīlestības paveidu. Viens no šiem vārdiem ir „eross”²¹. Vārds „eross” apraksta mīlestību, kuru raksturo fiziska iekāre. Vīrieša un sievietes attiecībās tā būtu mīlestība, kura iekāro pretējo dzimumu. Tātad, piemēram, vīrieša „eross”, mīlestības avots jeb ierosinātājs, būtu kāda konkrēta sieviete.

Otrs vārds, kas apraksta mīlestību, ir „filia”²². Vārds „filia” apraksta mīlestību, kuru mūsu valodā precīzāk būtu dēvēt par draudzību. Trešais vārds „stergēma”²³ apraksta mīlestību radnieku starpā – vecāku un bērnu, kā arī brāļu un māsu attiecībās. Ceturtais vārds „agape”²⁴ apraksta mīlestību, kura rodas nevis no ārējas ierosmes, bet nāk no cilvēka paša. Tā ir tāda mīlestība, kura kādu mīl nevis viņam piemītošo īpašību dēļ, bet gan pati no savas pārpilnības. Svētajos Rakstos tieši ar šo vārdu ir apzīmēta Dieva mīlestība uz cilvēkiem. Dievs cilvēkus mīl nevis viņiem piemītošo īpašību dēļ, bet gan Savas nesavtīgās, no Viņa paša būtības plūstošās mīlestības dēļ.

---

21 Sengrieķu valodas vārds *éros* apzīmē kaislīgu mīlestību, iekāri.

22 *philia* – draudzīga mīlestība, pieķeršanās.

23 *storgēma* – mīlestība radnieku starpā.

24 *agape* – nesavtīga, arī dievišķa mīlestība.

Jana: Uz kuru no šīm četrām mīlestībām savās vēstulēs draudzēm apustuļi mudina vīrus?

Guntars: Redzi, pamudinājumam „mīliet savas sievas” ir ļoti dziļš un vīriešu dabas izpratnē balstīts pamatojums. Kā mēs to jau izrunājām iepriekš, tad jau pie radišanas Dievs ir cilvēkā ielicis tieksmi uz pretējo dzimumu – „tādēļ vīrs atstās tēvu un māti un pieķersies savai sievai, un tie kļūs par vienu miesu” (1. Moz. 2:24).

Parasti neviens vīrietis uz „eros” mīlestību nav papildus jāmudina. Drīzāk tieši otrādi, bieži vien jācenšas tos atturēt no pārmērīgām šādas mīlestības izpausmēm gan pirms, gan ārpus laulības. Tāpat arī „filia” mīlestība jeb draudzība ir visai saprotama un salīdzinoši viegli izpildāma lieta laulāto starpā. Varētu teikt tā, ka seksuālā interese („eros”) un kopējas intereses („filia”) nav nekas neparasts. Tām nav vajadzīgs īpašs pamudinājums, jo parasti tieši kāda no šīm divām mīlestībām jau ir bijusi laulības slēgšanas iemesls – vai nu pretējā dzimuma seksuālā pievilcība, vai arī saderība kopīgās interesēs.

Jana: Jā, un ja paskatās no otras puses, tad laulības šķiršanu pamatā parasti ir tieši šīs divas lietas, tikai pretēji vērstas. Laulības bieži tiek šķirtas, jo seksuālā interese („eros”) nu tiek vērsta uz kādu citu vai arī ir pagaisušas visas kopīgās intereses („filia”), sievai vairs nepatīk futbols un laulātos it kā nekas vairs nesaista. Kā mēdz sacīt – nav vairs par ko parunāt.

Guntars: Jā, un tieši tādēļ apustuļi, rakstot pamācības vīriem, ļoti izteikti uzsver tieši „agape” mīlestību, jo tieši „agape” mīlestība ir tā, uz ko vīri tiek pamudināti. Turklāt apustuļi ne vien raksta „mīliet savas sievas”, bet arī paskaidro, kā šai mīlestībai būtu jāizpaužas. Aplūkosim, ko apustuļi pasaka ar vārdiem „vīri, mīliet savas sievas, tāpat kā Kristus ir mīlējis Savu draudzi, pats nododamies viņas labā” un „jums būs savu sievu mīlēt kā sevi pašu”.

Mēs tikko runājām par „eros” un „filia” mīlestību, un ar šiem apustuļa vārdiem mēs tiekam vesti pavisam citos mīlestības augstumos un dziļumos. Varētu pat teikt, ka vīru uzdevums tiek padarīts par

gandrīz neiespējamu. Vārdi „tāpat kā Kristus ir milējis Savu draudzi” katru vīru, kurš šos vārdus rūpīgi pārdomātu, varētu ievest zināmā gribas pagurumā un vājumā. Ko gan nozīmē milēt tā, kā Kristus ir milējis?

Atcērēsimies, ka Kristus, būdams Dievs, redzēja mūs, kādi mēs esam savās domās, darbos un vārdos. Viņam nebija nekādu ilūziju par to, kādi esam patiesībā, kādas ir mūsu sirdis un pati mūsu būtība. Viņš to redzēja un zināja daudz skaidrāk nekā mēs paši. Zināma līdzība ar šo situāciju, kā jau apustulis to norāda, ir arī laulībai.

Laulībā mēs viens otru pamazām iepazīstam un ieraugām, kādi mēs patiesībā esam. Te nu jāsaprot, ka ikviens cilvēks ir tikai grēcinieks. Lai arī cik mūsos būtu labu īpašību un centīgas apņēmības labi rīkoties, savās sirdīs mēs nesam tik daudz tumsas, ka, tur tā dziļāk ielūkojoties, ne „eross”, ne „filia” vairs nav prātā.

Viegli ir iekārot un iemilēt kādu pretējā dzimuma pārstāvi, redzot viņa ārējo spožumu vai atrodot saskares punktus sev svarīgās interešu jomās. Pavisam kas cits ir milēt cilvēku, kad tu esi iepazīnis viņa tumšās puses. Esiet pilnīgi bez ilūzijām – tās ir ikvienam cilvēkam. Tādus mūs redzēja Kristus – nevis mūsu ārējā spožumā un labajās īpašībās, bet mūsu siržu dziļumos. Tādus mēs viens otru pamazām iepazīstam arī laulībā.

Jana: Jā, uzlūkojot laulības praktiskos aspektus, nepieciešamību pēc „agape” mīlestības var viegli ieraudzīt. Ja tu kādu cilvēku dziļāk iepazīsti, tad aiz erotiskā vai draudzīgā tēla beigu beigās sastopies arī ar pašu cilvēka dabu un būtību. Ko neredzi pēc mēneša, to skaidri ieraugi pēc gada.

Guntars: Precīzi. Tieši tā Kristus redzēja mūs – un tomēr milēja. To pašu vīriem pavēl arī apustuļi – mīliet savas sievas, kā Kristus jūs ir milējis! Tas nozīmē, ka arī tad, kad esat saskārušies ar sev tuvo cilvēku melno pusi, ar to, kura nekādas mīlestības jūtas nerosina, turpiniet mīlēt, jo tā ir darījis mūsu Kungs Kristus. Mīliet ar mīlestību, kas no jums nāk, jo, kā Kristus mīlestība pārveido un maina mūs, tā arī mūsu

mīlestība var darīt labākus tos cilvēkus, kurus šādi mīlam. „Agape” ir nevis mīlestība uz labo, kas cilvēkā ir, bet mīlestība, kas grib darīt un dara cilvēku labāku. Nesavtīga mīlestība, kas neprasa, bet meklē, kā dot no sevis.

Bet tas vēl nav viss. Tālāk apustulis raksta, ka Kristus ir draudzi mīlējis, „pats nododamies viņas labā”. Te apustulis vēlreiz parāda, cik augstas prasības tiek uzstādītas pret vīriem laulībā. Kristus ne vien mīlēja Savu draudzi, zinādams, kāda tā savā būtībā ir, bet tur bija kas vēl daudz vairāk. Visa Kristus dzīve bija veltīta draudzei. Visa, līdz par krusta nāvei un augšāmcelšanai.

Apustulis ar šo salīdzinājumu parāda vīriem, uz ko viņiem būs tiekties. Kādai būtu jābūt viņu nesavtīgajai mīlestībai pret sievu. Ir jau viegli mīlēt („eros”) jaunības skaistumā vai kopīgus ceļus staigājot („filia”), taču daudz grūtāk ir mīlēt slimībās, piemeklējumos un dažādos dzīves apgrūtinājumos. Taču tieši uz to apustulis mudina vīrus – mīlēt sievas neatkarīgi ne no kādiem apstākļiem.

Mīlēt tā, lai vīra mīlestība būtu kā drošs pamats, uz kura sievietai stāvēt, savu pienesumu laulībā dodot, lai sieva zinātu, ka ir mīlēta arī tad, kad apkārtējā pasaule vīram piedāvā tik daudz kārdinājumu. Lai sieva zinātu, ka ir mīlēta arī tad, kad atrodas grūtībās, arī tad, kad ir vāja, arī tad, kad viņa vismazāk var izraisīt mīlestības jūtas, jo tieši tad viņai vīra mīlestība ir visvairāk vajadzīga.

Varētu teikt, ka apustulis vīra uzdevumus ir aprakstījis tā, lai neviens vīrs nevarētu sacīt, ka viņš gan laulībā ir darījis visu nepieciešamo. Kristus vienmēr paliek kā piemērs, uz ko tiekties. Un tas katram vīram ir gan brīnišķīgs iedvesmas avots, gan arī atskaites punkts, izvērtējot savu attieksmi pret sievu. Vai esmu mīlējis savu sievu kā Kristus Savu draudzi? Vai esmu pilnībā sevi nodevis viņas labā?

Jana: Apustulis Pāvils izmanto vēl kādu spēcīgu salīdzinājumu. Lai vīri mīl savas sievas kā savu miesu. Arī šajā līdzībā apustulis velk paralēles starp vīra mīlestību pret sievu un Kristus mīlestību pret draudzi.

Guntars: Jā, un šī ir vēl viena vieta, kur varam labi ieraudzīt laulības saišu ciešo līdzību ar Dieva un Viņa izredzēto attiecībām. Turklāt arī šajā vietā vīra mīlestība uz sievu tiek salīdzināta ar Dieva mīlestību uz Savu draudzi. Mēs jau runājām, ka „agape” mīlestība izplūst no cilvēka sirds uz āru, uz to cilvēku, kuru tā mīl, nevis caur acīm vai ausīm ieplūst sirdī. Tā arī šo sievas pielīdzināšanu vīra miesai Pāvils izmanto, lai parādītu vīra un sievas ciešo saistību.

Atceries – vīrs atstās sievu un tie abi kļūs viena miesa. Tieši uz to Pāvils te norāda. Laulībā vīrs un sieva ir kļuvuši viena miesa. Un tas nenozīmē tikai seksuālas tuvības mirkli. Vīrs un sieva ir cilvēka vīrišķā daļa un sievišķā daļa, un tās tikai vienībā veido pilnvērtīgu cilvēku. Tieši tādēļ apustulis raksta: „Kas mīl savu sievu, tas mīl sevi pašu. Jo neviens nekad vēl nav ienīdis pats savu miesu, bet katrs to kopj un glabā” (Ef. 5:29).

Tā ir liela gudrība, izteikta vienkāršos vārdos. Lai kāda būtu mūsu miesa, mēs taču par to rūpējamies, kopjam un glabājam. Jo sevišķi šodien, esot uz skaistumkopšanas viļņa, tas ir labi saprotams salīdzinājums. Ir taču tik daudz iespēju kopt savu miesu un rūpēties par to. Tieši uz to norāda Pāvils. Par savu miesu mēs vienmēr rūpējamies. Vienmēr cenšamies to atbrīvot no iespējamām neērtībām. Un pasargāt no sūpēm un ciešanām. Tieši uz to vīri tiek mudināti. Izturieties pret sievu kā pret savu miesu. Dariet visu, lai tā justos labi, dariet visu, lai tai nebūtu jācieš, dariet visu, lai tā tiktu pasargāta no katra ļaunuma. Jo neviens taču nedara pāri savai miesai. Šādu attieksmi Svētie Raksti pieprasa no vīra.

Neuzlūkojiet attiecības laulībā kā attiecības starp „es” un „viņa”. Lūkojieties uz laulību kā uz „es”. Mana sieva ir mana miesa. Tikpat, cik savu miesu, savu ķermeni uzskatu par „es”, tikpat arī mana sieva ir „es”. Neviens nekad nenostājas pret savu miesu, neviens nekad to nepamet. Tā arī vīriem vienmēr un ikvienā situācijā jāpatur prātā – tava sieva IR tava miesa! Tikai tā viņas jāuzlūko, un tikai tā pret viņām jāizturas.

Jana: Vai tas ietver arī apustuļa Pētera izteikto pamācību „neesiet skarbi pret viņām”?

Guntars: Te atkal precizitātes labad jāpaskaidro, kas rakstīts sengrieķu tekstā. Vārds, kas mums tulkots kā „neesiet skarbi”²⁵, ietver arī nozīmes „rūgts, sāpīgs, nepatīkams”. Te mēs redzam, ka visas apustuļu pamācības būtībā runā par vienu un to pašu. Iepriekš aplūkotajā Vēstules efeziešiem tekstā Pāvils attiecības ar sievu salīdzināja ar attiecībām ar savu miesu. Te tiek rādīta šo pašu attiecību otra puse.

Pāvils pamācīja, ko darīt, Pēteris pamāca, ko nedarīt. Visas tikko aplūkotā vārda nozīmes varam cieši saistīt ar sievas kā savas miesas milēšanu. Vai gan kāds vēlas nodarīt sev sāpes? Vai kāds vēlas piedzīvot skarbu un nepatīkamu attieksmi? Vai arī vēlas būt sarūgtināts? Atbilde ir – nē! Tieši uz to šī īsā pamācība mudina vīrus. Lai jūsu „agape” mīlestība nosaka attieksmi pret sievu. Izturieties tā, lai sievai nevienā situācijā jūsu attieksme nebūtu sāpīga, lai viņa nebūtu sarūgtināta par piedzīvoto un lai skarbums paliktu ārpus vīra un sievas attiecībām.

Jana: Ko nozīmē apustuļa Pētera sacītais „sadzīvojiet prātīgi ar sievu kā ar vājāko radījumu”?

Guntars: Šie vārdi noteikti būtu jāaplūko kopā ar otru teikuma daļu, tas ir – „godājiet viņas kā tādas, kas ir žēlastībā dotās dzīvības līdzmantinieces”. Ir acīmredzams, ka vīrieši fiziski ir stiprais dzimums. Arī, runājot par emocionālo jomu, varētu sacīt, ka vīrieši ir stiprāki un ne tik viegli ievainojami, vai varbūt precīzāk būtu sacīt – racionālāki, tādi, kuri ierobežo savas emocijas. Ne vienmēr, ne visi, ne visās situācijā – tomēr vispārējā tendence ir tieši tāda. Un pilnīgi saprotami, ka tas tā ir. Radīšanas stāstā atrodam, kādi uzdevumi tiek uzlikti vīram un kādi sievai. Vīri apgādā un nodrošina ģimeni, lai sievas varētu būt par labiem palīgiem un rūpēties par sava īpašā uzdevuma veikšanu – jaunas dzīvības radīšanu un cilvēka audzināšanu. Tā Dieva nodoms pavisam tieši atspoguļojas vīriešu un sieviešu dzimuma atšķirībās.

---

25 Sengrieķu valodā vārds *pikrainō* nozīmē „būt skarbam, bargam, sarūgtināt”, pie tam vārdā „rūgtums” ietverot arī nozīmes „nepatīkams, sāpīgs, negaidīts”.

Taču bieži vien Dieva iedibinātā kārtība un attiecības laulāto starpā tiek piemirstas un priekšplānā izvirzās pavisam citi principi, piemēram, – stiprākajam taisnība. Tādēļ ir ārkārtīgi svarīgi atcerēties, ka divi dažādi dzimumi ir radīti, lai tie viens otru papildinātu, nevis savstarpēji konkurētu. Katram laulībā ir savas dāvanas. Vīrs un sieva nav sāncenši, kuriem jācenšas paaugstināties pār otru; vīrs un sieva ir viena miesa, kurā katram ir sava sūtība. Taču Pētera pamācība mums atgādina par realitāti, kurā bieži vien vīra un sievas attiecībās valda citi principi. Tieši tādēļ Pēteris uzsver to, lai vīri neizmanto savu pārākumu un nemēģina tādējādi sevi izcelt uz sievas fona.

Jana: Tātad Pēteris brīdina par nepareizo attieksmi un norāda uz pareizo – lai vīri nepaaugstinātos pāri pār sievietēm kādā pārprastā veidā, nevietā izmantojot savu fizisko spēku un pārākumu. Vai arī neizmanto vīra amata dotās pilnvaras, tādas kā ģimenes apgādnieks, lai padarītu sievas atkarīgas no sevis. Lai vīri neiet nepareizo ceļu, bet, pēc Dieva ieceres, pareizo – godājiet sievietes!

Guntars: Tieši tā. Pēteris mudina vīrus godāt, novērtēt un cienīt sievietes. Iemesls Pētera pamudinājumam ir viegli saprotams. Sievas ir „žēlastībā dotās dzīvības līdzmantinieces”. Sievas nozīmīgums arī pēc grēkākrišanas nav mazinājies ne par mata tiesu. Gluži kā iesākumā cilvēks tika radīts vīrišķs un sievietšķs, tā arī mūžīgajai dzīvībai tiek izredzēti gan vīri, gan sievietes. Vīrs Dieva priekšā nekādā ziņā nav kaut kas lielāks vai nozīmīgāks, nekā sieva. Tieši tādēļ Pēteris akcentē šo vienlīdzību Dieva priekšā un mudina vīrus izturēties pret sievietēm kā pret „mūžīgās dzīvības līdzmantiniecēm”.

Jāatceras, ka uzticība un „agape” mīlestība ir divi vaļi, uz kuriem jābalstās vīra attieksmei pret sievieti. Ja tas tā ir, tad vīrs patiesi ir centies, lai laulībā valdītu Dieva nodomam atbilstoša kārtība. No šīm divām pamata attieksmēm izriet arī viss pārējais. Ja vīrs šādi attieksies pret sievieti, tad viņš tiešām izturēsies pret viņu kā pret sevi pašu, kā pret savu miesu, nesāpinās un nesarūgtinās, bet izturēsies ar atbilstošu cieņu, rūpēsies, gādās un godās sievieti kā līdzvērtīgu Dieva priekšā.

Jana: Mēs pārrunājām, kādas pamācības vīriem dod apustuļi savās vēstulēs. Un tās visas saistītas ar mīlestību pret sievu. Savukārt „Piektajā sarunā”, kad pārrunājām grēkākrišanas sekas, mēs aplūkojām Rakstu pantu, kurš nosacīja vīra un sievas amatu savstarpējās attiecībās laulībā. „Un tev būs kārot pēc sava vīra, un viņam būs valdīt pār tevi” (1. Moz. 3:16). Kā šīm attiecībām jāizpaužas laulībā? Ko nozīmē vīram valdīt pār sievu?

Guntars: Jāsaka, ka jau iepriekš, runājot par vīra attieksmi pret sievu, esam netieši aplūkojuši arī šo jautājumu. Nu jā, šodien ir pierasti domāt, ka, ja kāds ir augstākstāvošs, tad viņam piederētos kaut kā izmantot vai kalpināt tos, kas viņam pakļauti. Tāda nereti ir laicīgā varas un pakļautības jeb subordinācijas izpratne.

Vārds „subordinācija” gan nenozīmē neko citu kā vien situāciju, kad kāds kārtības labad ir pakļauts un līdz ar to uzticēts citam.²⁶ Varas saņemšana vienmēr nozīmē arī lielu atbildību par tiem, kuri nodoti tavā pakļautībā. Taču pakļautības attiecības – vai nu laulībā, vai kādā citā situācijā –, kā mēs to jau pārrunājām „Piektajā sarunā”, nevienu tajās iesaistīto cilvēku nepadara ne lielāku, nedz arī mazāku. Subordinācija jeb pakļautība laulībā ir veids, kā Dievs ir iedibinājis laulāto attiecības pēc grēkākrišanas, lai Viņš pats varētu sniegt laulātajiem Savu atbalstu.

Ja vīra amatam pēc Dieva kārtības ir uzticēta lielāka atbildība, tas nenozīmē, ka vīrs kā cilvēks ar to tiktu pacelts augstāk par sievu. Katram no viņiem ir savs amats, un katram amatam ir atbilstoši pienākumi un atbildības. Tā kā vīram ir uzdots rūpēties par visu ģimeni, tad viņa augstākais amata stāvoklis vispirms jau izpaužas lielākā atbildībā pret sievu un arī pārējiem ģimenes locekļiem. Atbildīgākais jeb augstākais amats nozīmē lielāku kalpošanu savam tuvākajam.

Tieši tādēļ apustuļi salīdzina vīra amatu ar Kristus kalpošanu draudzei. Kristus ir draudzes galva, un kā draudzes galva Kristus Sevi pilnībā nodeva Savas draudzes labā. Ja vīrs ir sievas galva, tad arī vīra

---

26 No latīņu valodas: *sub* – „zem” un *ordinatio* – „kārtošana”.

attieksmei jāsaskan ar Kristus piemēru. Kādā reizē Kristus pats Saviem mācekļiem sacīja šādus vārdus: „Bet lielākais jūsu starpā lai ir jūsu kalps. Un, kas pats paaugstināsies, tas tiks pazemots; un, kas pats pazemosies, tas tiks paaugstināts” (Mt. 23:11–12). Protams, ka šos vārdus Kristus neteica, pamācīdams mācekļus, kā izturēties laulībā. Taču šie vārdi ļoti labi atspoguļo to mīlestības un sevis nodošanas valdīšanu, kāda vīriem laulībā ir uzticēta.

Vīri tiek pamudināti mīlēt savas sievas. Ne tikai ar „eros”, ne tikai ar „filia”, bet gan jo īpaši ar „agape” mīlestību. Ar mīlestību, kura nāk no sirds, lai celtu un darītu labāku to, kuru tā mīl. Vīra mīlestībai pret sievu ir jālīdzinās Kristus mīlestībai pret draudzi; Kristus Sevi visu nodeva draudzes labā. Vīriem jāmīl savas sievas kā sava miesa, par tām uzticīgi rūpējoties un gādājot, cik vien tas ir viņu spēkos. Vīriem jāgodā savas sievas, jo pēc Dieva nodoma tās ir vīru līdzmantnieces pie mūžīgās dzīvības apsolījumiem. Un šāda sevis nodošana sievas labā arī nozīmē būt par sievas galvu un valdīt pār viņu – būt pirmajam kalpošanā un arī atbildībā.

Kā dai būtu jābūt sievas attieksmei pret vīru?

Guntars: Gribētu šo sarunu sākt, aplūkojot kādu Rakstu vietu no Pāvila vēstules efeziešiem: „Un esiet paklausīgi cits citam Kristus bijībā” (Ef. 5:21). Tas ir teikums, kas ievada aprakstus gan par sievu attieksmi pret vīriem, gan vīru attieksmi pret sievietēm. Mēs jau iesākām apskatīt jautājumu par subordināciju jeb pakļautību laulībā.

Šī vieta ļoti labi parāda, kādai ir jābūt laulāto savstarpējai attieksmei. Minēto tekstu tulkojot precīzāk, vajadzētu teikt – „pakļaujieties cits citam”. Taču ievēro, ka te nav runa par „pakļaušanu”, kas nozīmētu kaut kādu varas vai spēka izmantošanu. Tieši šis pats vārds „pakļaujieties” ir izmantots, lai aprakstītu arī Dieva Tēva un Kristus attiecības.²⁷ Kad pasaules galā visas lietas būs nodotas Kristum, tad arī Viņš pats pakļausies Tēvam.

Te nav runa par pakļaušanu kā kontroles vai varas uzspiešanu. Te ir runa par pakļaušanos kā brīvprātīgu rīcību, par sevis nodošanu otra rīcībā, par kalpošanu otram. Tieši šie vārdi ievada arī vīra un sievas savstarpējo attiecību aprakstu. Citi mēģina saskatīt šajā vietā pretrunu vai paradoksu. Vārda „paradokss” patiesā nozīme ir „pret šķietamo”²⁸, un te patiešām ir paradokss. Šī savstarpējā pakļaušanās šķiet nesaprotama un pretrunīga, tomēr tieši tā Dievs laulātajiem liek izturēties vienam pret otru.

Jana: Es to saprotu tā. Vīrs un sieva – tie ir laulībā pavēlēti amati, kuriem ir uzdoti savi pienākumi un atbildības. Vīram – vīra, un sievietei

---

27 1. Kor. 15:28.

28 No sengrieķu *paradoxos* – „pretēji uzskatiem, pretēji gaidītajam, neticami”.

– sievas, kā to jau pārrunājām un vēl pārrunāsim. Taču laulātajiem pašiem „jāpakļaujas cits citam”, lai no sirds kalpotu savam tuvākajam. Vai tā?

Guntars: Jā, precīzi. Šīs abas lietas mums jāaplūko vienībā un nedalāmi. Vīra un sievas amati ar tiem uzdotajiem pienākumiem, no vienas puses, un arī paši laulātie, kuriem labprātīgā pašāvībā jādara viss, lai viņi atbalstītu un palīdzētu viens otram. Te vēl jāpievērš uzmanība pēdējiem vārdiem aplūkotajā Rakstu vietā – „pakļaujieties cits citam Kristus bijībā”. Vārds „bijībā” ietver arī nozīmes „ar cieņu” un „ar bailēm”²⁹. Tātad šāda nostāja laulībā ne tikai regulē laulāto savstarpējās attiecības, bet arī ietver attieksmi pret Dievu. Atminies, ka laulība, kā arī cilvēku un Dieva attiecības bieži tiek aplūkotas paralēli. Tā arī šeit – laulāto pakļaušanās atspulgo Kristus pazemību, kādu Viņš izrādīja visu cilvēku labā. Ja Dievs tik ļoti ir Sevi pakļāvis mūsu labā, arī mums klājas labprātīgi pakļauties cits citam.

Jana: Kā Dievs pavēl vīriem izturēties pret sievietēm, to mēs jau apskatījām. Kā ir ar sievu attieksmi pret vīriem? Kas ir galvenās lietas, kas sievietēm jāpatur prātā un jāievēro laulības dzīvē?

Guntars: Aplūkosim atkal Svēto Rakstu pamācības un ko Raksti saka par šo jautājumu. Tās ir tās pašas Svēto Rakstu vietas, kurās jau bija runāts par vīra attieksmi pret sievieti. Abi šie jautājumi vienmēr tiek aplūkoti kopā. Jo arī Dieva iedibināta laulība prasa noteiktu attieksmi un atbildību gan no vīra, gan arī no sievas. Ja tikai viena puse, vīrs vai sieva, turēs Dieva laulībā iedibināto kārtību, arī rezultāts būs atbilstošs. Līdzīgi kā, ja mēs lektu pāri grāvim un aizlektu tikai pusi no vajadzīgā attāluma – nekas labs no tā nesanāktu.

Bet nu izlasīsim uzmanīgi šīs Rakstu vietas. „Sievās, esiet paklausīgas saviem vīriem kā Tam Kungam. Jo vīrs ir sievas galva, tāpat kā Kristus ir draudzes galva, būdams Savas miesas Pestītājs. Bet, kā

---

29 Sengrieķu vārda *phobos* negatīvā nozīme ir „bailēs, šausmas”; pozitīvā – „cieņa, godbijība, bijība”.

draudze ir paklausīga Kristum, tāpat arī sievas saviem vīriem visās lietās [...] bet sieva lai jūt bijību pret savu vīru” (Ef. 5:21–24, 33). „Sievas, esiet paklausīgas saviem vīriem, tā tas pieklājas Tā Kunga draudzē” (Kol. 3:18).

„Tāpat, sievas, esiet paklausīgas saviem vīriem, lai, ja arī kādi neklausā vārdiem, tie ar sievu dzīvi bezsludināšanas tiktu iegūti, redzēdami jūsu dievbijīgo skaidro dzīvi. Jūsu rota lai nav ārišķīgs matu pinums, zelta lietas, kuras sev apliekat, vai tērps, kurā tērptaties, bet apslēptais sirds cilvēks neiznīcīgs savā lēnajā un klusajā garā – tas ir Dievam dārgs. Jo tā arī citkārt greznojās svētās sievas, kuras cerēja uz Dievu, būdamas paklausīgas saviem vīriem, kā Sāra bija paklausīga Ābrahāmam, saukdama viņu par kungu; par viņas meitām jūs esat kļuvušas, kad jūs darāt labu un nebīstāties ne no kādiem draudiem” (1. Pēt. 3:1–6).

Jana: Ja vīriem adresētās pamācības bija orientētas uz „agape” mīlestību, tad sievietēm domātajās pamācībās centrālais vārds acīmredzot ir paklausība?

Guntars: Gandrīz pareizi. Vienīgais precizējums, kas jāveic, attiecas uz vārdu „paklausiet”³⁰. Atbilstošāk būtu šo vārdu tulkot nevis kā „paklausiet”, kas vairāk satur nozīmi „klausīt, ko liek”, bet gan „pakļaujieties”, kas nozīmē labprātīgu veltīšanos vīram. Šo divu vārdu nozīmēm atšķirība ir visai ievērojama. Viena lieta ir paklausīt tam, ko liek un pavēl. Šis darbības vārds Rakstos tiek izmantots, kad ir runa par bērnu attieksmi pret vecākiem. Pavisam cita lieta ir labprātīgi pakļauties un būt par palīgu, kā tas arī radišanas stāstā attēlots.

Jana: Tātad nevis klausīšana, bet gan pakļaušanās tiek noteikta kā galvenā sievietei saistošā lieta? Bet mēs iepriekš aplūkojām, ka jāpakļaujas abiem diviem: „Pakļaujieties cits citam Kristus bijībā.” Kāpēc tad sievietēm šī lieta ir vairāk izcelta?

---

30 Sengrieķu darbības vārda *hypotassō* (no *hypo*, kas kopā ar akuzatīvu nozīmē „zem”, un *tassō* – „sakārtot”) nozīme ir līdzīga iepriekš aplūkotajam latīņu valodas vārdam subordinatio. Aktīvā nozīmē – „pakļaut”, pasīvā – „pakļauties, pakārtoties”. Apustuļi visos gadījumos mudina laulātos pašiem pakļauties, nevis pakļaut otru.

Guntars: Kad runājām par vīru lomām, mēs secinājām, ka Dieva dotā pamācība „vīri, mīliet savas sievas” bija saistīta ar dziļu vīriešu dabas pazīšanu. Kā atminies, tad vārds „mīliet” nozīmēja nevis „storge”, nevis „ross” vai „filia” mīlestību, bet gan nesavtīgo un no sirds nākošo „agape” mīlestību. Ar tādu pašu sieviešu dabas dziļu izpratni mēs sastopamies, kad lasām sievietēm dotās pamācības.

Kāpēc tāds akcents uz pakļaušanos? Atminies, mēs runājām par izmaiņām, kuras skāra pirmos cilvēkus pēc grēkākrišanas. Tad Dievs vēltīja sievietei šādus vārdus: „Tev būs kārot pēc sava vīra, un viņam būs valdīt pār tevi.” Mēs jau mazliet runājām par šiem vārdiem iepriekšējās sarunās, taču tagad ir vērts pie tiem pakavēties ilgāk.

Vēstulē Timotejam apustulis Pāvils raksta: „Jo Ādams ir pirmais radīts, pēc tam Ieva. Un Ādams netika pievilts, bet sieva tika pievilta un krita pārkāpumā” (1. Tim. 2:13–14). Ēdenes dārzā kārdināšana notika ar piedāvājumu „kļūt kā dieviem”. Ieva bija tā, kura pirmā padevās vēlmei pacelties augstāk par savu stāvokli – no cilvēka kļūt par Dievu.

Līdz grēkākrišanai vīrs un sieva, abi divi, bija līdzvērtīgā pozīcijā un viņu starpā vēl nebija nekādas citas subordinācijas kā vien pirmā cilvēka un palīga attiecības un savstarpēja labprātīga kalpošana. Vienkārši katram bija savi pienākumi. Taču pēc grēkākrišanas tieši sievietei Dievs nostāda pakļautībā vīram. Viņa, kura iekāroja kļūt „kā dievi”, tagad laulības attiecībās tiek pakārtota vīram.

Vārds subordinācija, kā jau runājām iepriekš, tieši to arī nozīmē – pakārtots jeb kārtības labad nolikts pakļautības attiecībās. Taču Dievs, jau iedibinot šo subordināciju laulībā, paredzēja, ka sieva jau nu nevēlēsies ar šādu statusu samierināties. Ne tādēļ, ka pakļautības stāvoklim laulībā būtu kādas ēnas puses salīdzinājumā ar vīra kā galvas stāvokli. Nē, vienkārši tādēļ, ka cilvēki pēc grēkākrišanas nevēlas dzīvot tā, kā Dievs viņiem to paredzējis; vīri negrib mīlēt nesavtīgi, un sievietes nevēlas pakļauties.

Jana: Un tādēļ apustuļi ir spiesti vīriem atgādināt, ka sievas ir jāmīl tieši ar „agape” mīlestību un nesavtīgi, nevis tikai fiziskas iekāres un kopīgu interešu dēļ, savukārt sievas tiek pamudinātas pakļauties vīriem, nevis censties paaugstināties pār viņiem.

Guntars: Jā, kā jau 1. Mozus grāmatas 3. nodaļā rakstīts, sieva kāros pēc sava vīra, bet vīram būs valdīt pār viņu. Tas, kā jau iepriekš runājām, nav jāsaprot intīmā nozīmē, kā tulkojums latviešu valodā to vedina domāt. Kārot pēc vīra šeit nozīmē kārot pēc tā amata, kas vīram uzticēts; kārot būt galvai, gluži kā vīrs ir galva. Ja ar „kārot pēc vīra” būtu domāts „iekārot” vīru, tad arī vīra valdīšanu vajadzētu izprast kā kādu virskundzību seksuālajā dzīvē. Taču tā tas nav domāts.

Bet nu aplūkosim, ko konkrētajās Rakstu vietās nozīmē pakļauties vīram. Pāvils raksta, lai „sievās pakļaujas vīram kā Tam Kungam”. Te atkal tiek apstiprināta tā pati patiesība – sieva un vīrs ir vienlīdzīgi Dieva priekšā. Dieva iedibinātie vīra un sievas amati nosaka viņu savstarpējo pakārtotību. Apustulis uzsver – pakļauties kā Tam Kungam. Ne jau vīra personas dēļ, bet gan Dieva iedibinājuma un pamācības dēļ. Subordinācija, tāpat kā vīra un sievas pienākumi un atbildības laulībā, ir Dieva pavēlēta.

Līdz ar to pakļaušanās vīram kā ģimenes galvai ir jāsaprot kā pakļaušanās Tam Kungam. Turklāt, ja Dieva kārtība tiek pieņemta, ja sieva pakļaujas vīram kā Tam Kungam, tad arī Dievs var laulībai paredzētās svētības cilvēkiem dot. Tad Dievs var gādāt un palīdzēt, lai vīrs var pienācīgi pildīt savus uzdevumus ģimenē un sieva savējos.

Jana: Ko gan īsti nozīmē vīram būt par sievas galvu, tāpat kā Kristus ir Savas draudzes galva un Savas miesas Pestītājs?

Guntars: Šī līdzība pati sevi paskaidro. Kas tad ir galvas uzdevums? Caur galvu ķermenis saņem visu, kas tam nepieciešams. Caur galvu tiek uzņemta barība, galva satur nozīmīgākos maņu orgānus, caur kuriem mēs izzinām pasauli, galva arī koordinē visa ķermeņa darbību. Kristus, būdams draudzes galva un arī Pestītājs, pats dod draudzei visu nepieciešamo. Kristus ir apgādnieks, Kristus ir padomdevējs, Kristus ir

balsts, uz kuru ik brīdi varam paļauties. Tieši šie paši uzdevumi ir arī vīra amatam. Kā Kristus rūpējas par draudzi, tā vīram ir jārūpējas par savu sievu un ģimeni.

Jana: Savukārt sievai jāpakļaujas vīram visās lietās, tāpat kā draudze pakļaujas Kristum. Sievai jāpieņem vīra gādība un rūpes, jāļauj un arī jāpalīdz, lai vīrs varētu veikt savus uzdevumus.

Guntars: Jā, un arī šī līdzība pasaka visai daudz. Kā jau runājām, tad vīra amata autoritāte laulībā tiek pielīdzināta Kristus autoritātei draudzē. Ne velti līdzības ar Dieva darbu un draudzi tiek izmantotas, lai aprakstītu dzīvi laulībā, jo arī pati laulība ir Dieva iedibināta un attiecības laulībā Dieva noteiktas. Tā arī sievai vīrs jāuzlūko kā Dieva autoritātes nesējs un jāpakļaujas viņam visās lietās. Te der atcerēties arī sievas sūtību no radīšanas stāsta. Sieva tika radīta, lai būtu par palīgu. Tieši šis skatījums, būšana par palīgu, labi paskaidro, ko nozīmē pakļauties visās lietās.

Ko dara palīgs jeb kas ir palīgs? Vispirms jau vārds „palīgs” un „palīdzēt” ietver attiecību nosacījumus. Pirmkārt, ir kāds, kuram palīdzība vajadzīga. Otrkārt, ir kāds, kurš darbojas kā palīgs pirmajam. Otrā darbība ir vērsta uz to, lai pirmais spētu labāk veikt savus uzdevumus. Kā tas izpaustos praktiski?

Palīdzību var sniegt visdažādākajos veidos. Tā var būt tieša palīdzēšana kādu uzdevumu veikšanā, tas var būt mutiski un ar attieksmi pausts atbalsts, tā var būt padoma došana un tā joprojām. Pakļauties vīram visās lietās, citiem vārdiem sakot, nozīmētu kā palīgam atbalstīt vīru visos viņa centienos. Vispirms jau tajos, kas vīra amatam uzticēti. Palīgs ir tas, kurš rūpējas, lai iecerētais izdodas pēc iespējas labāk. Ja vīra uzdevums ir gādāt par sievu un visu ģimeni, tad sievas kā palīga uzdevums ir visās lietās vīru atbalstīt, lai šis uzdevums tiktu veikts. Varētu pat sacīt, ka vīrs ir radīts uzdevumam, sieviete – attiecībām.

Ir kāda pavisam vienkārša praktiska atziņa – ja laulībā sieva cenšas paaugstināties pār vīru, tad abi laulātie un viss „laulības kuģis” grimst. Savukārt, ja sieva atbalsta vīru, tad celts tiek vīrs un vīram līdzīgi tiek celta arī sieva. Ja Dieva iedibinātā kārtība tiek turēta, tad gan laulība, gan vīrs

un sieva kā personības – visi tiek celti. Ja Dieva kārtība netiek turēta, tad vispirms jau laulība, tad arī vīrs un sieva – visi no tā tikai zaudē.

Jana: Man gan liekas, ka šodien sievas „kārošana pēc vīra” (amata) ir ļoti izplatīta un sen pārgājusi no vēlmēm uz darbiem.

Guntars: Varētu tam piekrist. Tas tiešām tā ir, ka sievietes un sievas kāro pēc vīra amata. Taču tā būtu tikai puse no bēdas. Jo viena lieta ir kārošana pēc vīra amata, bet cita – izpratne par šo amatu. Tas, ko vērojam kā izplatītu parādību, ko šodien varētu dēvēt par „kārošanu pēc vīra”, ir kaut kas sliktāks.

Vispirms jau vīri paši nemaz nevēlas uzņemties sava amata noteikto atbildību un rūpes par sievu un ģimeni. Tieši vīrieši ir tie, kuri nebūt nesteidzas doties laulībā. Tieši viņi bieži vien tik ļoti augstu vērtē savu it kā brīvību, ka dzīve laulībā viņiem šķiet smags un apgrūtināošs slogs, no kura pēc iespējas ilgāk jāmēģina izvairīties. Šāds izturēšanās un uzskatu kopums, kas vērsts uz savu iegribu apmierināšanu un izvairīšanos no jebkādas atbildības pret tuvāko, pamazām sabiedrības apziņā ir aizstājis to vīra amata izpratni, kāds tas ir Dieva iedibināts.

Tē nu parādās sabiedrības bēda pilnībā. Vispirms vīri ar savu izturēšanos ir degradējuši vīra amata izpratni. Tad vēl sievas iekāro vīra amatu. Bet ne jau to, kurš Dieva ielikts, ne jau to, kurš no vīra pieprasa lielu atbildību pret sievu, uzticību un „agape” mīlestību. Nē, ne to! Bet gan šo jauno. To, kurš pieļauj pastāvīgu savas neatkarības un brīvības baudīšanu. To, kurš ļauj dzīvot galvenokārt sev un savam priekam. To, kurš izvairās no visām laulības saistībām un atbildībām.

Jana: Šķiet, ka Dievs šos pamudinājumus caur apustuļiem devis, ļoti labi zinot, kādā virzienā cilvēki Dieva iedibināto laulības kārtību mēģinās izmainīt. Tas ir, katram pavēlējis darīt tieši to, kas viņa amatam pieder, bet ko cilvēks pēc sava paša prāta nemaz netīko darīt. Vīriem pavēlējis mīlēt sievas un rūpēties par viņām, sievietēm – paklausīt un palīdzēt, nevis mēģināt iegūt vīru amatu.

Guntars: Jā, tas ir visai precīzs situācijas raksturojums. Tieši šo amatu pienākumu izpilde kopā ar pamudinājumu „pakļaujieties cits

citam” veido to attiecību kopumu, kas ļauj laulības noslēpumam mūsu dzīvē piepildīties. Jo laulības vienība patiesi ir noslēpumaina. Padomā, cik grūti ir ilgstoši ar kādu cilvēku sadzīvot cieši kopā, jo tieši šāda dzīve atklāj otra nepilnības. Bērniem pieaugot ir grūti sadzīvot kopā ar saviem vecākiem. Vecākiem ir grūti ar pieaugušiem bērniem. Pat vislabākajiem draugiem, ja tie ir spiesti ilgstoši atrasties kopā, gribas kādu laiku vienam no otra atpūsties.

Taču laulībā, ja Dieva kārtība tiek ievērota, ja viens otram pakļaujas, ja katrs uzņemas sava amata pienākumus un atbildības, no gada uz gadu valda saskaņa. Un ne tikai pirmos kopdzīves mēnešus, bet arī pēc trešā un ceturtā laulībā aizvadītā gadu desmita otra cilvēka arvien ir par maz, arvien gribas, lai laulātais draugs būtu blakus. Ne velti laulība tiek salīdzināta ar galvu un ķermeni: galva nevar būt viena, tāpat arī ķermenis nevar pastāvēt atrauti no galvas. Tikai abi kopā veido veselumu. Tā Dieva gudrība laulības noslēpumā – vīrs un sieva kā viena miesa – piepilda mūsu dzīves.

Jana: Apustulis Pēteris savā vēstulē piemin vēl kādas, manuprāt, zīmīgas lietas. Viņš mudina, lai sievu rota nav ārējs greznums, bet gan apslēptais sirds cilvēks. Kā to izprast, un kā to praktizēt?

Guntars: Saprast tieši tā, kā rakstīts. Pēteris, to sacīdams, saliek akcentus, pēc kā sievietei būs tiekties vispirms. Pilnīgi skaidrs, ka ne jau sirds skaistums ir pirmais, kas iekrīt acīs. Tāpēc arī Pēteris jo īpaši piebilst, ka tieši šī lieta Dievam ir īpaši dārga. Pirmais kontakts ar cilvēkiem, protams, ir acu kontakts. Mēs redzam un izdarām secinājumus. Domāju, ka mēs nespējam neizdarīt secinājumus, uzlūkojot cilvēka ārieni. Gan vīru, gan arī sievu mēs vispirms vērtējam „pēc cepures”. Pēc tam jau, protams, pēc satura, bet sākumā – tomēr pēc cepures.

Ja redzam sievieti greznojušos un koptu, tad pats par sevi saprotams, ka šāda sieviete piesaista uzmanību. Jāatzīst, ka mūsdienās šāda uzmanības piesaistīšana ir izkopta gandrīz līdz pilnībai. Tādēļ arī Pētera vārdi šodien ir īsti vietā. Vispirms katrai sievietei būtu jā rūpējas par savu iekšējo skaistumu, par apslēpto sirds cilvēku, jo tas taču ir viegli

saprotams, ka ar ārējo skaistumu, lai cik bagātīgs un krāšņs tas arī būtu, nekad nepietiks, lai varētu pastāvēt laulība. Tā būtu izteikti uz „eros” mīlestību balstīta laulība.

Lielākā daļa cilvēku droši vien būs pamanījuši un piekritīs vispārzināmajam faktam, ka cilvēki noveco. Rēķinoties ar šo faktoru, nav grūti secināt, ka uz „eros” mīlestību balstītai laulībai var būt grūtības pastāvēt ilgtermiņā. Tad nākas laulības sabrukšanu skaidrot ar četrdesmitgadnieku krīzi un dažādiem citiem intriģējošiem moderniem terminiem. Tieši tādēļ sievietei ir daudz svarīgāk vispirms rūpēties par savu sirds cilvēku.

Jana: Vai tas nozīmētu, ka Pētera pamācības sievietes greznošanos atzīst par nevajadzīgu un nenozīmīgu?

Guntars: Nē, nebūt ne! Pēteris gan par skaistumkopšanu neko daudz nerunā. Tomēr es domāju, ka Pēteris nevis noniecina sievietes rūpes par savu izskatu, bet gan saliek akcentus uz svarīgākajām lietām. Tā viņš kā sievas paraugu min Sāru, Abrahāma sievu. Te jāatzīmē divas lietas. Pirmā ir tieši saistīta ar sievietes skaistuma kopšanu. Jautājums ir, vai Pēteris neatzīst sievietes greznošanos?

Ja mēs aplūkojam Sāras piemēru, tad no Rakstu liecībām nevaram nepamanīt, ka viņa bijusi ļoti pievilcīga sieviete. Ne velti Ābrahāms bailojās par savu drošību, ceļojot kopā ar tik skaistu un iekārojamu sievieti. Lai gan Svētie Raksti nesniedz tiešas pamācības sievietēm, taču Vecā Derība ietver liecības,³¹ kurās sievietes skaistumkopšana aprakstīta. Tādēļ es domāju, ka arī Pētera sacītais nekādā ziņā nav jāsaprot kā vērst pret sievietes rūpēm par savu izskatu. Šīs rūpes ir nepieciešamas. Taču pie nosacījuma, ka rūpes par skaistumu netiek ieceltas pirmajā vietā un tiek vērstas uz sievietes laulības uzdevumu pilnvērtīgāku pildīšanu.

Otrā zīmīgā lieta, kuru varam pārdomāt, lūkojoties uz Pētera minēto Sāras piemēru, ir atšķirība laikā. Svētajos Rakstos mēs lasām apustuļu norādījumus attiecībā uz laulības kārtību, un mēles galā nostājas

---

31 Est. 2:3.

jautājums: „Bet tas taču bija tik sen, pirms 2000 gadu; kāds mums ar to sakars?” Sen jau gan. Taču padomāsim par to, ka arī apustuļu vēstuļu adresātus no Sāras dzīves laika šķira tie paši 2000 gadi.³²

Mēs par Sāru un Ābrahāmu, kā arī apustuli Pēteri lasām vienā grāmatā, Svētajos Rakstos. Taču laika ziņā viņu dzīves ritēja tikpat tālu vienam no otra, kā mūsu dzīves no viņu dzīvēm. Arī tajā laikā, jo sevišķi Romas impērijā, uzskati par laulību bija stipri atšķirīgi no tā, kā Dievs laulību bija iedibinājis. Arī toreiz vīri un sievas, runājot par Sāras piemēru, varēja minēt šo pašu argumentu – tas taču bija tik sen. Taču Dieva kārtība stāv pāri laikam. Ūdens mērcē joprojām, uguns joprojām dedzina, un laulībā joprojām ir paredzēta tāda kārtība, kādu Dievs pats iedibinājis. Sāra tiek uzteikta par to, ka dēvējusi savu vīru par kungu. Uzteikts tiek nekas cits kā atbildīga sievas amata pildīšana. Atceries – pakļaujies vīram kā Tam Kungam! Tieši to darīja Sāra pirms 4000 gadu. Tieši uz to apustuļi mudināja sievas pirms 2000 gadu, un tieši šie paši padomi nes lielu svētību laulībām šodien.

Vīrs un sieva ir pamācīti savstarpēji pakļauties. Pakļauties, tas ir brīvprātīgi nodoties kalpošanā otram, un sievas tiek īpaši pamudinātas pakļauties vīriem, jo sievu pakļaušanās vīriem vienlaikus ir arī pakļaušanās Tam Kungam Kristum. Vīram ir uzticēts ģimenes galvas amats, tāpat kā Kristum draudze. Lai vīrs varētu pildīt savu amatu un nodoties sievas un ģimenes labā, kā Kristus nodevās draudzes labā, viņam ir nepieciešams palīgs, kurš viņu atbalstītu visās lietās. Ir svarīgi, lai sievas sevi arī koptu un rotātu, bet pāri tam viņām jācenšas pieaugt sirds cilvēka skaistumā, jo tieši tas būs par pamatu saskaņīgai laulībai mūža garumā.

---

32 Saskaņā gan ar masoretu (senebreju), gan LXX (sengrieķu) tekstos minēto hronoloģiju, Ābrahāma, Sāras vīra, dzīves laiks ir bijis no 2167.–1992. gadam pirms Kristus dzimšanas.

Ko mums sniedz 6. bauslis?

Jana: Kad nu esam aplūkojuši, kas ir laulība, un arī pārrunājuši vīra un sievas pienākumus laulībā, paraudzīsimies, ko īsti nozīmē 6. bauslis „Tev nebūs laulību pārkāpt”?

Guntars: Vispirms es gribētu pāris vārdus sacīt par baušļu nozīmi vispār. Pirms grēkākrišanas cilvēka domas un vēlmes saskanēja ar Dieva nodomiem. Taču pēc grēkākrišanas cilvēka sirdsprāts pavērsās pret Dievu. Lai cilvēki pilnībā nesapostītu savu dzīvi, rīkojoties pretēji Dieva kārtībai, Dievs noteica robežas viņu dzīvē. Tās bija robežas starp Dieva svētību, dzīvojot saskaņā ar Dieva iedibināto kārtību, un pazudināšanu, šīs robežas pārkāpjot. Šīs robežas tika nospraustas ar baušļiem.

Baušļi iesākumā tika ielikti cilvēku sirdsapziņā. Taču bieži vien mūsu sirdsapziņa nespēj atšķirt labu no ļauna. Tādēļ, lai cilvēku pasargātu no viņa paša, Dievs deva baušļus arī ārēji. Tā arī, lai gan visa pamatā ir 1. bauslis, cilvēku dzīvi sabiedrībā un laulībā sargā un nosaka 4. līdz 10. bauslis. Tā ir universāla Dieva kārtība – viena un tā pati visos laikos, un katrs var pārlicināties, ka tā darbojas. Vai nu baidot laulības svētību saskaņā ar Dieva iedibinājumu, vai piedzīvojot daudz sāpīgu un rūgtu brīžu, dzīvojot pretēji Dieva iecerei.

Jana: Manuprāt, parasti ar laulības pārkāpšanu tiek saprasta viena vai abu laulāto draugu neuzticība. Taču acīmredzot 6. baušļa nozīme ir plašāka, nekā to sabiedrībā pieņemts uzskatīt?

Guntars: Visas Dieva dotās pamācības ir ar daudz plašāku un dziļāku nozīmi, nekā sākotnēji to varam un gribam saredzēt un pieņemt. Tā arī 6. bauslis var būt par lielas dzīves gudrības un atziņas avotu. Dzīve pirms laulības un laulībā, ja tā tiek vadīta saskaņā ar 6. bausli,

var pasargāt cilvēkus no daudzām ciešanām un rūgtuma. Ne tikai konkrēta cilvēka dzīvi, bet arī viņa bērnu un tuvinieku dzīves. Mēs taču visi dzīvojam sabiedrībā un esam pilnīgi konkrētā un jūtamā veidā savstarpēji saistīti.

Bet nu par 6. bausli. Atminies, mēs jau runājām, ka 6. baušļa teksts, precīzi tulkojot, nozīmētu „nedarīt netiklību”. Tas ietver daudz vairāk nekā tikai kāda laulātā neuzticību. Jēzus Kalna sprediķī izskaidro šī baušļa neturēšanas robežas. „Bet Es jums saku: ikviens, kas uzskata sievu, to iekārodams, tas ar viņu laulību jau ir pārkāpis savā sirdī” (Mt. 5:28).

Te nu tiek parādīts, ka laulības pārkāpšana nebūt nenozīmē ārēji pamanāmu darbību. Laulības pārkāpšanas robežu Jēzus ir licis cilvēku sirdīs; ja kāds uzlūko sievieti vai vīrieti, to iekārodams, tas jau ir pārkāpis laulību. Turklāt šis pats bauslis iezīmē arī cilvēku kopdzīves nosacījumus. Faktiski viss, ko līdz šim esam aplūkojuši, attiecas uz 6. baušļa praktisko lietojumu.

Jana: Iepriekšējās sarunās vairāk esam aplūkojuši, kāda ir Dieva iedibinātā laulība un kā tā būtu jāveido, bet kas tieši ir laulības pārkāpšana Dieva skatījumā?

Guntars: Kā jau minēju, tad Dievs laulības pārkāpšanas robežu ir licis mūsu sirdīs. Kā Kristus saka: „Jo no iekšienes, no cilvēka sirds, iziet ļaunas domas, nešķīstība, zādzība, slepkavība, laulības pārkāpšana” (Mk. 7:21). Taču tās lietas, kas nāk no sirds, pēc tam izpaužas vārdos un arī darbos. Tātad laulības pārkāpšana vispirms saistās iekāri, kas nāk no sirds. Taču cilvēku kārīgās domas šeit uzskaitīt nebūs mūsu spēkos. Katrs jau pats, godīgi ielūkojoties savā sirdī, zina, kādas vēlmes un domas no turienes nāļ. No sevis paša nenoslēpsies. Tāpēc tagad aplūkosim nevis domas, bet rīcību.

Ja laulība ir vīra un sievas vienība uzticībā, mīlestībā un savstarpējā kalpošanā, tad laulības pārkāpšana sākas jau ar nepareizu šo attiecību veidošanu. Atcerēsimies, ka tie paši vārdi, kas Svētajos Rakstos izmantoti, runājot par vīra un sievas attiecībām, tiek izmantoti, runājot arī par

Dieva un cilvēku attiecībām. Vārdi, kuri apraksta laulības pārkāpšanu, apraksta arī cilvēku novēršanos no Dieva. Vārdi, kuri apraksta laulības pamatu, apraksta arī to, kādām attiecībām jābūt cilvēku un Dieva starpā.

Tas nav nejauši, jo cilvēku uzticība Dievam turpinās arī cilvēku uzticībā laulībā. Savukārt cilvēku novēršanās no Dieva bieži vien turpinās cilvēku neuzticībā laulībā. Abām attiecībām, Dieva un cilvēku, vīra un sievas, kopīgais ir uzticība. Uzticība Dievam izpaužas Viņa baušļu turēšanā. Pavēle „nedarīt netiklību” ietver visas seksuālās aktivitātes, kas neietilpst laulībā dzīvojoša vīra un sievas seksuālajā dzīvē. Viss, kas atrodas ārpus Dieva iedibinātajām vīra un sievas intīmajām attiecībām laulībā, ir laulības pārkāpšana. Šo seksuālo aktivitāšu daudzveidība šodien ir pārsteidzoši plaša, pat necentīsimies tās pagodināt, saucot vārdā. Taču tās visas bez izņēmuma ir tiešs 6. baušļa pārkāpums redzamā rīcībā.

Jana: Patiešām, šķiet, vieglāk ir pateikt, kas ir baušļa turēšana, nekā uzskaitīt visus dažādos veidus, kā šis bauslis tiek pārkāpts.

Guntars: Jā, tā tas ir. Svētie Raksti arī skaidri pasaka, kādas ir laulības pārkāpšanas sekas. 6. baušļa pārkāpēji „neiemantos Dieva valstību” (1. Kor. 6:9). Turklāt Raksti ietver vēl dažas būtiskas pamācības. Rakstot vēstuli Korintas draudzei, apustulis Pāvils aplūko arī netiklības jautājumu. 1. Kor. 6:18 viņš raksta: „Sargaities no netiklības! Katrs cits grēks, ko cilvēks dara, paliek ārpus miesas, bet, kas netiklības grēku dara, grēko pie savas paša miesas.” Precīzi pārtulkojot Pāvila sacīto, iegūstam: „Bēdziet no netiklības!”³³ Rodas jautājums, kāpēc gan netiklības aizliegums jeb laulības pārkāpšanas aizliegums tā būtu jāizceļ starp citiem Dieva likumiem? No citiem grēkiem taču Pāvils nemudina bēgt.

---

33 Sengrieķu valodā vārds *fevgō* nozīmē „bēgt, glābties bēgot, izvairīties”. 1. Kor. 6:18 izmantota 2. personas daudzskaitļa pavēles forma: „Bēdziet!” Bībeles biedrības Jaunās Derības 2007. gada tulkojumā šajā vietā ir vārds „bēdziet”.

Kad Dievs radīja cilvēku, Viņš lika cilvēkā vēlmi pēc pretējā dzimuma. Tas ietverts gan Dieva pavēlē „augļojieties un vairojieties”, gan laulības iedibināšanā „un tie būs viena miesa”. Taču pēc grēkākrišanas šī vēlme vairs neizpaužas saskaņā ar Dieva ieceri, bet gan ir kā varens spēks, kurš cilvēku mudina meklēt šīs vēlmes apmierinājumu. Tādēļ Dievs ir noteicis robežas šai vēlmei – nedarīt netiklību! Taču cilvēks visu laiku meklē, kā šīs robežas noārdīt. Jo sevišķi šodien mēs to labi varam ieraudzīt.

Jana: Jā, šodien, šķiet, visi vienbalsīgi skandina, ka seksuālās attiecības ir uzlūkojamas tāpat kā ēdiens un dzēriens. Ja slāpst, tad taču organisms zina, ka tajā trūkst šķidrums. Ja moka izsalkums, tad ķermenim nepieciešamas barības vielas. Taču, pakārtojot šādai domāšanai cilvēka seksuālās dziņas, varam iestīgt dziļā purvā. Sanāk tā: ja es kādu seksuāli iekāroju, tad acīmredzot tas man ir objektīvi nepieciešams. Ja mans iekāres objekts ir atšķirīgs, tad acīmredzot esmu tāds radīts. Ja iekāroju daudz no visa kā, tad acīmredzot tāda ir mana daba un ko nu tur var darīt.

Guntars: Rakstos vispār nav pieminēta tāda lieta kā cilvēka seksualitāte, par šī termina rašanos un lietojumu attiecībā uz seksuālo iekāri jāpateicas slavenajam austrietim Zigismundam Freidam.³⁴ Nešaubos, ka viņa nodomi bija labi, tomēr rezultātā pasaulei tika dāvāta ideja, ka cilvēkā mājā kāds dzīvības instinkts, kuram ir savas vajadzības, kuras mums, cilvēkiem, jācenšas apmierināt, ja vien nevēlamies iedzīvoties kādās psiholoģiskās nepatīkšanās.

Tā iekāre tika „zinātniski” legalizēta. No Rakstu viedokļa raugoties, tas, ko aizliedz gan 6., gan 9., gan 10. bauslis, tika atļauts kā dabiska cilvēka vajadzība. Grēkam to vien vajag; ja tas tiek pieļauts, tas

---

34 Zigismunds Freids (1856–1939) – austriešu izcelsmes psihiatrs un neirologs, kurš nodibināja psihoanalīzes novirzienu. Viena no viņa idejām bija dzīvības (libido) un nāves (tanatos) instinkts, kas noteica cilvēka uzvedību. Dzīvības instinkts jeb libido esot atbildīgs gan par izdzīvošanu, gan vairošanos, gan izsalkumu, slāpēm un seksuālo iekāri. Tātad tas, ko šis instinkts pieprasa, ir dabisks un izriet no cilvēka būtības.

drīz pieprasa, lai to ne tikai piecieš, bet gan godina. Tieši to varam labi novērot attiecībā uz seksualitāti.

Ja par atskaites punktu tiek pieņemta seksuālā iekāre un nevis Dieva iedibinātā un sargātā kārtība, tad sekas nav ilgi jāgaida. Ir labi apzināties, ka seksuālā iekāre un izsalkums nav vienas kategorijas jautājumi. Ja slāpes un izsalkums tiešām ir miesas prasība pēc uztura, tad iekāre ir garīga parādība. Ne jau miesa ir atbildīga par iekāri, tā nāk no sirds. Ja miesa būtu atbildīga par iekāri, vai nebūtu vienalga, kas šo salkumu remdē. Taču iekāre pieprasa no mums konkrētas lietas. Katram savas un katram atšķirīgas. Un pamēģiniet tikai šo iekāri apmierināt, tai uzreiz vajadzīgs kas jauns.

Ir svarīgi skaidri saredzēt atšķirību starp laulības kā Dieva un iekāres kā sātana piedāvājumu. Laulība dāvā cilvēkam iespēju vadīt dzīvi mierā, laimē un mīlestībā. Laulībā ik brīdis ir tāda prieka pilns, kādu sniedz mīļotā cilvēka tuvums. Laimes sajūta laulībā ir ilgstoša un pastāvīga, nevis tikai mirkļa pārdzīvojums. Stiprinājumu sniedz vīra un sievas uzticīga vienība, un beigās, kā brīnišķīgs saldaiss ēdiens, kā mīlestības papildījums, ir laulāto seksuālās attiecības.

Savukārt, ja seksuālās attiecības tiek noliktas laulības vietā, sekas ir dziļa vientulība, biežas vilšanās, nerimstoša iekāre un laiku pa laikam – fizioloģisks prieks pāris sekunžu garumā. Šķiet skaidrs, kuru ceļu būtu saprātīgi izvēlēties, diemžēl grēks ir nelogiķisks – tas vienmēr ved prom no Dieva dotajām dāvanām.

Kā to apliecina piemēri gan Svētajos Rakstos, gan citās vēstures liecībās, tad netiklība sabiedrībā visā tās formu dažādībā vienmēr ir kā sekas cilvēku neuzticībai Dievam. Ja cilvēki lauž uzticību Dievam, noraida Viņa kārtību un savējo ceļ godā, tad tas ir kā atraisīts maisa gals, no kura birtin birst visdažādākās netiklības formas.

Ja Dieva kārtība vairs nenosaka, kas ir labs, kas ļauns, tad netiklībai nav robežu. Kas vakar šķita neiedomājams, šodien jau ir kļuvis par sabiedrības normu. Kas šodien šķiet perverss un nepieņemams, jau rīt var ienākt arī tavā namā. Tāda ir netiklības daba. Tā ir nepiesātināma.

Tai nav robežu. Un, ja Dieva kārtība tiek noraidīta, tad netiklībai vairs nav arī pretinieku. Vairs nav argumentu pret apgalvojumu, „bet man no tā ir labi, kādēļ gan to nedarīt?”.

Tieši tādēļ, runājot par laulību, vārds „uzticība” ir absolūti centrāls. Vispirms uzticība Dieva kārtībai, kas pēc tam izpaužas kā uzticība laulībā. Un tieši šādā kontekstā parādās vēl viens liels laulības pienesums. Pēc grēkākrišanas laulība veic vēl kādu svarīgu uzdevumu.

Izlasīsim, ko apustulis Pāvils raksta vēstulē Korintas draudzei. „Bet netiklības novēršanas labā lai katram ir sava sieva un katrai sievai savs vīrs. Vīrs lai izpilda savu pienākumu pret sievu un sieva pret vīru. Sievai nav noteikšana par savu miesu, bet vīram; un tāpat vīram nav noteikšana par savu miesu, bet sievai. Neatraujieties viens otram, kā vien uz kādu laiku pēc pašu vienošanās, lai atrastu laiku Dieva lūgšanai, un tad turieties atkal kopā, lai sātans jūs nekārdinātu jūsu nesavaldības dēļ” (1. Kor. 7:2–5).

Tāpat laulība ir ne tikai Dieva dāvana, kurā mēs iemantojam dzīves draugu. Tā ir arī vislabākais līdzeklis netiklības novēršanai. Tieši tā laulību apraksta Pāvils. Kā jau mēs runājam, tad seksuālā dziņa cilvēkos ir ielikta jau pie radīšanas. Tādēļ došanās laulībā būtu ieteicama, cik agri vien iespējams. Ar to netiek domāta mehāniska došanās laulībā, tiklīdz sasniegts likumā pieļaujama vecums. Tam jānotiek, skaidri apzinoties atbildību, kādu nes līdzī lēmums stāties laulībā. Ja cilvēks vēl nav gatavs šādai atbildībai, tad jādomā, kā savaldīt savas tieksmes.

Populāri ir runāt par piemērota partnera meklēšanu, un kaut kādā ziņā tam var piekrist: ir jāiepazīst cilvēks, ar kuru tu gatavojies doties laulībā – kādu laulības modeli viņš redzējis savā ģimenē, kāds ir viņa temperaments, personības iezīmes utt. Taču meklēšanas ideja ietver sevī arī domu, ka varbūt kaut kur citur ir kāds vēl labāks vai labāka, varbūt pameklēt vēl? Ar šādu uzskatu dzīvojot, viss mums atvēlētais laiks var aiziet, meklējot „to īsto un vislabāko”, nevis laimīgi

dzīvojot ar laulāto draugu. Tomēr tieši laulība mums dod iespēju baudīt vīra un sievas attiecību prieku un darīt to pilnīgā saskaņā ar Dieva kārtību, tātad arī sagaidot Dieva atbalstu un palīdzību vīra un sievas laulības uzdevumu veikšanā.

Jana: Apustulis arī norāda, ka vīram un sievai jāpilda savi pienākumi vienam pret otru. Vai ar šiem pienākumiem būtu domāta laulāto intīmā tuvība?

Guntars: Jā, tieši par to apustulis raksta. Nevajadzētu domāt, ka, dzīvojot laulībā pēc Dieva paredzētās kārtības, kāds varētu pilnībā izvairīties no kārdinājumiem jeb, citiem vārdiem sakot, ka, laulībā uzticīgi dzīvojot, iekāre izdzistu un pazustu no mūsu sirdīm kā nebijusi. Tas tā nebūt nav! Tur nav vainīga laulība, bet mūsu tumšā un grēcīgā sirds. Lai kādu ceļu cilvēks izvēlētos, iekāre būs ļoti ciešs viņa pavadonis. Tieši tādēļ ir svarīgi uz klausīt apustuļa praktiskos padomus, kā izmantot laulību, lai pastāvētu pret kārdināšanām.

Apustulis piemin trīs lietas. Pirmkārt, lai vīri un sievas pilda savu pienākumu vienam pret otru. Burtiskais tulkojums nozīmētu, „lai vīri atdod sievām, kad viņām pienākas”³⁵ un tāpat sievas vīriem. Vārds „pienākums”, protams, ietver līdzīgu nozīmi, taču vārdi „atdot to, kas pienākas” noskan ar lielāku uzsvāru. Kā jau aplūkojām iepriekšējās sarunās, tad intīmā tuvība ir laulības papildījums. Tātad gan vīram ir jādod sievai šajā laulības jomā tas, kas pienākas, gan arī sievai jādod vīram. Ne velti Pāvils to uzsver – ir labi zināms, ka vieglāk ar ēdienu iekārdināt izsalkušo nevis paēdušo. Tāpat tas ir arī seksuālajās attiecībās.

Tālāk apustulis dod vērtīgu padomu, kā vislabāk atdot otram to, kas viņam pienākas. „Sievai nav noteikšana par savu miesu, bet vīram; un tāpat vīram nav noteikšana par savu miesu, bet sievai.”

---

35 Sengrieķu valodā rakstīts *tēn opheilēn apodidotō*. *Opheilē* burtiski nozīmē „parāds, aizņēmums” (naudas vai mantas), arī „pienākums, saistības”. *Apodidōmi* nozīmē „(saistības pildot) dot, atdot, atmaksāt”.

Varētu teikt, ka šeit apustulis iesaka kvalitatīvu intīmo attiecību formulu. Sieva lai nodod savu miesu, savu ķermeni, vīra rokās. Vīrs savukārt savējo lai uztic sievai. Lai savstarpējā uzticēšanās un pašlūgšana iestieptos arī laulības piepildījuma, vīra un sievas attiecību, jomā.

Treškārt, apustulis piekodina, „neatraujieties viens otram, ..lai sātans jūs nekārdinātu jūsu nesavaldības dēļ.” Lai kā vīrs un sieva mīlētu viens otru, lai kā rūpētos par laulību, neviens nav pasargāts no kārdināšanām. Tādēļ Pāvils jo īpaši piekodina, lai uzmanāmie mūsu nesavaldības dēļ.

Jāsaka, ka Pāvila pirms 2000 gadu izteiktais brīdinājums šodien ir īsti vietā. Korintas draudzē, pie kuras Pāvils vērsās arī, netiklības jautājumus risinot, bija visai līdzīga situācija tai, kāda valda šodien. Tas nebūt nebija laiks, kad visi uzticīgi turēja laulības solījumus. Tieši otrādi. Korinta bija strauji izaudzis tirdzniecības centrs ar daudz jaunbagātņiem. Kur viegla nauda, tur arī uzdzīve un izpriecas. Korintā kā tirdzniecības ceļu krustpunktā satikās dažādas reliģijas, un daudzas no tām reliģisko kalpošanu bija pamanījušas sasaistīt ar seksuālo pakalpojumu sniegšanu. Afrodītes templī vien tajā laikā esot bijušas nodarbinātas 1000 tempļa prostitūtu. Turklāt tas nebija vienīgais piedāvājums. Attiecībā uz Korintu ir izmantoti trīs vārdi, kas apraksta 6. baušļa pārkāpumus. Pirmais nozīmē „piekopt netiklību”, otrais – „nodoties izvirtībai”³⁶, trešais apzīmēja īpaši izsmalcinātas, ja tā var teikt, korintiešu seksuālās izlaidības. Tās lietas, kurām vārds „izvirtība” jau bija par maigu, tika dēvētas par korintēšanu. Arī šodien, ja vien cilvēkam ir vēlēšanās pašlūgties savai iekārei, tad grūtību ar tās apmierināšanu nav nekādu.

Tieši tādēļ Pāvila pamācības arī šodien ir īstajā laikā. Laulātie, turieties kopā, neatraujieties viens no otra bez vajadzības! Jo, kā zināms, tad mēs esam vāji savā spējā pastāvēt pret kārdināšanām, bet dedzīgi un varoši tām pakļauties. Tādēļ sava sirdsmiera un savas laulības dēļ ir vērts padomāt, kā savu dzīvi organizēt, kādas vietas apmeklēt un kādai

---

36 Sengrieķu valodā vārds *moicheia* nozīmēja dzimumattiecības ar kādu citu, nevis laulāto partneri. Vārds *porneia* nozīmēja izvirtušas, pret dabiskas dzimumattiecības ārpus laulības.

sabiedrībai piederēt. Kā Pāvils raksta mazliet tālāk tajā pašā vēstulē Korintas draudzei: „Nepievilieties, ļauna sabiedrība samaitā labus tikumus” (1. Kor. 15:33).

Jana: Nu ja, un laulības dzīve arī nes liecību tālāk. Tā var gan uzlabot sabiedrību, gan padarīt to vēl ļaunāku.

Guntars: Tieši tā. Kā jau to pašā sākumā pārrunājām, tad laulībai ir nepārvērtējama nozīme gan katra atsevišķa cilvēka, gan arī visas sabiedrības dzīvē, jo laulība ir kā balsts sabiedrības pašos pamatos. Ja laulība tiek dibināta un uzturēta saskaņā ar Dieva kārtību, šādai laulībai dotā svētība stiepjās tālu pāri šīs laulības ietvariem un laika robežām. Vīram un sievai, kuri savu laulāto draugu būs ieguvuši Dieva iedibinātajā kārtībā, nebūs jācīnās ar pagātnes rēģiem vai pagātnes kļūdu sekām. Šādi slēgtā laulībā vīrs un sieva jau no pašā sākuma var pilnīgā uzticībā, mierā un pašlāvībā vadīt savu kopdzīvi. Vīrs un sieva, kuru laulība stingri balstās Dieva iedibinātajā kārtībā, gan paši baudīs prieku, mieru un mīlestību, gan arī spēs to dot citiem.

Bērni, kas dzimuši šādā laulībā, jau no mazotnes caur vecāku piemēru iepazīs Dieva iedibinātu attiecību modeli un daudz vieglāk varēs to iemiesot arī savās dzīvēs. Tā zēniem tiks dota iespēja izaugt par vīriešiem un vīriem un meitenēm par sievietēm un sievām šo vārdu patiesajā, Dieva iedibinātajā, nozīmē. Tā caur šādu dievišķu laulību Dievs arī šodien var dot Savu svētību gan vīriem, gan sievām, gan viņu bērniem un arī visai sabiedrībai kopumā. To apzinoties, izturēsimies pret laulību ar atbilstošu nopietnību. Pieņemsim šo diženo un brīnišķo Dieva dāvanu ar pateicību!

Baušļi ir kā Dieva dāvana grēkākritušajai cilvēcei. Baušļi novelk robežas, lai pasargātu mūs no ļaunuma, kas mājā mūsu pašu sirdīs. 6. bauslis sargā cilvēku no pašlaušanās seksuālai iekārei un tās sekām. 6. bauslis nosoda visas seksuālās aktivitātes pirms

un ārpus laulības dzīves. Caur laulības pasargājumu 6. bauslis sargā visu sabiedrību. Dievišķa laulība ir par svētību gan vīram un sievai, gan viņu bērniem, gan, caur miera, prieka un mīlestības pildītu laulību, arī visai sabiedrībai. Uz to lai Dievs tevi vada.

Vai Dievs pieļauj laulības šķiršanu un atkārtotu laulību?

Jana: Līdz šim pārrunājām laulības būtību, vīra un sievas uzdevumus un daudzas citas gaišas lietas. Diemžēl pasaulē, kurā dzīvojam, bieži vien notiek ne tā, kā Dievs to ir vēlējis, tostarp laulību šķiršana ir visai parasta lieta. Pēdējos gados apmēram 50% no Latvijā oficiāli reģistrētajām laulībām ir šķirtas.³⁷ Svētajos Rakstos, gan Vecajā, gan Jaunajā Derībā, vairākkārt aprakstīta laulības šķiršana, turklāt dažādās vietās minēti dažādi šķiršanās nosacījumi. Mozus pieļauj salīdzinoši vieglus šķiršanās noteikumus, savukārt Jēzus prasības ir ļoti stingras. Kas no tā attiecas uz mums?

Guntars: Cilvēku savstarpējā neuzticība laulībā ir bijusi problēma visos laikos. Varam lasīt, kā to cenšas apvaldīt Mozus, un ar šiem pašiem jautājumiem saskārās arī Jēzus un apustulis Pāvils. Katrā vietā mēs sastopam nedaudz atšķirīgas pamācības laulības šķiršanai. Taču, ja palūkojamies uz Rakstu vēsti kā veselumu un rūpīgāk aplūkojam, kam, kad un ko tieši saka šie Dieva vīri, tad atrodam, ka viņu sacītājā nav pretrunu. Visi viņi runā par vienu un to pašu, tikai no dažādiem skatījumiem.

---

37 Saskaņā ar Latvijas Statistikas pārvaldes datiem (<http://www.csb.gov.lv/csp/content/?cat=471&id=2929> / 2008.01.09.) Latvijā 2001. gadā tika reģistrētas 9258 laulības un šķirtas 5740, kas sastāda 62%. 2002. gadā – 9738 un 5952 (61,1%), 2003. gadā – 9989 un 4828 (48,3%), 2004. gadā – 10370 un 5271 (50,8%), 2005. gadā – 12544 un 6341 (50,6%), 2006. gadā – 14616 un 7250 (49,6%). Turklāt 2006. gadā 59,1% no visām šķirtajām laulībām bija ģimenes, kurās ir nepilngadīgi bērni. Papildus šai oficiālajai statistikai būtu jāņem vērā arī to pāru statistika, kuri dzīvo neregistrētā laulībā. 2006. gadā 43,4% (2000. gadā – 40,0%) jaundzimušo dzimuši vecākiem neregistrētā laulībā.

Dieva norāde par laulības šķiršanu ir šāda: „Kas no savas sievas šķiras, ja ne netiklības dēļ, un prec citu, tas pārkāpj laulību; un, kas atšķirtu prec, tas pārkāpj laulību” (Mt. 19:9). „Un, ja sieva no sava vīra šķiras un ar citu apprecējas, tā pārkāpj laulību” (Mk. 10:12). Un pamatojums tam ir: „Ko nu Dievs savienojis, to cilvēkam nebūs šķirt” (Mt. 19:6).

Tātad Dievs nepieļauj laulības šķiršanu nevienā citā gadījumā, kā vien pie netiklības. Netiklība šeit apzīmēta ar sengrieķu vārdu *porneia*, kas nozīmē dzimumattiecības ārpus laulības. Tātad vienīgais iemesls, kādēļ laulība varētu tikt attaisnoti šķirta, Dieva acīs ir tas, ka kāds no laulātajiem ir stājies dzimumattiecībās ārpus laulības ar citu partneri.

Ļoti zīmīgi, ka tieši šāds ir vienīgais Dieva pieļautais laulības šķiršanas iemesls. Kā Jēzus pats, atsaucoties uz radīšanas stāstu, saka: „Un šie divi būs viena miesa. Tātad viņi nav vairs divi, bet viena miesa; ko nu Dievs savienojis, to cilvēkam nebūs šķirt” (Mt. 19:5–6). Šī Dieva norāde vēlreiz liek padomāt, cik augstu Dievs vērtē tieši vīra un sievas miesas vienību un uzticību šai vienībai. Netiklības gadījumā šī vienība būtībā jau ir tikusi pārrauta, kad viens no laulātajiem ir stājies attiecībās ar kādu citu. Kā rakstīts: „Jeb vai nezināt, ka tas, kas biedrojas ar netikli, ir viena miesa ar to?” (1. Kor. 6:16). Tātad laulības vienība jau ir sarauta un tās vietā nākusi cita. Atceries, Svētajos Rakstos arī Dieva un cilvēku attiecības vairākkārt tika salīdzinātas ar laulības attiecībām – Dievs kā līgavainis un Israēla tauta kā līgava vai Kristus kā līgavainis un baznīca kā līgava.³⁸

Jana: Tomēr Vecajā Derībā Mozus laulības šķiršanai pietiek brīvāk. Rakstīts taču: „Ja kāds ņem sievu un kļūst tai par vīru, bet tad notiktu, ka tā neatrod vairs labvēlību viņa acīs, tādēļ ka tas atradis viņā kādu kauna lietu, tad lai viņš raksta tai šķiršanās rakstu un iedod to viņai rokā un izraida viņu no sava nama. Un tā lai atstāj viņa namu un

---

38 Jer. 2:2; Jes. 49:18, 61:10, Hoz. 2. nod., Jņ. 3:29, Ef. 5. nod. u. c.

kļūst citam vīram par sievu” (5. Moz. 24:1–2). Tas nozīmē, ka, ja ir kaut kas tāds, kas traucē laulības tālākai pastāvēšanai, kāda kauna lieta, tad laulību var šķirt, vai tā?

Guntars: Mozus tiešām pieļāva laulības šķiršanu vairāk gadījumos, nekā to saskaņā ar radišanas kārtību apstiprina Jēzus. Taču Jēzus pats arī paskaidro, kādēļ Mozus tā rīkojies: „Mozus jums atļāva šķirties no savām sievām jūsu cietsirdības dēļ, bet no iesākuma tas tā nav bijis” (Mt. 19:8). Ir kāda būtiska atšķirība starp Jēzus skaidrojumu par laulības šķiršanu un Mozus skaidrojumu. Dievs caur Mozu deva Israēla tautai likumus, kuri regulēja ne tikai attiecības ar Dievu, bet arī laicīgās dzīves izkārtojumus. Varam aplūkot vēl kādu piemēru.

Ceturtajā gadsimtā Romas impērijā valdīja kristīgi imperatori – Valentiniāns³⁹ un Teodosijs⁴⁰. Būdami gan kristieši, kuriem saistoši Dieva likumi, gan laicīgās varas pārstāvji, kuriem jānodrošina kārtība valstī, viņi izdeva likumus, kas noteica laulības šķiršanas kārtību. Turklāt šos likumus viņi izstrādāja, uzklusot ievērojamu bīskapu, tajā skaitā Ambrozija⁴¹, padomus. Šie laicīgie likumi pieļāva šķiršanos arī citos gadījumos, tādus kā cietsirdība, buršana vai savvērestība pret laulātā dzīvību utt.

Laicīgajiem likumiem ir ne tikai jāpamudina godprātīgos rīkoties pareizi, bet arī jāspēj savaldīt ļaunos, lai tie nenodarītu pāri citiem. Tā kā laicīgie likumi ne vienmēr spēj nodrošināt taisnību saskaņā ar Dieva prasībām, tad bieži vien tiem jāizvēlas mazākais no diviem ļaunumiem. Piemēram, vai nu kāda no laulātajiem veselības un dzīvības apdraudējums vai šķiršanās. Tā arī Mozus deva Israēlam

---

39 Flavius Valentinianus (371–392) – Romas imperators no 375–392 AD, saukts par Valentiniānu II. Iecelts par imperatoru sava tēva Valentiniāna I vietā 4 gadu vecumā.

40 Flavius Theodosius (347–395) – pēdējais apvienotās Rietumu un Austrumu Romas impērijas imperators no 379–395 AD. Saukts par Teodosiju I vai Teodosiju Lielo. Ievērojams ar to, ka pasludināja kristietību par valsts reliģiju.

41 Ambrozijs (338–397) – Milānas bīskaps, viens no nozīmīgākajiem baznīcas skolotājiem. Ievēlēts Milānas bīskapa amatā, pirms vēl bija kristīts. Ievērojams ar savu līdzdalību IV gs. cīņā pret kristietības herēzi – ariānismu un ietekmi uz Milānā dzīvojošajiem Romas imperatoriem.

laicīgos likumus, kuri, ņemot vērā viņu siržu cietību, nodrošināja vismaz kaut kādu kārtību laulības jautājumos. Tevis minētie likumi Israēla patriarhālajā sabiedrībā ierobežoja vīru patvaļu un aizsargāja sievietes. Šie likumi nekādā ziņā neatceļ Dieva iedibināto kārtību.

Farizeji gan Mozus dotos likumus interpretēja tā, kā viņi to labi prata. Ja Mozus bija noteicis, ka šķirties drīkst, ja atrod pie sievas kādu „kauna lietu”, tad farizeji meklēja, kā šo noteikumu izmantot pēc pilnas programmas. Ja reiz ir kādas lietas, kuru dēļ drīkst šķirties, tad viņi jautā: „Vai ir atļauts šķirties no savas sievas katra iemesla dēļ?” (Mt. 19:3). Tātad – vai varam to darīt, kad vien iegribas? Tāda ir cilvēkiem raksturīgā attieksme pret Dieva noteiktajām lietām; kā grēkākrišanas notikumā aprakstīta sātana balss: „Vai tiešām Dievs tā teica?” (1. Moz. 3:1). Kopš tā laika šis jautājums turpina skanēt cilvēku ausīs.

Jana: Bet arī apustulis Pāvils 1. vēstulē Korintas draudzei raksta: „Ja neticīgais šķiras, lai tas šķiras; tādā gadījumā brālis vai māsa nav saistīti; jo uz mieru Dievs mūs ir aicinājis” (1. Kor. 7:15). Vai te neparādās mazliet cita attieksme pret laulības šķiršanu nekā Jēzus teiktajā?

Guntars: Arī apustuļa Pāvila sniegtās norādes par iespējamo laulības šķiršanu nav pretrunā ar Kristus sacīto, jo kā pirmo viņš uzsver tieši to pašu, ko Kristus: „Bet laulātiem es pavēlu, tomēr ne es, bet Tas Kungs: sievai nešķirties no vīra” (1. Kor. 7:10). Tātad, ja reiz laulība ir nodibināta, tas automātiski nozīmē uzticību laulību solījuma. Tā ir laulāto atbildība vienam pret otru un Radītāja priekšā.

Protams, Pāvila rakstītais neizslēdz jau Kristus minēto vienīgo Dieva acīs pieļaujamo iemeslu, kad laulība var tikt šķirta – netiklību. Par laulībām, kas šķirtas citu iemeslu dēļ, Pāvils raksta, ka, „ja sieva ir atšķirusies, tad tai palikt neprecētai vai izlīgt ar savu vīru; un vīram neatstumt sievu” (1. Kor. 7:11). Tas ir, ja tomēr esat šķīrušies, tad vai nu palieciet šķirti un atlikušo mūža daļu aizvadiet, dzīvojot atturībā, vai arī samierinieties un atgriezieties pie vīra vai sievas, kuram esat solījuši uzticību. Pie tam, saskaroties ar netiklību laulībā, jau kopš

senatnes baznīca ir ieteikusi, ja vien tas iespējams, censties izlīgt un piedot vainīgajai pusei.

Atceries, Dieva un cilvēku attiecības Rakstos tiek salīdzinātas ar laulību; cik gan reižu mēs laužam uzticību Dievam, tā pārkāpjot laulību ar mūsu Kungu? Cik reižu Kristus mums piedod un pieņem mūs atpakaļ? Kādu attieksmi pret sevi mēs vēlētos sagaidīt– piedošanu vai nosodījumu?

Pāvils vēstulē Korintas draudzei īpaši cenšas, lai viņa sacītais netiktu izmantots kā papildus aizbaidinājumi laulības šķiršanai. Viņš piekodina, lai kāds neiedomājas šķirties dažādu ticības pārliecību dēļ: „Bet pārējiem saku es, ne Tas Kungs: ja kādam brālim ir neticīga sieva un tā vēlas ar viņu kopā dzīvot, tad viņam to nebūs atstumt. Un, ja kādai sievai ir neticīgs vīrs un tas vēlas ar viņu kopā dzīvot, tad viņai to nebūs atstumt” (1. Kor. 7:12–13). Ticības atšķirības nedrīkst izmantot par iemeslu laulības šķiršanai. Ja nu vienīgi neticīgā puse šķiras, tad ticīgajai pusei nevajag ar varu turēties pie šīm attiecībām.

Jana: Par šķiršanos nu būtu skaidrs. Bet kā ar atkārtotu laulību? Konkrēti par to runāts netiek. Lai vai kā, tiem, kuru laulība ir šķirta, ir svarīgi zināt, kāda rīcība saskanētu ar Dieva gribu.

Guntars: Tieši tā. Ir labi zināt, kādai ir jābūt laulībai saskaņā ar Dieva iedibināto kārtību, tomēr tikpat svarīgi ir saprast, kā rīkoties, ja esam kļupuši un Dieva iedibināto kārtību šādu vai citādu iemeslu dēļ neesam turējuši. Varētu pieņemt, ka laulības šķiršanā ir iesaistīta vainīgā puse un nevainīgā puse. Reizēm vainīgas ir abas puses. Lai gan nereti no laulāto runām varētu šķist, ka abas puses ir nevainīgas. Netiklības gadījumā nevainīgā puse, neapgrūtinot sirdsapziņu, ir tiesīga doties atkārtotā laulībā. Tas ir skaidri izteikts Jēzus paša vārdos. Taču kā rīkoties laulību sagrāvušajai pusei? Un kā rīkoties tiem, kuru laulība šķirta kādu citu iemeslu dēļ?

Vispirms precizēsim, ko nozīmē tā laulības šķiršana, par kuru vaicāja farizeji un pēc tam arī mācekļi un par kuru viņiem atbildēja Jēzus. Farizeji jautāja par Mozus doto likumu no 5. Moz. 24:1–2,

kurš atzīst gan laulības šķiršanu, gan stāšanos jaunā laulībā. Tātad varētu sacīt, ka viņi jautāja par pilnu ciklu – vecās laulības šķiršanu un jaunās noslēgšanu. Arī Jēzus atbilde ietver abas šīs lietas – laulības šķiršanu un jaunas laulības slēgšanu. Turklāt Jēzus atbilde farizejiem un mācekļiem (Mt. 19 un Mk. 10) un vēl Viņa sacītais Kalna sprediķī (Mt. 5:32) precīzi apraksta visas iespējamās situācijas, kādās var nonākt cilvēki laulības šķiršanas laikā.

Kā jau Kristus norādīja uz Dieva iedibināto kārtību, ja kāds šķiras cita iemesla, nevis netiklības, dēļ, tas ne tikai pats pārkāpj laulību, bet spiež to darīt arī nevainīgajai pusei (Mt. 5:32). Ja šķiršanās notiek citu iemeslu dēļ, tad atkal vainīgā puse šķiroties pārkāpj laulību un tāpat arī, vēlreiz stājoties laulībā. Šajā gadījumā arī nevainīgā puse, stājoties atkārtotā laulībā, pārkāpj laulību, jo laulība ir savienība uz visu cilvēka dzīvi, tādēļ vīra un sievas uzticības solījums ir spēkā līdz mūža beigām. Līdz ar to došanās atkārtotā laulībā Dieva acīs ir 6. baušļa pārkāpums. Tas balstās Jēzus vārdos: „Ko Dievs savienojis, to cilvēks lai nešķir” (Mk. 10:9).

Jana: Sanāk, ka ir tikai viena situācija, kad var doties atkārtotā laulībā ar mierīgu sirdsapziņu. Bet, ja neesi varējis turēt Dieva iedibināto kārtību un esi šķīris laulību, tad otras iespējas, nepārkāpjot Dieva likumus, nav. Diezgan smagi.

Guntars: Likumi ir likumi. Ne vienmēr to ievērošana ir viegla. Mums par laimi Dievs likumus ir devis ne tādēļ, lai mūs sodītu, bet gan, lai pasargātu no mums pašiem. Tas attiecas arī uz laulību. Dievs jau pie radīšanas ir iedibinājis kārtību, kādā cilvēcei dzīvot, un mums ir darīti zināmi likumi, kuri sargā Dieva iedibināto svēto laulības kārtu. Kā jau minēju, Dieva mērķis nav mūsu pazudināšana, bet gan glābšana. Viņš sūtīja Savu Dēlu, mūs milēdams, lai vestu mūs atpakaļ pie Sevis un nevis pazudināšanā. Tieši tāpēc Kristus dēļ mums tiek dāvāta visu grēku piedošana. Tas attiecas uz visiem mūsu nodarījumiem, arī laulības pārkāpšanu.

Dieva mērķis ir, lai mēs būtu kopā ar Viņu mūžībā, tādēļ

arī laulības dzīvei ir jākalpo šim mērķim. Atminies, jau iepriekšējā sarunā mēs runājām par to, kādus uzdevumus veic laulība. Kā Pāvils to apraksta 1. vēstulē Korintas draudzei, tad laulība ir mūsu palīgs netiklības novēršanai: „Netiklības novēršanas labā lai katram ir sava sieva un katrai sievai savs vīrs” (1. Kor. 7:2). Tajā pašā vēstulē iepriekšējā nodaļā Pāvils raksta: „Nepievilieties! Ne netikli, ne elku kalpi, ne laulības pārkāpēji, ne malaki, ne vīriešu piegulētāji, ne zagļi, ne mantrauši, ne dzērāji, ne zaimotāji, ne laupītāji neiemantos Dieva valstību” (1. Kor. 6:9–10).

Tātad laulības pārkāpēji, lai arī kādā veidā šis pārkāpums būtu noticis, neiemantos Dieva valstību. Šim pārkāpumam ir tādas pašas sekas kā jebkuram citam grēkam, kuru cilvēks neatzīst par grēku, kuru nenožēlo un kura praksi nepārtrauc – vai tā būtu elku kalpošana, zagšana, slepkavošana, mēlnesība, iekāre vai kas cits. Savukārt, ja cilvēks savu grēku apjauš, to patiesi nožēlo, no tā vēlas atbrīvoties un to vairs nedarīt, Jēzus dēļ šis pārkāpums tiek piedots.

Jana: Tātad, lai gan atkārtota laulības slēgšana gandrīz vienmēr ir saistīta ar laulības pārkāpšanu, tomēr tāda izvēle ir daudz labāka, nekā palikt atšķirtam. Jo, ja vien cilvēkam nav atturēšanās dāvanas, tad, kā Pavils raksta, bezlaulība var likt „kaist kārībā” vai vēl ļaunāk – nodoties netiklībai. Tieši tādēļ ceļš uz atkārtotu laulību ir iespējams – caur grēku nožēlu un atgriešanos pie paklausības Dieva iedibinātajai kārtībai, vai tā?

Guntars: Jēzus Savās atbildēs tieši nerunā par došanos atkārtotā laulībā. Taču jāņem vērā, ka atbildes saturu nosaka jautājums; farizeji un mācekļi Jēzum jautāja, kas ir tie iemesli, kādēļ drīkst šķirt laulību, nevis kādās situācijās drīkst vai nedrīkst doties atkārtotā laulībā. Tādēļ arī Jēzus atbilde norāda, ka ir tikai viens iemesls, kas attaisno šķiršanos. Tomēr Jēzus Savā atbildē ietver arī atkārtotu došanos laulībā. Tikai Viņš norāda, ka atkārtota laulība, izņemot netiklības gadījumu, ir laulības pārkāpšana. Vainīgā puse to dara apzināti, nevainīgā puse uz to tiek piespiesta. Tik daudz no Jēzus paša vārdiem.

Taču mēs jau iepriekšējā sarunā pārrunājām, cik spēcīga ir fiziskā iekāre. Līdz ar to cilvēks pēc laulības šķiršanas, ja vien viņam nav īpaša dāvana, lai pavadītu dzīvi bezlaulībā, droši vien nonāks šīs spēcīgās iekāres varā. Tieši šādai situācijai kā mierinājums ir adresēti apustuļa Pāvila vārdi: „Bet neprecētiem un atraitnēm es saku: ir labi, ja tie paliek tādi kā es. Bet, ja tie nevar atturēties, tad lai dodas laulībā, jo labāk iedoties laulībā nekā kaist kāribā” (1. Kor. 7:9–10). Vispirms Pāvils iesaka nedoties laulībā, ja vien cilvēks to spēj. Taču, ja nespēj, tad labāk doties laulībā, nekā kaist kāribā.

Latviešu tulkojumā izmantotais vārds „neprecētie” vedina domāt par cilvēkiem, kuri vēl nav devušies laulībā. Savukārt sengrieķu valodā izmantotajam vārdam⁴² ir divas nozīmes: gan cilvēki, kas vēl nav devušies laulībā, gan tādi, kuri ir vieni paši, tas ir – arī tie, kuri var būt laulību šķīruši. Līdz ar to Pāvila pamudinājums attiecas ne tikai uz tiem, kas ir vēl neprecējušies, bet arī uz visiem, kuri dzīvo bezlaulībā. Tātad gan nevainīgajai pusei, gan vainīgajai Pāvils iesaka doties laulībā, ja tie nespēj dzīvot atturībā. Viņa rakstītajā ieraugām, ka galvenās apustuļa un, protams, arī Kristus rūpes ir pievērstas nevis mūsu dzīvei šeit, virs zemes, bet gan tam, kur nonāksim pēc tam. Kā visi Dieva likumi, tā arī laulības noteikumi ir doti, lai, mūs sargājot un palīdzot mums šeit dzīvot, vadītu mūs uz mūžīgo dzīvību.

Pirmajā sarunā mēs runājām par cilvēka radīšanu pēc Dieva tēla un līdzības. Ar „Es” apziņu, izvēles iespēju un tai sekojošo atbildību. Laulība ir gan Dieva dāvana, gan mūsu izvēle, pilna atbildības. Dievs Radītājs mums rāda vislabāko piemēru – Viņš uzņemas atbildību par visu radību arī tad, kad tā no Viņa novērsusies, to uzturēdams, par to rūpēdamies un sūtīdams Savu vienpiedzimušo Dēlu, lai Viņš pie krusta nolīdzinātu visu ļauno, ko mēs, Viņa nepaklausīgā radība, esam nodarījuši. Tas ir vislabākais atbildīgas izvēles paraugs.

---

42 Sengrieķu vārds *agamos* apzīmē: a) vēl neprecētu vīriešu vai sieviešu dzimtes personu, b) bezlaulībā dzīvojošu un, iespējams, šķīrušos personu.

Tāpat arī mums, laulībā dodoties, vajag būt stingri pārliecinātiem, ka mēs izdarām apzinātu un pārdomātu izvēli, nevis sekojam mirkļa impulsam. Izvēle ir atbildīga, ja saprotam, ka mūs sagaida ne vien prieki un liksmība, bet arī rūpes, satraukumi, sevis aizliegšana un nesavtīga kalpošana otram. Ka nedzīvosim vairs sev, bet kā viena miesa dzīvosim kopīgai labklājībai. Ka nedzīvosim, lai ņemtu, bet – lai dotu. Ar šādu apziņu un gatavību izturēt neizbēgamos pārbaudījumus varam drošu prātu doties laulībā, zinot, ka Dievs Radītājs un Kungs Kristus Jēzus ir uzticīgs, ka Viņš bagātīgi dāvās svētību un Savu palīdzību katrai laulībai, kura pēc Viņa padoma dibināta.

Ir tikai viens gadījums, kad Dievs pieļauj laulības šķiršanu – ja kāds no laulātajiem jau ir stājies attiecībās ar citu partneri, tā pēc būtības saraujot vīra un sievas vienas miesas vienību. Šķiršanās citu iemeslu dēļ ir laulības pārkāpšana. Turklāt tas, kurš aizsāk šķiršanos, spiež arī otru pārkāpt laulību. Arī došanās atkārtotā laulībā ir laulības pārkāpšana – izņēmums ir nevainīgā puse netiklības gadījumā.

Dieva mērķis nav mūs sodīt, bet gan pulcināt mūs Viņa valstībā. Ja kāds pēc šķiršanās nespēj dzīvot atturībā, tad „labāk iedoties laulībā nekā kaist kārībā”, jo laulības noteikumi, tāpat kā visi Dieva likumi, ir doti, lai sargātu mūs šajā dzīvē un vadītu uz mūžīgo dzīvību.

Nobeigums

Esam aplūkojuši, ko pats cilvēku un laulības Radītājs mums par laulību pamāca. Paklausība vienai vai otrai autoritātei nosaka, kādu izvēli cilvēki izdara. Tomēr ir labi paklausīt Tam, kurš zina un saprot, kā katru konkrētu lietu izmantot. Arī par laulību runājot – Dievs to pie Radīšanas ir iedibinājis, un Dievs pats ir noteicis tās svētīgas lietošanas principus, lai droši mūs vadītu caur šo pasauli uz mūžīgo dzīvību. Ikviens no mums, lai kādā savas dzīves posmā mēs atrastos, arvien varam pieņemt Dieva padomus, apsolīto palīdzību un svētību, lai savu atlikušo dzīvi spētu aizvadīt mīlestībā, priekā un mierā un beigās iemantot to, ko Dievs vēlas mums dāvēt. Izlūsimies Dieva vadību un svētību arī mūsu dzīves ceļiem!

Dievs Tēvs, Tu visu lietu Radītājs, Dievs Dēls, Tu mūsu Kungs un Pestītājs, Dievs Svētais Gars, Tu patiesības, gudrības un mūžīgās dzīvības Gars! Viens vienīgs mūžīgs Dievs, mēs Tevi lūdzam –
Kungs, apžēlojies!

Par pasauli, kuru esi tik brīnišķīgi radījis, kura cieš un nopūšas zem grēku smaguma, par lietām redzamām un neredzamām, par kārtību, kādu Tu esi iedibinājis kopš pasaules iesākuma, mēs Tevi lūdzam –
Kungs, apžēlojies!

Par Tevis doto šķīsto laulības kārtu, lai Tevis noliktā kārtība tiek godā turēta un sargāta katrā zemē un katrā namā, lai tautas caur to tiek stipras darītas un atzīst Tavu gudrību un padomu, mēs Tevi lūdzam –
Kungs, apžēlojies!

Par ikvienu, kuram laulība stāv priekšā, par vecākiem, kuri ar savu laulību bērniem piemēru sniedz, un jo īpaši par tiem, kuriem nav kur labu piemēru gūt, kas aug vieni, kam Dieva dotā kārtība pašiem jāatklāj, mēs Tevi lūdzam –

Kungs, apžēlojies!

Par jauniešiem, kuri savu dzīvi uzsāk, kuriem tik daudz viltus ceļu tiek priekšā likts, par tiem, kuri jau pievilti un kuru ticība labajam sadragāta, kuri jau agri piedzīvojuši sāpes un iepazinuši zaudējumus, mēs Tevi lūdzam –

Kungs, apžēlojies!

Par tiem, kuri laulībā dodas, par jaunajām ģimenēm, dod lēnprātīgu garu, pildi ar mīlestību, uzticību un izpratni, vadī grūtībās un pārbaudījumos, palīdzi, lai mīlestība pacieš un apklāj it visas vātis, mēs Tevi lūdzam –

Kungs apžēlojies!

Sargi jaunus vecākus, sargi viņu bērnus, dod padomu jaunajos uzdevumos, spēcini, kas paguruši, pacel, kas sagumuši zem atbildības nastas, atklāj un rādi dzīvības brīnumu un radīšanas prieka bagātību, mēs Tevi lūdzam –

Kungs, apžēlojies!

Par tiem, kuriem ilgs ceļš kopā noiets, kuri viens otru nesuši priekos un bēdās, arī par tiem, kuru sirdis apdzisušas un jūtas atsalušas, kuri pasaules nomākti un tuvību zaudējuši, mēs Tevi lūdzam –

Kungs, apžēlojies!

Par tiem, kuri veselības piemeklējumos, kas mīļotos zaudējuši, kuriem sāpes sirdī miera vietā, kas kārdināti un vilināti, kas solījumus laužuši un uzticību nosargāt nav pratuši, mēs Tevi lūdzam –

Kungs, apžēlojies!

Māci mums piedot, kā Tu esi piedēvis, māci mums tiesāt sevi, ne mīļos, dari, ka alkstam dot un nevis ņemt, rādi mums mīlestības, prieka un miera ceļu, kura galā stāvi Tu pats, ļauj mums Tevi iepazīt, mēs Tevi lūdzam –

Kungs, apžēlojies!

Tu, mīlestības, kārtības un miera Dievs, piestājies pie mums, svētī mūsu gājumu šajā saulē pēc Tava prāta, novērs ļauno, lai tam nav varas pār mums, lai ikviena diena ir Tavas svētības pildīta, lai Tavs vārds ir mūsu kāju spīdeklis un gaisma uz mūsu ceļiem, mēs Tevi lūdzam –

Kungs, apžēlojies!

Palīdzi, mūsu Pestītāj un Glābēj, ka dzīvojam Tavā mīlestībā, mirstam Tavā žēlastībā, aizejam Tavā mierā, kapā dusam Tavā patvērumā, ceļamies augšā caur Tavu spēku un beidzot iemantojam mūžīgo dzīvošanu Tavā Debesu Valstībā, kur Tu līdz ar Tēvu un Svēto Garu, viens patiess Dievs, dzīvo un valdi augsti teicams mūžīgi!

Kungs Jēzu Kristu, Tu Kungs un Dievs, Tu Kungs un Dievs, paklausī, ko mēs lūdzamies! Āmen.

Bibliogrāfija

*Burkhardts Helmut*s, IEVADS ĒTIKĀ, Rīga, Luterisma mantojuma fonds, 1999.

Datorbībele: Bībeles 1965. gada izdevuma revidētais teksts, Matthias Frey, 2001.

*Grunnans Pērs Anders*s, MĪLESTĪBA, PATIESĪBA UN ŽĒLASTĪBA, Rīga, Luterisma mantojuma fonds, 2000.

Kalme Guntis, Lekciju kurss „ĒTIKA”, Lutera Akadēmija, Rīga, 2006.

Luters Mārtiņš, MĀRTIŅA LUTERA LIELAIS KATEHISMS, Rīga, Augsburgas Institūts, 2001.

Luters Mārtiņš, 1. MOZUS GRĀMATAS SKAIDROJUMS, I daļa, Rīga, Luterisma mantojums fonds, 2007.

Millers Džons T. KRISTĪGĀ DOGMATIKA, Rīga, Svētdienas Rīts, 1999.

Sāvelā Marku, Ticības atjaunotāja Dr. Mārtiņa Lutera MAZAIS KATEHISMS un MAZĀ KATEHISMA SKAIDROJUMS jeb KRISTĪGĀ MĀCĪBA, Rīga, Svētdienas Rīts, 1994.

Sarnivāra Ūrass, VAI BĪBELEI VAR UZTICĒTIES?, Rīga, Augsburgas institūts 2001.

*Slenczka Reinhard*s, JĒZUS KALNA SPREDIĶIS, Rīga, Luterisma mantojuma fonds, 2000.

Slenczka Reinhard, Lekciju kurss „KRISTĪGĀ ĒTIKA”, Lutera Akadēmija, Rīga, 2004.

Chemnitz Martin, EXAMINATION OF THE COUNCIL OF TRENT, Part II, Concordia Publishing House, Saint Louis, 1978.

Chrysostom, HOMILIES ON FIRST AND SECOND CORINTIAN, Nicene and post–Nicene Fathers, First Series, Volume 12, Hendrikson Publishers, Peabody, Massachussets, 2004.

Human Sexuality: A Theological Perspective. A Report of the Commission on Theology and Church Relations of the Lutheran Church – Missouri Synod as prepared by its Social Concerns Committee September 1981 <http://www.lcms.org> [2006.12.07].

Luther, Martin: Pelikan, Jaroslav Jan (Hrsg.); Oswald, Hilton C. (Hrsg.); Lehmann, Helmut T. (Hrsg.): Luther's Works, Vol. 28: 1 Corinthians 7, 1 Corinthians 15, Lectures on 1 Timothy. Saint Louis: Concordia Publishing House, 1999, c1973 (Luther's Works 28), S. 28:36.

Luther, M., 1999, c1966. Vol. 44: Luther's works, vol. 44: The Christian in Society I (J.J. Pelikan, H.C. Oswald & H.T. Lehmann, Ed.). Luther's Works. Fortress Press: Philadelphia.

Luther, M., 1999, c1962. Vol. 45: Luther's works, vol. 45: The Christian in Society II (J.J. Pelikan, H.C. Oswald & H.T. Lehmann, Ed.). Luther's Works. Fortress Press: Philadelphia.

Pieper Francis, CHRISTIAN DOGMATICS, Volume I, Concordia Publishing House, Saint Louis, 1950.

Thomas Gary, Sacred Marriage: What if God Designed Marriage to

Make Us Holy More Than to Make Us Happy, Zondervan Corp., 2002.

Wenham, Gordon J., Word Biblical Commentary, Volume 1: Genesis 1–15, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998.

Walvoord, John F., and Zuck, Roy B., The Bible Knowledge Commentary, (Wheaton, Illinois: Scripture Press Publications, Inc.) 1983, 1985.

Esejas no <http://www.wlsessays.net> [2006.12.07.].

Adomeit Jim Pre–Marriage Counseling: Why, How, and for How Long? (Prepared for the Central Conference Western Wisconsin District (WELS), October 18, 1994).

Bartels Harry Exegesis of Ephesians 5 (With Focus on the Section on Marriage) (Chicago Pastoral Conference, November 9, 1982).

Becker Siegbert W. Teaching the Sixth Commandment.

Gawrisch Wilbert R. Man and Woman in God’s World (Dated October 29, 1975).

Jeske John C. Wedding Sermon Study on Colossians 3:17–19.

Kessel William B. Polygamy and the Patriarchs (Delivered to the AZ District Pastoral Conference First Lutheran Church, Prescott, AZ May 5–6, 1998).

Mueller Wayne D. Guidelines for Godliness: Exegesis of I Peter 3 (Prepared for the joint meeting of the Southern and Chicago Pastoral Conferences, 1972).

Otterstatter Marvin E. Counseling Couples Living Outside of Marriage (Joint Conference, Metro–North and Metro–South Pastoral Conference, November 19, 1984).

Russow Wim. What IS The Teaching Of The Bible On Polygamy? (Dakota–Montana District, Western Conference, Fall Pastoral Conference, October 13–14, 1981, Christ Ev. Lutheran Church, Bison, South Dakota).

Schmelzer Edwin C. Relation Between Husband and Wife (Michigan District 86th Convention, MLS, Saginaw, Michigan, June 13–15, 1972).

Schuetze John D. Scriptural Principles as They Pertain to “Live–In” Arrangements (September 1998, Fox River Valley Pastoral Conference).

Sorum E. Allen Exposition and Application of Paul’s Theology of Singlehood in 1 Corinthians 7:1–9, 25–40 (Joint Meeting of the Metro North and South Pastoral Conference, November 18, 1991).

Spiegelberg Thomas Exegesis of I Peter 3:1–7 (Presented March 18, 1974).

Lingvistiskie palīglīdzekļi

A lexicon: Abridged from Liddell and Scott's Greek–English lexicon. Oxford University Press: Oxford.

BNT BibleWorks NT (NA27).

John Joseph Owens, Analytical Key to the Old Testament (Volume 1) Grand Rapids Michigan 49516, Baker Book House.

Kittel, G., Friedrich, G., & Bromiley, G.W. 1985. Theological dictionary of the New Testament. William B. Eerdmans: Grand Rapids.

Louw, J.P., & Nida, E.A. 1989; Published in electronic form by Logos Research Systems, 1996. Greek–English lexicon of the New Testament: Based on semantic domains (electronic edition of the 2nd ed.). United Bible societies: New York.

LXT LXX Septuaginta Rahlfs'.

TWOT Theological Wordbook of the Old Testament, BibleWorks V.

The Abridged Brown–Driver–Briggs Hebrew–English Lexicon of the Old Testament: From A Hebrew and English Lexicon of the Old Testament by Francis Brown, S.R. Driver and Charles Briggs, based on the lexicon of Wilhelm Gesenius. Logos Research Systems, Inc.: Oak Harbor WA.

WTT BHS Hebrew Old Testament (4th ed.).

Bībeles citātu indekss

1. Moz. 1:1 — 13
1. Moz. 1:26 — 13
1. Moz. 1:27 — 13, 15
1. Moz. 1:28 — 29, 32, 36
1. Moz. 2:15 — 32, 36, 37
1. Moz. 2:16 — 14
1. Moz. 2:17 — 14
1. Moz. 2:18 — 14, 16
1. Moz. 2:19 — 16
1. Moz. 2:20 — 16
1. Moz. 2:21 — 16
1. Moz. 2:22 — 16, 17
1. Moz. 2:23 — 16, 22, 29, 48
1. Moz. 2:24 — 22, 24, 29, 30, 57
1. Moz. 3:1 — 88
1. Moz. 3:5 — 47
1. Moz. 3:11 — 48
1. Moz. 3:12 — 48
1. Moz. 3:16 — 37, 52, 63
1. Moz. 3:17 — 37
1. Moz. 3:18 — 37
1. Moz. 3:19 — 37
1. Moz. 9:6 — 14
1. Moz. 16:2 — 17
1. Moz. 29:22 — 20
1. Moz. 30:3 — 17
2. Moz. 20:12 — 25
5. Moz. 5:16 — 25
5. Moz. 24:1 — 87, 89
5. Moz. 24:2 — 87, 89
1. Ķēn. 11:2 — 30
Est. 1:5 — 20
Est. 2:3 — 73
Est. 2:18 — 20
Est. 9:22 — 20
Ps. 8:6 — 40
Ps. 8:7 — 40
Ps. 63:9 — 30
Jes. 49:18 — 86
Jes. 61:10 — 86
Jer. 2:2 — 86
Jer. 3:8 — 21
Jer. 13:27 — 21
Ec. 23:43 — 21
Hoz. 2. nod. — 86
Mt. 5:28 — 76
Mt. 5:32 — 90
Mt. 19:3 — 33, 88
Mt. 19:4 — 33
Mt. 19:5 — 33, 86
Mt. 19:6 — 24, 33, 86
Mt. 19:8 — 87
Mt. 19:9 — 86
Mt. 19:10 — 24
Mt. 19:12 — 23
Mt. 19. nod. — 90
Mt. 22:2-4, 8-12 — 20
Mt. 23:11 — 64
Mt. 23:12 — 64
Mk. 7:21 — 76

Mk. 10:9 — 90
Mk. 10:12 — 86
Mk. 10. nod. — 90
Lk. 14:8 — 20
Jņ. 2:1-2 — 20
Jņ. 3:29 — 86
Jņ. 17:2 — 14
Rom. 13:1 — 26
Rom. 13:2 — 27
Rom. 13:3 — 27
Rom. 13:4 — 27
1. Kor. 6:9 — 77,91
1. Kor. 6:10 — 91
1. Kor. 6:16 — 86
1. Kor. 6:18 — 77
1. Kor. 7:2 — 80,91
1. Kor. 7:3 — 80
1. Kor. 7:4 — 80
1. Kor. 7:5 — 80
1. Kor. 7:9 — 92
1. Kor. 7:10 — 88,92
1. Kor. 7:11 — 88
1. Kor. 7:12 — 89
1. Kor. 7:13 — 89
1. Kor. 7:15 — 88
1. Kor. 15:28 — 65
1. Kor. 15:33 — 83
Ef. 4:24 — 13
Ef. 5:21 — 65,67
Ef. 5:22 — 67
Ef. 5:23 — 67
Ef. 5:24 — 67
Ef. 5:25 — 55
Ef. 5:28 — 55
Ef. 5:29 — 55,60
Ef. 5:33 — 55,67
Ef. 5. nod. — 86
Kol. 3:10 — 13,14
Kol. 3:18 — 67
Kol. 3:19 — 55
1. Tim. 2:13 — 68
1. Tim. 2:14 — 68
Ebr. 13:4 — 20
Jĕk. 3:9 — 14
1. Pĕt. 3:1 — 67
1. Pĕt. 3:2 — 67
1. Pĕt. 3:3 — 67
1. Pĕt. 3:4 — 67
1. Pĕt. 3:5 — 67
1. Pĕt. 3:6 — 67
1. Pĕt. 3:7 — 55
2. Pĕt. 1:21 — 24
Jņ. atkl. 19:7, 9 — 20

